בבית המשפט העליון בג"צ 24/

בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק

העותרות:
1. עמותת זולת לשוויון וזכויות אדם (ע"ר) מס' 580679371 מרח' ראול ולנברג 24 תל-אביב יפו טל. 0504796983
2. גב' ליאורה ניר מתנועת רגולציה הוגנת, ת.ז. 051887289 מרח' מאפו 15 תל-אביב יפו. טל.054-5520052
3. אגודת יהודי אתיופיה (ע"ר) מס' 580237709 מרח' טשרניחובסקי 3, רמלה. טל.052-3252706

כולן באמצעות עו"ד ד"ר יפעת סולל, מסימטת יל"ג 4 בתל אביב יפו
טל. 050-3777723 דוא"ל. Yifat.solel@gmail.com

נגד

המשיבים:
1. ח"כ שלמה קרעי - שר התקשורת
2. הוועדה לבדיקת מינויים לפי חוק החברות הממשלתיות
3. השופט (בדימוס) משה יאיר דרורי – יו"ר ועדת האיתור למועצה הציבורית לתאגיד השידור הציבורי הישראלי

כולם באמצעות פרקליטות המדינה מרח' סלאח-א-דין 29 בירושלים

בקשה למתן צו על תנאי וצו ביניים

עניינה של עתירה זו, החלטתו של שר התקשורת (להלן: "שר התקשורת" או "המשיב 1") למנות את השופט (בדימוס) משה יאיר דרורי (להלן: "המשיב 3") לראש ועדת האיתור של המועצה הציבורית של תאגיד השידור הישראלי (להלן: "ועדת האיתור", "המועצה הציבורית", "תאגיד השידור", בהתאמה) החלטה שלוקה בחוסר סבירות קיצוני, באשר עסקינן בתפקיד שנועד למזער את ההשפעה הפוליטית על השידור הציבורי ולהגביר את אמון הציבור בו, כאמור בחוק השידור הציבורי הישראלי תשע"ד-2014 (להלן: "החוק") ומדובר במינוי הנובע אך ורק מדעותיו וממעורבותו הפוליטית של המשיב 3 ואשר מהווה פגיעה

קשה באמון הציבור, הן בשל התבטאויותיו הגזעניות והמיזוגניות, הן בשל זלזולו בעקרונות של שקיפות והן בשל הצהרותיו הפומביות נגד אמצעי התקשורת.

ויודגש, לא מדובר בטעות, במינוי שבהיסח הדעת של מי שאינו המועמד הטוב ביותר האפשרי, אלא בהחלטה מודעת, מתוכננת, שכל מטרתה פגיעה בשידור הציבורי ומתן יד חופשית להתערבות פוליטית בתאגיד השידור. שר התקשורת שם לו למטרה לפגוע בשידור הציבורי והוא ניסה לעשות כן מיום מינויו לתפקיד שר (ועוד קודם לכן כחבר כנסת). נציג להלן, כי המינוי נשוא עתירה זו, הוא צעד אחד מתוך מסכת רחבה, שהיא חלק מיסודות ההפיכה המשטרית שניסתה לקדם ממשלת ישראל ונבלמה בעיקרה בשל התנגדותו של הציבור הישראלי והמחאה אותה הוביל. מינוי זה בא בעקבות התפטרותה של יו"ר הוועדה הקודמת, אשר לפי פרסומים, נבעה מלחצים פוליטיים של המשיב 1. מינוי זה, שחוסר סבירותו זועק, אינו אלא נסיון נוסף של המשיב 1 לקדם את מטרותיו הפוליטיות, המנוגדות למטרות החוק ומבקשות לפגוע בעצמאות השידור הציבורי ובכוחו להעביר מידע אמין לציבור הישראלי.

נטען עוד, כי הוועדה לבדיקת מינויים לפי חוק החברות הממשלתיות תשל"ה-1975 (להלן: "ועדת המינויים" או "המשיבה 2"; "חוק החברות הממשלתיות", בהתאמה) לא מילאה את חובתה והגישה לשר חוות דעת חסרה, שאין בה התיחסות לשאלה אם ראוי למנות את המשיב 3 ולא ייעצה לשר בדבר התאמתו. באשר כך, לא מולאו התנאים למינוי כאמור ויש להשיב את סוגיית המינוי לוועדה על מנת שתשלים את עבודתה, כדין.

כבוד בית המשפט מתבקש להורות למשיב 1 ליתן טעם מדוע לא יחזור בו ממינויו של המשיב לראש ועדת האיתור באשר מדובר במינוי בלתי סביר באורח קיצוני, שאינו תואם את מטרות החוק ואת דרישותיו הייחודיות של תפקיד זה.

כבוד בית המשפט מתבקש להורות למשיבה 2 ליתן טעם מדוע לא פעלה בהתאם חובתה לפי סעיף 18ב(ג)(2), 18ב(ג)(3) ו-18ב(ג)(4) לחוק החברות הממשלתיות ולא קבעה אם ראוי למנות את המשיב 3 לתפקיד האמור, לא ייעצה לשר באשר להתאמתו של המועמד בשים לב לצרכיו הייחודיים של התפקיד וכן לא בחנה את שאלת קשריו הפוליטיים של המועמד ואת תפקידם במניעים למינוי כאמור ולא התיחסה לכל אלה בחוות הדעת שהגישה לשר, כמחוייב מס"ק (4) והסתפקה בהמלצה לעיון נוסף בחוות הדעת של הנהלת בתי המשפט, אשר נכתבה בעניינו של המשיב 3 לצורך בחינת התאמתו לתפקיד אחר לגמרי – שופט בית המשפט העליון.

כן מתבקש כבוד בית המשפט להוציא תחת ידיו צו ביניים, המונע מהמשיב 3 לפעול מתוקף מינויו כאמור עד להכרעה בעתירה זו ובכלל זה להורות כי לא יפעל למינוי חבר נוסף לוועדת האיתור ולא יפעל לאיתור מועמדים למועצת תאגיד השידור הציבורי הישראלי והכל כפי שיפורט להלן.

א. הצדדים לעתירה

1. העותר 1 הוא מכון מחקר אקטיביסטי, הנאבק למען חיזוק זכויות האדם והאזרח בישראל ולקידום מדיניות של שוויון לזכויות אדם. אחד מתחומי עיסוקו הבולטים של העותר 1 הוא התקשורת הישראלית ובעיקר ההגנה על השידור הציבורי הישראלי. לצורך כך בחנו מומחים מטעם המכון היבטים שונים של מדיניות שקודמה ומקודמת על-ידי ממשלת ישראל במטרה לצמצם את חופש הביטוי ולהגביל את השידור הציבורי הישראלי.
2. העותרת 2 עומדת בראש תנועת רגולציה הוגנת (לא רשומה) אשר שמה לה למטרה לפעול למען רגולציה הוגנת של כלי תקשורת, שתגן על חופש הביטוי ותמנע פוליטיזציה של כלי התקשורת ופגיעה בערכים חיוניים אחרים.
3. העותרת 3 היא הארגון המרכזי והוותיק ביותר של ישראלים ממוצא אתיופי, המבקש להשפיע ולקדם מדיניות שוויונית בחברה הישראלית. האגודה פועלת לשנות את המדיניות והתודעה הישראלית ברמה הארצית, המוניציפאלית והקהילתית, במטרה לסגור את הפערים הקיימים אצל אזרחים ישראלים ממוצא אתיופי בכל תחומי החברה, ולשנות את התפיסות המקובלות בקרב מקבלי ההחלטות והציבור הרחב בישראל. אגודת יהודי אתיופיה מהווה תשתית רב-ממדית המסתמכת על תחום המידע והמחקר, על מעורבות והכרות עמוקה עם ישראלים ממוצא אתיופי, ועל פעילת אינטנסיבית של סנגור ולובי – מול ועם מקבלי ההחלטות בישראל.
4. המשיב 1 הוא שר התקשורת, האמון על מינוי יו״ר ועדת האיתור על-פי החוק.
5. המשיבה 2 היא האמונה לפי החוק ולפי חוק החברות הממשלתיות על בחינתם של מועמדים לתפקידים בכירים בחברות ממשלתיות הן לעניין כשירותם והן לעניין התאמתם לתפקיד.
6. המשיב 3 הוא מי שמונה ליו״ר ועדת האיתור – מינוי שהוא נשוא עתירה זו.

ב. העובדות הרלבנטיות

7. ביום 26.12.2023 התפטרה השופטת בדימוס נחמה מצר מתפקידה כיו"ר ועדת האיתור. מפרסומים בתקשורת עולה, כי הסיבה להתפטרותה כאמור, היתה לחצים פוליטיים שהופעלו עליה על-ידי השר.

רצ"ב פרסום ב"העין השביעית" מיום 27.12.23. **נספח א'**

8. ביום 2.1.24 פנה המשיב 1 במכתב למ"מ נשיא בית המשפט העליון, בו ביקש את אישורו לכך שהתקיימה עמו היוועצות לעניין מינויו של המשיב 3. במכתב מיום 11.1.24 אישר כבוד השופט פוגלמן קיומה של היוועצות כאמור ולעניין דעתו באשר למינוי כאמור הפנה את המשיב 1 לחוות דעתה של המחלקה המשפטית בהנהלת בתי המשפט, מיום 22.9.20 בעניין הצעה למנות את המשיב 3 לכהונת שופט עמית בבית המשפט העליון (להלן: "חוות הדעת של הנהלת בתי המשפט"). לא למותר להזכיר כי בעקבות חוות הדעת האמורה והסערה הציבורית שעוררה ההצעה למנות את המשיב 3 לבית המשפט העליון, הסיר זה את מועמדותו. בנוסף, כבוד השופט פוגלמן הסב את תשומת ליבו של השר לעובדה שהמשיב 3 עומד בראש ועדת הבדיקה הממשלתית בעניין רכש, מעקב ואיסוף מידע בכלים קיברנטיים אחר אזרחים ונושאי משרה, המבוצעים על ידי גורמי האכיפה (להלן: "ועדת הרוגלות") וכי קיים חשש לניגוד עניינים בשל כך.

ראה מכתבו של כבוד השופט פוגלמן. **נספח ב'**

9. למרות האמור לעיל, המשיב 1 בחר לבקש מוועדת המינויים לאשר את מינויו של המשיב 3.

10. ועדת המינויים דנה בכשירות המינוי בארבע ישיבות: ב-31.1.24, 12.2.2, 4, 11.3.24 וב-10.4.24. הוועדה קיימה בירור עם המשיב 1, לאור האמור בחוות הדעת של המחלקה המשפטית בהנהלת בתי המשפט, אולם המשיב 1 הודיע לוועדה כי ראה בהודעת מ"מ נשיא בית המשפט העליון "המלצה לשר לפעול לפי שיקול דעתו." במכתב לשר מיום 18.4.23 הודיעה הוועדה כי "מצאה שהמועמד עומד בתנאי הסף הפורמליים למינוי המוצע". עם זאת, המליצה הוועדה למשיב 1 לעיין שוב בחוות הדעת, כאמור ולהודיעה בדבר החלטתו.

רצ"ב החלטת ועדת המינויים. **נספח ג'**

11. בו ביום הודיע השר לוועדה כי החליט למנות את המשיב 3.

12. לא למותר לציין, כי החלטת הוועדה לא פורסמה ברבים, אלא לאחר בקשת חופש מידע, אותה הגיש עו"ד אלעד מן, מעמותת "הצלחה". במסגרת בקשה זו, נחשף גם הסכם ניגוד עניינים עליו חתם המשיב 3. עוד יצויין כי בקשתו של עו"ד מן לפרסם לציבור את חוות דעתה של המחלקה המשפטית של הנהלת בתי המשפט נדחתה.

רצ"ב ההחלטה בבקשת חופש המידע. **נספח ד'**

13. ויודגש, למרות שהמינוי נכנס לתוקף, עדיין לא בוצעו פעולות שנובעות ממינוי זה. על מנת להפעיל את ועדת האיתור, נדרש ראשית למנות חבר נוסף לוועדה - מינוי שהוא בסמכותו של יו"ר הוועדה, לפי התנאים המפורטים בחוק. אל תפקידה העיקרי של ועדת האיתור – איתור מועמדים למועצת תאגיד השידור, תידרש הוועדה בעוד חודשים ספורים. נכון לעת כתיבת עתירה זו, מועצת תאגיד השידור פועלת בהרכב החסר חבר אחד בלבד, אולם בנובמבר 2024 תסתיים כהונתם של רוב חברי המועצה ובכלל זה יו"ר המועצה ועד למועד זה צריכה ועדת האיתור לאתר ולהמליץ לשר על רשימת חברי מועצת תאגיד השידור החדשה.

מיצוי הליכים

14. ביום 12.3.24 שלחה העותרת 2 מכתב אל ועדת המינויים, בבקשה לבחון לא רק את כשירותו הפורמלית של המשיב 3, אלא גם את מידת התאמתו לתפקיד לו הוא מיועד. כן ביקשה העותרת 2 כי הוועדה תבחן את הטעמים להתפטרותה של יו"ר הוועדה הקודמת. ביום 8.5.24 פנתה העותרת 2 ליועצת המשפטית לשר התקשורת בדרישה לקבל את שיקולי השר במינוי האמור.

רצ"ב מכתביה של העותרת2. **נספח ה',2,1**

15. היועצת המשפטית למשרד התקשורת ענתה לעותרת 2 במכתב מיום 16.5.24, הנושא את תיאורי ההליכים כאמור לעיל וקובע כי לא נפל כל פגם במינויו של המשיב 3. מכתבה של העותרת אל ועדת המינויים לא קיבל מענה.

רצ"ב מכתב היועצת המשפטית. **נספח ו'**

16. ביום 16.5.24 שלחה העותרת 1 מכתב אל היועצת המשפטית לממשלה על מנת שתורה למשיב 1 לבטל את מינויו של המשיב 3 בשל חוסר הסבירות שביסודו וכן בבקשה לפרסם את חוות הדעת של

המשיבה 2 ואת חוות הדעת של הנהלת בתי המשפט לעניין כשירותו והתאמתו של המשיב 3. עד למועד הגשת עתירה זו לא קיבלה העותרת 1 כל מענה לפנייתה.

רצ"ב פנייתה של העותרת 1 ליועצת המשפטית לממשלה. **נספח ז'**

17. באשר מינויו של המשיב 3 נכנס לתוקף ובאשר קיים חשש ממשי כי יחל לפעול לא נותרה ברירה בידי העותרות אלא להגיש עתירה זו.

ג. המצב המשפטי

ג.1 עצמאות תאגיד השידור הציבורי הישראלי

18. חופש הביטוי הוא אחד מיסודותיו של המשטר הדמוקרטי, והוא הוגדר על-ידי כבוד בית המשפט כ"זכות עילאית" (בג"צ 73/53 חברת "קול העם" בע"מ נ' שר הפנים, פ"ד ז(2) 871, 878 (1953)) כ"ציפור נפשה של הדמוקרטיה" (ע"פ 255/68 מדינת ישראל נ' בן משה, פ"ד כב(2) 427, 435 (1968)) וכזכות הנובעת במישרין מאופייה הדמוקרטי של המדינה (ראו: בג"צ 243/62 אולפני הסרטה בישראל בע"מ נ' גרי, פ"ד טז(4) 2407, 2415 (1962) עוד טרם חקיקתם של חוקי היסוד, אשר העלו את חופש הביטוי לדרגת זכות חוקתית.

19. חופש הביטוי הוכר לא רק כזכות פרטית של אדם, אלא גם כאינטרס חברתי עליון, כך כתב כבוד השופט דנציגר בע"א 8345/08 עופר בן נתן נ' מוחמד בכרי:

> **"הטעמים להגנה על חופש הביטוי אינם נגזרים רק מתפיסתו כחלק מכבוד האדם. לחופש הביטוי הצדקה במישור החברתי הכללי. חופש זה נתפס כחיוני לקיומו ולהתפתחותו של המשטר הדמוקרטי. התפיסה היא כי באמצעות החלפת דעות ומידע באופן חופשי - ובפרט מידע אודות רשויות השלטון ופעולותיו - יוכל הציבור לגבש עמדות בנושאים העומדים על סדר היום ולהפעיל ביקורת ופיקוח אפקטיביים על רשויות השלטון. התפיסה היא כי רק באמצעות שמירה על זכות הציבור לדעת ולהחליף דעות באופן חופשי ישמר שלטון העם (ראו: בג"ץ 372/84 קלופפר-נוה נ' שר החינוך והתרבות, פ"ד לח(3) 233, 239 (1984); עניין כהנא, בעמ' 275-276; עניין קורן, פסקה 9; עניין בן גביר, פסקה 13 לחוות דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה והאסמכתאות הרבות שם).**
>
> **...**

בנוסף, נגזרת ההגנה על חופש הביטוי מן התפיסה כי זה דרוש לשם גילוי האמת. על פי הצדקה זו כאשר הכל גלוי והכל חשוף, האמת תנצח את השקר." (ס' 24 לפסק דינו)

20. עיתונות חופשית מהתערבות פוליטית ואינטרסים כלכליים, היא אחד היסודות ליישומו של חופש הביטוי. בין היתר עמד על כך כבוד השופט מלצר בבג"ץ 2996/17 ארגון העיתונאים – ההסתדרות הכללית החדשה נגד ראש הממשלה ואח':

[35] על חשיבותה של עיתונות חופשית במדינה דמוקרטית, דומני כי אין צורך להכביר במילים. עיתונות חופשית משמשת כלי מרכזי בחשיפת מידע על השלטון ועל אחרים ובהבאתו לידיעת הציבור. בסמכותה ובכוחה של התקשורת לחקור את דרכי ניהולן של רשויות הממשל ושל אחרים, לחשוף דרכי ניהול בלתי נאותות ולבקרן. בשל תפקידים אלו, היו מי שכינו את העיתונות והתקשורת "הרשות הרביעית" (ראו למשל: Potter Stewart, *Or of the Press*, 26 HAST. L.J. 631, 634 (1975)). ככזו, התקשורת מהווה גורם מאזן לכוחו של השלטון, ומבטיחה כי האחרון לא יפגע בעקרונות הדמוקרטיים. מלבד היכולת לפקח על הממשלה – התקשורת מבטיחה זרימה חופשית של מידע והשמעה תדירה של דעות שונות ומגוונות. היא מאפשרת לאזרחים רבים יותר להשתתף בתהליך הדמוקרטי תוך אספקת המידע הדרוש להם לשם כך (ראו: David F. Freedman, *Press Passes and Trespasses: Newsgathering on Private Property*, 84 COLUM. L. REV. 1298, 1319 (1984); Randall Bezanson, *Institutional Speech*, 80 IOWA L. REV. 735, 739-740, 761-762 (1995)). לבסוף, גופי התקשורת משמשים גם פלטפורמה לקיומו של חלק גדול ומרכזי של השיח הציבורי והפוליטי. גם בתקופתנו, שבה חלק משמעותי מהשיח האמור נערך ברשת האינטרנט – כוחה של "העיתונות המסורתית" ושל הרדיו והטלוויזיה והיותם במה לחלק נרחב של השיח הציבורי, הוא עדיין צורך קיים, ויש לכבדו. תקשורת חופשית היא, איפוא, הבמה שעליה מתקיים השיח הציבורי וככזאת היא גורם, אשר משמר, מקדם ומעצים אותו השיח (והשוו, למשל: LEE C. BOLLINGER, IMAGES OF A FREE PRESS 31 (1991)).

העולה מן המקובץ מלמד כי התקשורת הינה גורם מרכזי לשימורם ולקידומם של השיטה הדמוקרטית ושל ערכים דמוקרטיים רבים הקשורים בה (להצדקות אלו ולדיון נרחב בהן, ראו: גיא פסח "הבסיס העיוני של עיקרון חופש הביטוי ומעמדה המשפטי של העיתונות" משפטים לא(4) 895 (תשס"א); אילנה דיין אורבך "המודל הדמוקרטי של חופש הביטוי" עיוני משפט כ(ג) 377 (1996); Jack M. Balkin, *Digital Speech and Democratic Culture: A Theory of Freedom Expression for the Information Society*, 79 N.Y.U.L. REV. 1 (2004). עיינו עוד: ע"א 751/10 פלוני נ' דיין אורבך, [פורסם בנבו] פיסקאות

82-80 לפסק דינו של המשנה לנשיאה א' ריבלין (08.02.2012); דנ"א 2121/12 פלוני נ' דיין אורבך [פורסם בנבו] (18.09.2014)).

21. מכאן קמה החובה לשמור על עצמאותו של השידור הציבורי, אשר אינו מונע מאינטרסים כלכליים, אשר יש בהם כדי להשפיע על התכנים המשודרים ובהתאם לגרוע מתפקידה של העיתונות ככלי להעברת מידע חופשי, בהתאם לאינטרס הדמוקרטי האזרחי:

"רוב השחקנים במגרש התקשורתי, הינם שחקנים פרטיים. העיתונות הכתובה כולה ורובם של ערוצי הטלוויזיה והרדיו בישראל, לרבות מערכות החדשות שלהם, הינם גופים פרטיים. תאגידי שידור פרטיים, אשר אין חולק גם על חשיבותם הרבה ועל החובה לשמור אף על עצמאותם, מתאפיינים, בין היתר, בניסיונם להשיא רווח לבעליהם. מטרה זו, המשותפת לכל התאגידים העסקיים באשר הם (ולאו דווקא אלו התקשורתיים), היא, כמובן, לגיטימית וראויה. עם זאת, במציאות שבה שוק התקשורת נשלט על-ידי קבוצה מצומצמת יחסית של בעלי אינטרסים, ישנו חשש כי "שוק הדעות" יכיל בתוכו מנעד דעות מצומצם בלבד (מתחם, אשר עשוי לשקף, כך יש להניח, את האינטרסים של בעלי השליטה בשוק, או לנטות לדעותיהם. ראו: יואב <u>המר "השתתפות אזרחים והבטחת מגוון</u> בשיח הציבורי המתקיים באמצעי התקשורת של מדינה דמוקרטית" משפט וממשל יג 357 (תשע"א).

...

מאחר שגיוונו של שוק הדעות לא יכול להיעשות באמצעות מתן זכות קנויה לכל אזרח להתבטא כרצונו באמצעי התקשורת ההמוניים, התגבשה התפיסה לפיה כדי למלא את חובתה הנ"ל – על המדינה לדאוג לכך שהתקשורת תנסה לשקף בפועל את מגוון הדעות והרעיונות הקיימים בחברה..."

מן האמור לעיל עולה כי שידור ציבורי, הכולל חדשות ואקטואליה, חייב להיות עצמאי ומשוחרר מהתערבויות ומאינטרסים פוליטיים וכלל זה משקף, בין השאר, זכות של הציבור.

...

שידור ציבורי מבוסס ובלתי תלוי הוא כלי חשוב לקיומו של שוק תקשורת מגוון, תוסס וביקורתי, שאיננו נושא פנים לבעלי שררה, ממון או אינטרס. בהיותו כזה הוא שומר על הדמוקרטיה ועל ההשתתפות של אזרחי המדינה בעיצוב דמותה.

...

נוכח האמור, נקל להבין כי התערבות שלטונית בגופי התקשורת, גם אם היא נעשית ברמה "המוסדית", מתוך מטרה "להתאים" את מבנהו של שוק התקשורת, כך שיתיישב עם אינטרסים של צד כזה או אחר במפה הפוליטית,

מהווה למעשה, הכפפה אסורה של התקשורת, שאמורה להיות עצמאית – למאוויים של השלטון. התנהלות שכזו פוגעת בחופש העיתונות במובנו הרחב... [פרשת "ארגון העיתונאים" סעיפים 36,39 לפסק-דינו של השופט מלצר]

22. ועדת לנדס, אשר קמה כדי לבחון את סוגיית רשות השידור והמלצותיה עמדו בבסיס ההחלטה לפרקה ולהקים במקומה את תאגיד השידור הציבורי הישראלי, קבעה כי:

הגוף החדש, יהיה גוף בעל מבנה א-פוליטי [שיעוגן גם בחקיקה] ובכך תתאפשר עצמאותו ואי תלותו של הגוף, אשר תסייע לו להגשמת מטרתו של משדר ציבורי ראוי.
(בעמוד 23 לדוח הוועדה.)

23. ואכן, בהתאם להמלצותיה הוקם תאגיד השידור הציבורי הישראלי כחלק ממהלך שכלל את סגירתה של רשות השידור ופתיחתו של שירות שידור ציבורי. תפקידי הוגדרו בסעיף 7 לחוק השידור הציבורי הישראלי תשע"ד-2014 (להלן: "החוק"), ובהם:

"(ב) התוכן שיספק תאגיד השידור הישראלי יהיה עצמאי, יופנה לכלל אזרחי מדינת ישראל ותושביה, ישקף ויתעד את היותה של מדינת ישראל מדינה יהודית ודמוקרטית, את ערכיה ואת מורשת ישראל, וייתן ביטוי הוגן, שוויוני ומאוזן למגוון ההשקפות והדעות הרווחות בציבור בישראל.
(ג) תאגיד השידור הישראלי יספק תוכן חדשותי ותוכן בענייני היום, ובכלל זה בשפה הערבית ובנושא מורשת ישראל, והכול באופן מקצועי, הגון, אחראי, עצמאי, ביקורתי, נטול פניות ואמין, בשקיפות ותוך הפעלת שיקול דעת עיתונאי ונאמנות לאמת העובדתית ולחובת הדיווח לציבור."

24. אין חולק על כך, שעצמאות השידור הציבורי היא אבן יסוד בחוק ומהווה את הבסיס לאמון הציבור בשידור הציבורי בישראל.

ג.2 תפקידה של ועדת האיתור

25. על מנת לשמור על עצמאות השידור הציבורי, במסגרת התאגיד החדש, המליצה ועדת לנדס על מערך דו-שלבי. המינוי אמנם יעשה על-ידי הדרג הפוליטי, אולם זאת תוך הרחקת הדרג הפוליטי מהאפשרות להשפיע על המינויים כאמור, בניגוד למודל שהתקיים ברשות השידור, בה יכול היה השר למנות חברים למועצה (כמעט) כרצונו. הוועדה המליצה על מודל מרחיק, כדלקמן:

"הוועדה סבורה שהיסוד לשמירה על העצמאות של תאגיד השידור ועל יכולתו להגשים את מטרותיו, מתחיל במינוי מועצה מקצועית ובלתי תלויה שחבריה הם בעלי הכישורים הנדרשים להובלת גוף השידורים."

...

באשר למינוי המועצה, הוועדה דנה רבות באפשרות לקבוע הליך מינוי אשר יבטיח חברי מועצה ראויים ובלתי תלויים. לאחר דיון, הוועדה סבורה כי המינוי צריך שייעשה בידי השר הממונה. עוד סבורה הוועדה, שהליך המינוי צריך שייעשה בהליך פומבי ושקוף, באמצעות ועדת איתור שאף היא תהיה בלתי תלויה.

המלצת הוועדה היא שבראש ועדת האיתור יעמוד שופט בית משפט העליון בדימוס או שופט מחוזי בדימוס, אשר יתמנה בידי השר הממונה על ביצוע החוק, בהסכמת שר המשפטים. לוועדה יהיו שני חברים נוספים, האחד בעל מומחיות בתחום התקשורת הכתובה או המשודרת והשני בעל מומחיות בתחום הכלכלה או הניהול, אשר ימנה יושב ראש הוועדה."

(בעמוד 32-33 לדוח הוועדה)

26. בהתאם להמלצותיה כאמור, נחקק החוק, אשר קבע שורה של מנגנונים שתפקידם להרחיק בין בעלי התפקידים הפוליטיים הממנים לבין פעילות התאגיד.

27. החוק קובע כי המועצה הציבורית לשידור הציבורי הישראלי, היא הגוף האמון על כלל ענייניו של התאגיד ובכלל זה קביעת מדיניות התאגיד, תוכניות השידורים, המבנה הארגוני, מינוי בעלי תפקידים וביקורת. סעיף 9 לחוק קובע כי חברי המועצה ימונו על-ידי שר התקשורת. כדי להבטיח שחברי המועצה ישרתו את האינטרס הציבורי ולא את השר הממנה, נקבעו מספר מנגנונים. ראשית, נקבעו בחוק הגדרות של כשירויות של חברי המועצה השונים (סעיף 9). שנית, נקבעו כללים בחוק הקובעים מי לא יוכלו להתמנות כחברים במועצה, בכלל זה לא יוכל לכהן "מי שעוסק בפעילות פוליטית או בפעילות מפלגתית או מי שעסק בפעילות פוליטית או בפעילות מפלגתית בחמש השנים שקדמו למועד הצגת המועמדות" (סעיפים 9(ב), 10). שלישית, נקבע כי השר יבחר את חברי המועצה לפי המלצות ועדת האיתור (סעיף 9).

28. באשר החוק קובע כי השר ימנה את החברים בהתאם להמלצות ועדת האיתור, נקבעו בחוק כללים ברורים למינוי חברי ועדת האיתור. כך נקבע בסעיף 29:

"(ב) ועדת האיתור תהיה בת שלושה חברים, והם:

(1) שופט בדימוס של בית המשפט העליון או בית משפט מחוזי שימנה השר, בהתייעצות עם נשיא בית המשפט העליון, והוא יהיה היושב ראש;

(2) נציג ציבור בעל מעמד ומומחיות בתחום התקשורת, הכתובה או המשודרת, או בתחום היצירה הטלוויזיונית, הקולנועית או המוסיקלית, שימנה יושב ראש ועדת האיתור;

(3) נציג ציבור בעל מעמד ומומחיות בתחומי הכלכלה או הניהול, שימנה יושב ראש ועדת האיתור.

....

(ה) לשם מינוי חברי ועדת האיתור האמורים בפסקאות (2) ו-(3) של סעיף קטן (ב) יפרסם יושב ראש הוועדה הודעה לציבור שבה יצוין כי כל אדם שמתקיימים בו תנאי הכשירות האמורים באותן פסקאות רשאי להציע את מועמדותו לכהן בוועדת האיתור, והכול לפי הפרטים המפורטים בהודעה, ורשאי יושב ראש הוועדה לפנות מיוזמתו למועמדים העומדים בתנאי הכשירות האמורים באותן פסקאות ולהזמינם להגיש מועמדות."

29. וכך נכתב בדברי ההסבר לתזכיר החוק:

"על מנת להבטיח את עצמאותה של מועצת השידור הציבורי, מוצע כי תקום ועדת איתור לאיתור מועמדים למועצה. בראש הוועדה יכהן שופט בית משפט עליון או מחוזי בדימוס ותפקידה יהיה לאתר מועמדים ראויים שיכהנו כחברי מועצה..."

30. מטרת הסעיף שעוסק באופן המינוי של חברי הוועדה היא להבטיח את עצמאות הוועדה וכי יכהנו בה חברים בעלי כישורים בתחומי פעילותו של השידור הציבורי.

31. מהאמור לעיל עולה, כי תפקידו של יו"ר ועדת האיתור הוא בעל חשיבות מיוחדת, באשר הוא שאחראי על כל תהליך מינויים של חברי ועדת האיתור המתווספים אליו: הוא שמוציא את הפרסום לצורך הגשת מועמדות, הוא רשאי לפנות באופן אקטיבי למועמדים בבקשה להציג מועמדות והוא הממנה את חברי הוועדה.

32. לצורך הבטחת מינוי ראוי לתפקיד זה נקבע מנגנון כפול: השר חייב להיוועץ בנשיא בית המשפט העליון, ומינויו כפוף לאישור הוועדה לבדיקת מינויים כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות.

ג.3 תפקידיה של הוועדה לבחינת מינויים

33. לוועדה לבדיקת מינויים מוגדרים בסעיף 18ב(ג) לחוק החברות הממשלתיות מספר תפקידים:

> **"[1] לבדוק אם מתקיימים במועמד לכהונת דירקטור, יושב ראש דירקטוריון או מנהל כללי, תנאי הכשירות האמורים בסעיפים 16א, 24(ג) או 37(ג) לפי הענין, והאם אין הוא פסול מלכהן על פי האמור בסעיפים 17 ו-17א;**
> **(2) לקבוע אם מן הראוי למנותו בהתאם לאמור בסעיף 18ג;**
> **(3) לייעץ לשרים בדבר מידת התאמתו של המועמד לתפקיד, בשים לב בין היתר, לצרכיה המיוחדים של החברה, לגודלה, ולהרכב הדירקטוריון בעת המינוי, ובהתחשב ביכולתו של המועמד להקדיש את הזמן הראוי לתפקיד לו הוא מיועד;**
> **(4) הועדה תעביר לשרים את חוות דעתה בענינים המפורטים בפסקאות (1) עד (3) בכתב;**
> **(5) לצורך ביצוע תפקידיה על פי חוק זה, רשאית הועדה לדרוש פרטים בכתב אודות המועמד, תולדות חייו, השכלתו וניסוקיו, וכן לדרוש כל מידע או חוות דעת מהרשות."**

34. ועדת המינויים שהתכנסה לבחון את מועמדותו של המשיב 3, חזרה על מחוייבויותיה בסעיף 8 לחוות דעתה מיום 18.4.24, כאמור:

> **"סעיף 18ב(ג) לחוק מונה את תפקידי הוועדה ובין היתר קובע כי תפקידה לבדוק אם מתקיימים במועמד לכהונת דירקטור, יושב ראש דירקטוריון או מנהל כללי, תנאי הכשירות האמורים בסעיף 16א, 24(ג) או 37(ג) לחוק לפי העניין. כן עליה לבדוק האם אין המועמד פסול מלכהן על פי האמור בסעיפים 17 -17א לחוק ולקבוע אם מן הראוי למנותו בהתאם לאמור בסעיף 18ג לחוק. כן קובע סעיף 18ב(ג)(3) לחוק כי הוועדה תייעץ לשרים בדבר מידת התאמתו של המועמד לתפקיד, בשים לב בין היתר, לצרכיה המיוחדים של החברה, לגדלה ולהרכב הדירקטוריון בעת המינוי, ובהתחשב ביכולתו של המועמד להקדיש את הזמן הראוי לתפקיד לו הוא מיועד."**

35. תפקידי הוועדה אם כן, גם לשיטתה, אינם מתמצים באישור או בפסילה של מועמד בהתאם לכישוריו הפורמליים, אלא מתפקידה לקבוע אם ראוי למנותו ולייעץ בדבר התאמתו לתפקיד.

36. הוועדה נדרשת לשני סוגים של בחינות: בחינות פורמליות, הכוללות עמידה בדרישות הכשירות הפורמליות ובדיקה אם קיימת מניעה פורמלית במינוי כאמור; ובחינות מהותיות, שבוחנות את המינוי בהתאם לכישורים הקונקרטיים של המועמד בהתיחס לתפקיד הספציפי, אליו מבקש השר למנות את המועמד.

37. החוק אינו מסתפק בנוסח כללי, אלא קובע מפורשות כי על הוועדה ליתן דעתה לסוגי הבחינה השונים, כאמור בס"ק (2): לקבוע האם המועמד ראוי וכאמור בס"ק(3) לייעץ לשר באשר להתאמתו לתפקיד. מסקנות הוועדה בנדון נדרשות כחלק מחוות הדעת הכתובה אותה עליה להגיש לשר (ס"ק(4)).

38. למרות האמור לעיל, חוות הדעת מתעלמת מחובותיה לבחינה מהותית של המינוי המוצע ומסתפקת בבחינת הכשירות הפורמלית. כך נקבע בחוות הדעת:

> **"9. המועמד עומד באופן מובהק בתנאים המפורטים בסעיף 24(א) בהיותו בעל תואר אקדמי במשפטים (סעיף 16א(1) לחוק) וכמי שמילא מעל חמש שנים כהונה ציבורית בכירה כשופט בית המשפט המחוזי וגם כסגן נשיא של בית המשפט המחוזי בירושלים (סעיף 16א(2)(ב) לחוק).**
>
> **...**
>
> **12. המועמד עומד, ממילא, גם בדרישות חוק התאגיד, באשר כאמור, כיהן כשופט בית המשפט המחוזי."**

39. הוועדה קבעה כי השר עמד בדרישת ההיוועצות, כנדרש בחוק, וקבעה לסיכום כי:

> **"מצאה שהמועמד עומד בתנאי הסף הפורמליים למינוי המוצע."**

40. ויודגש, לא נמצאה בחוות הדעת שהוגשה על-ידי ועדת המינויים כל התייחסות לשתי חובותיה הנוספות: הוועדה אינה קובעת אם ראוי למנות את המועמד לתפקידו, אינה בוחנת סוגייה זו ואינה מתייחסת אליה בחוות דעתה; הוועדה אינה נדרשת לדרישה לייעץ לשר בדבר התאמתו של המועמד לתפקיד, בהתאם לדרישות הקונקרטיות של התפקיד הרם.

41. בנוסף מחוייבת הוועדה לבחון את הבטיו הפוליטיים של מינוי המובא בפניה, כדלקמן:

> **18ג (א) מצאה הועדה לבדיקת מינויים כי למועמד לכהונת דירקטור, יושב ראש דירקטוריון או מנהל כללי בחברה ממשלתית, יש זיקה אישית, עיסקית או פוליטית לשר משרי הממשלה, לא תמליץ על מועמדותו זולת אם מצאה כי יש לו כישורים מיוחדים בתחומי פעולתה של החברה, או שקיימים לגביו שיקולים של כשירות מיוחדת אחרת בנוסף לתנאי הכשירות הנדרשים לפי חוק זה לאותה כהונה.**

42. מחוות הדעת של הוועדה עולה, כי לא נדונה כלל מעורבותו הפוליטית של המשיב 3. ויוזכר המשיב 3 מוצג תדירות בתקשורת כתומך בהפיכה המשטרית. הוא מופיע כמי שחבר ב"פורום למען הרפורמה" – התארגנות שככל הנראה הוא השופט היחיד החבר בה. היתכן כי בשל עובדה זו

מבקשת ממשלת ישראל למנותו זו הפעם השניה לתפקיד, שעל-פי חוק מחוייב כי ימונה לו שופט בדימוס? האם יעלה על הדעת כי מעורבותו הפוליטית, כאמור, היא הסיבה למינויו? נראה כי ועדת המינויים, למצער, צריכה היתה לבחון שאלות אלה ועולה מחוות דעתה, כי לא עשתה כן.

לעניין פעילותו הפוליטית של המשיב 3, ראה סיקור ב"טוב – אקטואליה יהודית" **נספח ח'**

43. על כל אלה יש להוסיף גם את תפקידה של הוועדה בבחינת אפשרות של ניגוד עניינים. כאמור, מ"מ נשיא בית המשפט העליון, עמד במכתבו אל השר על כך, שעשוי להיות ניגוד עניינים בין תפקידו של המשיב 3 כראש "ועדת הרוגלות" לבין המינוי נשוא הליך זה. מחוות הדעת של ועדת המינויים לא עולה כי הנושא נבחן באופן מקיף. הוועדה הסתפקה בהתחייבות כללית להמנע מניגוד עניינים ובכלל זה גם ניגוד עניינים שעלול להיווצר בקשר לתפקידו לעיל.

רצ"ב מסמך המנעות מניגוד עניינים עליו חתם המשיב 3. **נספח ט'**

ג.4 חובת היוועצות

44. החוק קובע כי על השר לקיים היוועצות עם נשיא בית המשפט העליון. לכאורה קיים השר את חובתו שבדין, אולם היוועצות אינה אך אקט פורמלי, הדין מחייב כי היוועצות כאמור צריכה להיעשות בתום לב וכי וקיים ספק, אם אכן התקיימה היוועצות כאמור.

45. השלכותיה של קבלת החלטות בניגוד לחובת ההיוועצות נקבעו כבר בבג"צ 384/66 פוקסמן נ' המפקח על התעבורה, שם קבע השופט הלוי:

> **"החובה המוטלת על-ידי המחוקק על רשות מינהלת להתייעץ עם גוף מסויים לפני הפעלת סמכותה מהווה סייג חשוב לסמכותה החוקית. ובית-המשפט אף יבטל תחיקת-משנה משום חריגה מסמכות, אם מחוקק-המשנה לא קיים את חובת ההתייעצות הקודמת המוטלת עליו על-פי חוק חרות."**

בבג"צ 5933/98 פורום היוצרים הדוקומנטריים ואח' נ' נשיא המדינה ואח' פירט השופט מישאל חשין את משמעויותיה ותוכנה של חובה זו:

> **"השאלה בעניינה של התייעצות נסבה אפוא על מהותה של התייעצות: מהו תוכנה של חובת התייעצות, וכיצד יעמוד גוף בן-סמכות בחובת התייעצות ולא יכשל?**

התשובה לשאלה גוזרת עצמה מתוכה של ההתייעצות גופה, ולעניין זה נוכל להבחין בשלושה אינטרסים המתרוצצים במערכת, שלושה אינטרסים היוצרים שלוש אונות בהתייעצות: אינטרס מקבל העצה, אינטרס נותן העצה ואינטרס הציבור בכללו. אינטרסים אלה – במינון זה או אחר ובצירופים אלה ואחרים – הם היוצרים את תוכה ואת תוכנה של ההתייעצות, והם הקובעים את גבולותיה: בין את גבולותיה של עצם החובה להתייעץ ובין את תוכנה של ההתייעצות.

17. אינטרס מקבל העצה – כיצד? "מרבה עצה – מרבה תבונה" – כך לימדונו קדמונינו (אבות, ב, ז [א]), ומה שהיה הוא שהווה והוא שיהיה. מבחינתו של מקבל העצה – זו כל תורת-העצה כולה על רגל אחת, וכל שנוסיף ונאמר אינו אלא פירושה. התייעצות בזולת מרחיבה את דעתו של מקבל העצה ומגלה לעיניו חלופות שאפשר לא עלו כלל על דעתו; עצה טובה יש בה כדי לפרוש לפני מקבל העצה את יריעת-המידע בשלמותה ומסייעת היא לו להבין לעומקם את הנושאים שעליו להחליט בהם החלטה. בייחוד אמורים הדברים במקום שהיועץ יועץ חכם הוא או יועץ מומחה ויודע-דבר, ואולם לא רק באלה. יש שגופים האמורים לייעץ מחזיקים בידע ובמומחיות שבעל הסמכות אינו מחזיק בהם (כך, למשל, בענייננו – כפי שנראה עוד להלן), והיוועצות באותם גופים-יועצים תביא לחידוד מוחות ולהפריה הדדית, לליבון שאלות שלעניין, להעלאת רעיונות, לכיווני מחשבה חלופיים, להתנגדויות אפשריות להחלטה וכו'. ובלשון בית-המשפט בע"פ 3490/90 יקב הגליל יוסף גולד ובניו בע"מ נ' מדינת ישראל (פרשת יקב הגליל [2]), בעמ' 16: התייעצות מאפשרת לרשות בת-סמך "...לקבל תמונה רחבה וכוללת מהגורמים אשר סביר כי להם המידע הרב והמפורט ביותר בנושא...". ראו עוד ע"פ 22/89 עזבה נ' מדינת ישראל (פרשת עזבה [3]), בעמ' 596, 599. התייעצות – אם התייעצות-של-אמת היא – מזמנת לבעל-הסמכות אפשרות ויכולת להתבונן בנושא ההחלטה מכל צדדיו ואל תוכו, ועל דרך זו מסייעת היא לו להחליט את ההחלטה המיטבית והמושכלת ביותר בנסיבותיו של כל עניין ועניין.

אינטרס המייעץ – כיצד? על דרך הכלל יש לו למייעץ עניין – לעתים עניין מיידי – בהחלטה שבעל הסמכות אמור להחליט; כך, בין משום שההחלטה עשויה להשפיע על מעמדו של המייעץ או על אינטרס שקנה, ובין משום שהחוק מבקש כי המייעץ יוכל להשפיע על ההחלטה מכל טעם אחר. ראו והשוו פרשת יקב הגליל [2], בעמ' 16. בהתייעצות שתיערך יוכל המייעץ להפנות את בעל-הסמכות להשלכות שתהיינה להחלטתו, ועל דרך זו ישכיל אותו באשר לתוצאות שאפשר בעל-הסמכות לא חזה אותן. על דרך זו יוכל המייעץ להיות לעזר לרשות – לרשות ולעצמו – להחליט החלטה מאוזנת, מידתית וראויה ככל שניתן בנסיבותיו של כל עניין ועניין. ראו עוד ב' ברכה משפט מינהלי (כרך א) [20], בעמ' 207-208.

אינטרס הציבור – כיצד? לעריכתה של התייעצות בתחום המינהל הציבורי נודע ערך דמוקרטי כבד-משקל. התייעצות מביאה לשקיפות-יתר של מעשי השלטון, והתייעצות בגופים לבר-השלטון יש בה כדי להעמיד את מעשיהם של בעלי-השררה לביקורת הציבור ולפיקוחו. חשיפת הצעתה של הרשות לעיון הציבור, או חלקים מן הציבור, לא זו בלבד שמקנה היא ליחידי החברה תחושה כי הרשות פועלת בנאמנות בעבורם וכי ממלאת היא את שליחותה כנדרש, אלא שמחייבת היא את הרשות לשקול היטב את צעדיה מראש, ביודעה כי עומדת היא לדין הציבור גם בעת העשייה ולא רק לאחריה. אכן, חשיפת כוונותיה של הרשות בהליך היישוע עשויה בדרך הטבע להשפיע על ההחלטה שתתקבל. וכדבריו המצוטטים-לרוב של השופט ברנדייס (כמובאים בבג"ץ 1601/90 שליט נ' פרס (פרשת שליט נ' פרס [4]), בעמ' 364): "אור השמש הוא המטהר הטוב ביותר ואור המנורה הוא השוטר היעיל ביותר". וכפי שאמר השופט ברק בפרשה זו של שליט נ' פרס [4], שם: "אכן, חשיפתם של ההסכמים הציבוריים [הסכמי קואליציה בין סיעות של הכנסת לקראת כינונה של ממשלה – מ' ח'] תשפיע על חוקיות תוכנם. היא תאפשר ביקורת ציבורית ותגביר את אמון הציבור ברשויות השלטוניות ותחזק את מבנה המשטר והמימשל". התייעצות עם גופים לבר-השלטון מביאה אף לשיג-ושיח בין השלטון לבין יחידי החברה; נוטעת היא באזרח תחושה של שיתוף ושל שותפות בעשייה הציבורית, ויש בה כדי לקרב בין רחוקים – בין היחיד לבין בעלי-השררה והכוח. ראו עוד י' זמיר הסמכות המינהלית (כרך ב) [21], בעמ' 834.

אכן, רשות בת־סמך – כל רשות בת־סמך – יכולה ורשאית להיעזר בייעוץ גם בלא שהדין יחייב אותה לדבר, ואולם, חיובה של רשות להיוועץ בגופים או באנשים אלה ואחרים קודם שהיא מקבלת החלטה – כבענייננו – מדגיש בְּיֶתֶר את הצורך המובנה בנושא – על־פי החוק – כי הרשות בת־הסמכות תקבל ייעוץ, וכי הגוף בעל־הסמכות ייתן ייעוץ, והכול לקבלתה של ההחלטה המיטבית לטובת הכלל.

(סעיפים 17-16 לפסק דינו של השופט חשין.)

46. הדברים יפים גם לעניין נשוא הליך זה. האינטרס של מקבל העצה, אשר מבקש לקדם בתום לב את מינויו של מי שאמון על הגברת האמון הציבורי בשידור הציבורי הישראלי, יבקש לשמוע את עצתם של מי שהחוק קבע כי עליו להיוועץ בהם – לעניין זה נשיא לענייננו מ"מ נשיא בית המשפט העליון. לא ניתן להטיל ספק בכך, שממכתבו של מ"מ נשיא בית המשפט העליון עולה כי למצער אין הוא תומך במינוי האמור. הדברים נאמרים באופן מתון אך ברור ממכתבו, אך יותר מזה, מהפנייתו אל חוות הדעת של המחלקת המשפטית של הנהלת בתי המשפט – זו שהביאה את המשיב 3 להסיר מועמדותו לשופט בית המשפט העליון.

47. האינטרס של המייעץ – של מ״מ נשיא בית המשפט העליון – הוא להשמע ולהביע את הסתייגויותיו מהמינוי כאמור, כפי שעשה, אם כי לאור העובדה שחוות הדעת של המחלקה המשפטית של הנהלת בתי המשפט נותרה חסויה, נדמה כי האינטרס הציבורי חייב שלפחות חלקים ממנה יכללו בדברים שכתב במכתב הגלוי, כך שלציבור תהא גישה אליהם.

48. אינטרס הציבור – הערך הדמוקרטי, אותו קובע השופט חשין, חשוב יותר מאי פעם. דוקא בעת הזו, בה ממשלת ישראל מאיימת על אופיה הדמוקרטי של המדינה, קמה חשיבות עליונה בהקפדה על העמדת מעשיהם של בעלי השררה לביקורת ולפיקוח. בימים בהם אמון הציבור בשלטון הישראלי נמוך מאי פעם, תפקיד שעיקרו הגברת האמון של הציבור בתאגיד השידור הציבורי הוא בעל חשיבות עליונה.

49. לאור כל האמור לעיל, נטען, כי הליך ההיוועצות נעשה בחוסר תום-לב, כי השר פעל בניגוד להמלצות העולות מהמידע שנמסר לו על-ידי מ״מ נשיא בית המשפט העליון וממכתבו כאמור ועל כן יש לקבוע כי ההיוועצות שנעשתה אינה עומדת בדרישות הדין.

ד. פסלות מינויו של המשיב 3 – חוסר סבירות קיצוני

50. מינויו של המשיב 3 לתפקיד יו״ר ועדת האיתור פוגע באמון הציבור בשידור הציבורי. עסקינן באדם שהתבטאויותיו הציבוריות מעידות על חוסר אמון שלו עצמו בשידור הציבורי ובכלי התקשורת בכלל. כפי שנראה להלן, המשיב 3 התנהל כשופט והתבטא בפסקי דין שכתב באופן הפוגע בציבורים שלמים בחברה הישראלית. בכלל זה ביזה את יוצאי אתיופיה בכך שהציג את נכונותו לשמוע נפגעת אלימות יוצאת העדה בבית המשפט – כפעולה המשפרת את תפיסתה את מעמדה בחברה הישראלית, זאת לאחר שהשפיל אותה ודרש ממנה באמצעי לחץ בלתי סבירים לחזור בה מעמדותיה וביטל את הדברים שנאמרו בשמה על ידי ב״כ הפרקליטות; בפסק דין אחר המשיב 3 ביזה נערה חרדית שנאנסה במשך שנים, וקבע כי היא רק חוששת לפגיעה ביכולתה להנשא ובכך הסיג אחור עשרות שנים של הכרה ציבורית בזכויות נפגעות מין; המשיב 3 קבע כי למען מינוי כדיין, יש למנוע הרשעה – והכל כדי שהמידע על פעולותיו העבריניות כלל לא יגיע אל שולחנו של הפורום מקבל ההחלטות; המשיב 3 כינה את אמצעי התקשורת ״ערוצי תבהלה״ וטען כי אין לראות בפרסומיהם אמת - ועל כל אלה – מבקש המשיב 1 למנותו למי שיהא האמון על השידור הציבורי.

ד.1 מינוי מועמד הנגוע בגזענות

51. החוק קובע כי השידור הציבורי הישראלי יפעל באופן הוגן ושוויוני וישקף את כל הציבור הישראלי. כך נקבע בס' 7 לחוק:

> **(ב) התוכן שיספק תאגיד השידור הישראלי יהיה עצמאי, יופנה לכלל אזרחי מדינת ישראל ותושביה, ישקף ויתעד את היותה של מדינת ישראל מדינה יהודית ודמוקרטית, את ערכיה ואת מורשת ישראל, וייתן ביטוי הוגן, שוויוני ומאוזן למגוון ההשקפות והדעות הרווחות בציבור בישראל.**
>
> ....
>
> **(ה) תאגיד השידור הישראלי יספק תוכן הפונה למגוון האוכלוסיות והזרמים בחברה הישראלית, ובכלל זה שידורים בשפה העברית, שידורים בשפה הערבית לאוכלוסייה הערבית בישראל ושידורים בשפות נוספות הרווחות בחברה הישראלית.**
>
> **(ו) במילוי תפקידיו כאמור בסעיף זה יפעל תאגיד השידור הישראלי –**
>
> **(1) להרחבת ההשכלה והדעת;**
>
> **(2) לקידום התרבות, היצירה האיכותית הישראלית המקורית, והמוסיקה הישראלית;**
>
> **(3) לקידום החדשנות בתחום תוכן השידורים והפצתם ובטכנולוגיות השידור;**
>
> **(4) לטיפוח ולקידום השפה העברית.**

52. מועצת השידור הציבורי אמורה ליתן ביטוי לקבוצות השונות בחברה הישראלית. אמון הציבור בשידור הציבורי הוא פועל יוצא של ייצוגיות כאמור. באשר כך, יש חובה מוגברת להקפיד להמנע ממינויים שיש בהם חשש לגזענות ולמיזוגניה.

53. השופט בדימוס דרורי חטא באופן חמור בביטויי גזענות ומיזוגניה במסגרת <u>תפ מחוזי (ים) 2003/06 מדינת ישראל נ' פלוני</u>. בפרשה זו, נדרש השופט דרורי לפסוק בעניינו של אברך אשר דרס קופאית ממוצא אתיופי בחניון, לאחר שמנעה ממנו לצאת ללא תשלום. הוא גרר אותה על גבי המכונית במשך כמה עשרות מטרים עד שהושלכה אל הכביש ונפגעה. התוקף לא עצר והמשיך בנסיעתו.

54. במסגרת הדיונים בבית המשפט, הפעיל המשיב 3 לחץ רב על המתלוננת, כדי שתאמר לפרוטוקול שהיא סולחת לנאשם (זאת לאחר שהשופט הכניס לפיו של הנאשם כי הוא מתנצל בפניה). לאחר שדרש ממנה "לצאת ולחשוב" הסכימה המתלוננת לומר לפרוטוקול כי היא סולחת לנאשם – הודעה שחזרה בה ממנה לאחר מכן.

55. על ההליך התמוה בו נקט השופט בדימוס דרורי, כתבה השופטת ארבל <u>בע"פ 9150/08 **מדינת ישראל נ' איתמר ביטון**</u>, הוא הערעור על פסק-דינו כדלקמן:

"באותו דיון נהג בית המשפט, כפי שהוא מעיד על עצמו, בדרך יוצאת דופן, כאשר ניהל מעין הליך גישור בין המתלוננת לבין המשיב. הדרך שבה נוהל הגישור מדגימה את הקשיים הטמונים בניהול הליך מעין זה, ואתמקד בקושי הקיים מנקודת מבטה של המתלוננת. עם זאת אעיר כי קיים אף קושי הנובע מכך שבית המשפט כיוון את המשיב בשאלות שהפנה אליו לאמירות רצויות מבחינתו של זה, דבר שיש בו כדי להטיל צל על מידת הכנות והאותנטיות שבדבריו של המשיב. כפי שטענה באת-כוח המדינה באותו דיון, המשיב הטיח במתלוננת האשמות כאילו התנהגותה היא זו שגרמה לו לנהוג כפי שנהג, ולדבריה: "אדוני אני מצטערת, זאת לא התנצלות, זה הטחת האשמות במתלוננת, אני לא מוכנה שהיא תעבור את זה". אך חשוב מכך, מהפרוטוקול עולה כי המתלוננת היתה נתונה תחת לחץ כבד להיענות לבקשת הסליחה של המשיב; שודר לה מסר שעתידו של המשיב מוטל על כתפיה ועל מצפונה, וכי אם לא תסלח לו עלול להיגרם לו עוול. כך, כאשר היא נשאלת על-ידי בית המשפט האם היא בלחץ השיבה המתלוננת: "קצת".

...

כשמעיינים בפרוטוקול הארוך מראשיתו, ובחילופי הדברים שבין המשיב למתלוננת, בניצוחו של השופט שביקש בכל לב להביא את הצדדים לידי פיוס, אי אפשר שלא להתרשם מהקושי שאליו נקלע המשיב שנתבקש להתנצל, ומהמצוקה והחרדה שבה היתה נתונה המתלוננת בסיטואציה הייחודית ויוצאת דופן שהיתה מנת חלקה, כשהיא לבדה על הדוכן, חשופה לכל המתנהל והנאמר בפניה, ואין לה אלא להרכין ראש ולקבל מרות. קשה להניח שבסיטואציה מעין זו יסרב המשיב להתנצל ושהמתלוננת לא תיאות למחול לו. אכן, נראה שאף לא אחד מבין השניים עמד בפני בחירה חופשית אמיתית ושאמרותיו היו תוצאה של שאיפה כנה. העובדה שבדיון שנערך בפנינו חזרה בה המתלוננת מסליחתה למשיב עשויה אף היא ללמד על הקושי הכרוך בדחיקתה לסלוח למשיב בדיון בבית המשפט קמא, ועל מידת האותנטיות שיש לייחס לדבריה בעניין זה. הדברים מתחדדים במיוחד לאור העובדה שנראה שלסליחתה של המתלוננת במהלך הדיון היה משקל בהחלטתו של בית המשפט שלא להרשיע את המשיב. סליחה ומחילה חשובות הן, אך הכרחי כי ייעשו מתוך רצון חופשי, בלב פתוח ובנפש חפצה.

56. למרות שהמתלוננת חזרה בה מהודעת הסליחה כאמור, ביסס השופט דרורי חלק ניכר מההצדקה להמנע מלהרשיע את הנאשם, בכך שהמתלוננת סלחה לו. השופט דרורי לא הסתפק בזאת וכתב כי:

"... אני חושב שאם תתאר המתלוננת אי פעם, במבט רטרוספקטיבי את חייה בישראל, כי אז המאורע המכונן של חייה, שבו היא התקבלה סופית לחברה הישראלית, כשווה בין שווים, הוא הדיון בפניי. היא החלה את דבריה בהיסוס, בתחושה כי היא אינה נחשבת, ואדם בעל רכב (הנאשם) נהג כלפיה והתייחס אליה, כאל כלב. בהדרגה, נוכחה המתלוננת לדעת, כי שופט מקשיב לכל הגיג

מדבריה, שני עורכי דין פונים אליה בנימוס, ולבסוף, גם מי שפגע בה, מתנצל בפניה, ומביע כבוד לעדה האתיופית, ממנה היא באה. אותו אדם, גם מוכן לפצותה, כספית, על נזקיה.

425. אני משער כי בדקות המעטות, בהן שהתה המתלוננת בהפסקה, ועשתה "חושבים", היא הבינה את השיפור העצום במעמדה החברתי בין תחילת הדיון לסופו. על כן, לאחר ההפסקה, אמרה המתלוננת, ללא חשש, כי היא סולחת, וזאת גם לאחר ששוכנעה כי התנצלותו של הנאשם ובקשת הסליחה שלו היא "מכל הלב", ולכן אמרה לו: "אני מאמינה לך, ואני סולחת לך" (מצוטט בפיסקה 48 לעיל)."

57. נדמה כי אין צורך להדגיש את עוצמת הגזענות, המיזוגניה וההתנשאות שבדברי השופט דרורי. התנשאות שזיכתה אותו בביזוי ציבורי נרחב, כראוי להתבטאות כאמור. ויודגש, השופט דרורי מייצג בדעת הקהילה גם היום, את הגזענות שבמגזר הציבורי כלפי יוצאי אתיופיה. בשל הגזענות הבלתי מעוררת כאמור, הוקם קול זעקה עם הגשת מועמדותו לשופט בבית המשפט העליון ונכתבה חוות דעת של המחלקה המשפטית של הנהלת בתי המשפט – לאחריהן הסיר את מועמדותו, כאמור.

58. יכול שיהיו שיטענו כי גילויי גזענות ומיזוגניה אינן סיבות מספקות לפסול אדם מכהונה (או מקבלת פרס). אולם בחינת מינוי חייבת להתיחס לאופי המינוי הקונקרטי. לא דומה ועדת חקירה בנושא ספציפי, לתפקיד שמהותו במתן במה ושיקוף של החברה הישראלית כולה. באשר עסקינן בתפקיד, שבמהותו רוחב אופקים ורגישות שתביא לייצוג ראוי, הוגן ושוויוני כך שהשידור הציבורי יתן מענה כאמור לכל חלקי הציבור, העמדת אדם שהוא סמל לגזענות היא בגדר יריקה בפניו של הציבור.

ד.2 זילזול בנפגעות מין

59. פרשת ביטון אינה המקרה היחיד בו בחר המשיב 3 לפגוע ולזלזל בנפגעת אלימות. בב"ש 8485/09 פלונית נגד אלמוני, שעניינו בקשה של נערה בת 18 ממשפחה חרדית אשר נאנסה בהיותה קטינה על-ידי שכנה, חרדי אף הוא, אב למשפחה בת 9 ילדים, אשר הורשע בעסקת טיעון (בלא הסכמתה של הנערה) בבעילה אסורה בהסכמה ובמעשי סדום – למנוע מהאנס לחזור להתגורר בסמוך לה לאחר שחרורו מהכלא.

60. המשיב 3 דחה את הבקשה, תוך שניהל מעין משפט זוטא חדש וקבע בפסק דינו, בניגוד לפסק הדין שהרשיע את עבריין המין (מבלי לשמוע את הנערה) כי מדובר ביחסי מין בהסכמה, ב"רומן" ולא בכפייה. המשיב 3 כתב בזילזול על חרדותיה של הנערה למרות חוות דעת מומחית, פסיכיאטרית, אשר קבעה כי הנערה נוצלה במשך שנים וכי היא סובלת מטראומות קשות ועצם נוכחותו של האנס בקירבת מקום

מגוריה תפגע ביכולתה לעבד את הטראומה עמה היא מתמודדת, בחר המשיב 3 להעדיף את טובתו של עבריין המין "לשקם את מערכת הנישואין שנפגעה בינו לבין אשתו בעקבות תיק זה, לשקם את כל היחסים שלו עם משפחתו וילדיו". (ס' 68 לפסק הדין).

61. המשיב 3 לא הסתפק בכך וכך כתב על הנפגעת:

> **"205. כנראה, והדברים לא התחוורו במלואם, אך ליבי אומר לי, כי זה המצב לאשורו: הטראומה או הלחץ של המבקשת, נובעים מכך שהיא כיום בת מעל 18 שנים, לומדת בכיתה י"ב בסמינר חרדי, וכל חברותיה – הבתולות – מנסות למצוא שידוכין. לעומת זאת, היא, המבקשת, חוששת מאוד פן לא תצליח במשימה זו, עקב הסטיגמה שנדבקה בה, בשל יחסי המין (הרגילים ומעשי הסדום) אשר ביצעה <u>בהסכמה</u> עם המשיב, לאורך תקופה ארוכה במשך עשרות פעמים.**
>
> **206. המבקשת, כך מסתבר, מתחרטת על אותם יחסים רומנטיים עם גבר מבוגר ממנה בכמעט 30 שנה. היא חרדה לשמה הטוב, בתוך החברה החרדית, ומצוקתה זו, היא אשר באה לידי ביטוי באותם סימפטומים, שתארה ד"ר גלילי.**
>
> **207. ליבי ליבי למבקשת.**
>
> **208. אולם, חייב אני לפסוק על פי החוק במדינת ישראל, המקנה למבקשת זכות לדרוש את אי מגוריו של עבריין המין סמוך לביתה, רק כאשר הוכח לבית המשפט כי יש קשר סיבתי בין מגורים של עבריין המין סמוך למבקשת, לבין נזק נפשי של ממש שנעלול להיגרם למבקשת עקב כך."**

62. כאמור, את המסקנות העובדתיות הסיק המשיב 3 משמיעה של עבריין המין בלבד, תוך ביטול מכללא של חוות הדעת של הפסיכיאטרית, שטיפלה בנפגעת ותוך הטלת אחריות על הנפגעת, בניגוד לפסק הדין שניתן בתיק העיקרי. נדמה כי כל המוסיף גורע.

ד.3 שיקול דעת לקוי - הסתרת מידע בנושא מינויים

63. התפקיד אליו מבקש השר למנות את המשיב 3, עניינו מינויים ראויים למועצת השידור הציבורי הישראלי, אולם המשיב 3 הוכיח כי אין הוא ראוי להיות אמון על מינויים, באשר בפסק דינו בפרשת איתמר ביטון, לעיל, בחר בתילי תילים של מלל, להצדיק המנעות מהרשעתו של הנאשם, כדי להמנע מפגיעה בכשירותו להתמנות לדיין בבית הדין הרבני. כך סיכם את הדברים השופט דרורי בסעיף 175 בפסק דינו:

"...רשאית הוועדה למינוי דיינים, להביא בחשבון את העובדה, כי מועמד פלוני הורשע בעבירה, ונתון זה, יכול ויהיה רלוונטי, במסגרת שיקוליה, האם למנות את אותו פלוני כדיין.

לעומת זאת, אם אפסוק כי הנאשם שבפניי לא יורשע, כי אז המידע על הפרשה שבפניי, לא יימצא בפני הוועדה למינוי דיינים, מבחינת הדרישות הטכניות של הכללים."

64. יתרה מזאת, השופט דרורי קבע, כבר בשלב מוקדם של ההליכים המשפטיים, כי אין לפרסם כלל את שמו של הנאשם, ובהתאם בהליך מוזכר "אלמוני", ולא איתמר ביטון. השופט דרורי אף קבע כי ההליך הפלילי "יחשל" את הנאשם ויכשיר אותו בתפקידו כדיין. בית המשפט העליון, שהפך את ההחלטה, לא מצא כל בסיס להצדקותיו המתפלפלות של השופט דרורי, לא להמנעותו מהרשעת הנאשם ולא להטלת איסור על פרסום שמו. שופט בית המשפט העליון, אדמונד לוי, עמד על כך בפסק דינו בערעור על פסק-דינו של השופט דרורי כדקלמן:

"שורת הדין מחייבת כי מי שהובא לדין ונמצא אשם, יורשע בעבירות שיוחסו לו. זהו הכלל. הסמכות הנתונה לבית-המשפט להסתפק בהעמדת נאשם במבחן בלי להרשיעו בדין, יפה למקרים מיוחדים ויוצאי דופן. שימוש בסמכות הזאת כאשר אין צידוק ממשי להימנע מהרשעה מפרה את הכלל. בכך נפגעת גם שורת השוויון בפני החוק"

...

" באשר לסוגית איסור הפרסום. הכלל הוא כי הליך שיפוטי מתקיים בפומבי, כשהוא גלוי לאור השמש וחשוף לעין הציבור. יסוד הפומביות מבקש לקדם ערכים אשר בחשיבותם לא ניתן להפריז, ובהם עקרון ההגינות והחתירה למשפט צדק, העמדת פעולותיהן של רשויות השלטון, ובהן בית-המשפט, לביקורת מן החוץ, חלחולו של המסר הערכי הנלווה לקיומם של הליכים לאכיפת המשפט בכלל והדין הפלילי בפרט, והבטחתו של אמון הציבור במערכות אשר נועדו לשרתו."

(פיסקאות 7-10 בפסק דינו של השופט לוי.)

65. מדובר אם כן בשופט שחושב שמניעת מידע מוועדת מינויים היא פעולה ראויה. ויודגש, במקרה האמור, הרשעה פלילית אינה פוסלת, בהכרח מינוי, היא אך צריכה להבחן במסגרת השיקולים. באותו הליך, מדובר היה באדם שברור לחלוטין שהיה צריך להיות מורשע (כפי שגם קבע בית המשפט העליון בערעור) אולם השופט דרורי יצא מגדרו כדי לא להרשיע את הנאשם, על מנת שהמידע הרלבנטי בדבר פגיעתו החמורה במתלוננת, דריסתה והפקרתה על הכביש, לא יובא בפני ועדת המינויים – וזאת לשם מינויו כדיין(!).

66. מועמד שרואה בהסתרת מידע דרך לגיטימית לשם הערכת כישוריהם של מועמדים, הוא שמבקש השר למנות למי שיהא אחראי על מינויים של חברי מועצת תאגיד השידור הציבורי. קשה לדמיין שיקול דעת לקוי מזה.

ד.4 קידום אג'נדה פוליטית

67. סעיף 30 לחוק קובע כי:

> **"לא ימונה לחבר ועדת האיתור ולא יכהן בה מי שיש לו זיקה אישית או עסקית לשר משרי הממשלה, מי שעוסק בפעילות פוליטית או בפעילות מפלגתית או מי שעסק בפעילות פוליטית או בפעילות מפלגתית בחמש השנים שקדמו למועד הצגת המועמדות; לעניין זה, לא יראו השתתפות בהפגנה או בכינוס בעל אופי פוליטי, או הבעת עמדה פומבית בעניינים פוליטיים, כשלעצמן, כפעילות פוליטית."**

68. בדברי ההסבר לסעיף זה בתזכיר החוק נכתב:

> **"על מנת לשמור על עצמאותה של ועדת האיתור מוצע כי לא ימונה לוועדת האיתור ולא יכהן בה מי שיש לו זיקה אישית או עסקית לשר משרי הממשלה או מי שעוסק או בשלוש השנים שקדמו להצגת המועמדות עסק בפעילות פוליטית."**

69. מינויו של המשיב 3 הוא פרק נוסף במסכת הנסיונות של המשיב 1 לחסל את עצמאותו של השידור הציבורי בישראל. בפרקים הקודמים ניתן למנות התבטאויות קשות של השר נגד תאגיד השידור הציבורי, כמו גם פעולות אקטיביות ובראשן נסיון לקדם חקיקה, שתשנה מן היסוד את מטרותיו ודרכי פעולתו של השידור הציבורי ותפגע באורח אנוש בעצמאותו, כמפורט להלן.

70. את מאבקו לחיסול השידור הציבורי החל המשיב 1 עוד בהיותו חבר כנסת. למעשה המהלכים לפגיעה בעצמאותו של התאגיד החלו עוד לפני הקמתו, עם חיסולה של רשות השידור. הקמת התאגיד, כמשמר את זכות הציבור לתקשורת שאינה תלויה במפרסמים או בפוליטיקאים לא עלתה בקנה אחד עם תוכניותיהם של חלק מחברי מפלגת השלטון דאז (והיום). כך, כבר בכנסת ה-24 הגיש המשיב 1 הצעת חוק, שעניינה מכירתו של תאגיד השידור הציבורי, הפסקת מימונו והפיכתו לעוד כלי תקשורת הנתון לחסדי השוק הפרטי.

לעניין החלשת התאגיד והצעת החוק להפרטתו, ראה כתבתה של רפאלה גויכמן, דה מרקר, מיום

71. עם כניסתו לתפקיד שר התקשורת, שם לו המשיב 1 כמטרה לפגוע בעצמאות התאגיד הציבורי, בהתאם לתפיסתו אותה לא התבייש להציג בכנס שנערך באוניברסיטת רייכמן בינואר 2023, שבוע בלבד לאחר כניסתו לתפקיד, בו אמר מפורשות כי לשיטתו "שידור ציבורי זה פסול".

ראה סיקור ראיון שערך רועי כ"ץ עם השר. ice, מיום 9.1.23 **<u>נספח י"א</u>**

72. המשיב 1 מיהר לקדם הצעת חוק מטעמו, במטרה לצמצם את עצמאותו של השידור הציבורי. על תזכיר החוק שפרסם השר שעניינו חוק התקשורת (שידורים) התשפ"ג-2023 כתבה היועצת המשפטית של "כאן" ליועצת המשפטית של משרד התקשורת, כדלקמן:

> **"לצערנו, תזכיר זה אינו מנותק מהצהרותיו של שר התקשורת לסגור, להפריט או לכל הפחות לפגוע בשידור הציבורי פגיעה אנושה. תזכיר זה הוא כלי נוסף שבאמצעותו מתכוונן השר לשלוט בתקשורת החופשית, לפגוע בחופש העיתונות ובחופש היצירה.**
>
> **מעיון בהצעה עולה כי הרגולטור המוצע לא יהיה עצמאי, אלא בשליטה מוחלטת של הממשלה, באופן שיביא בהכרח להכנסת שיקולים פוליטיים בהחלטות הרשות והמועצה ולהתערבות פוליטית בתוכן המשודר. בין חברי המועצה יהיו עובדי מדינה שימונו לפי המלצות שרים, בין נציגי ציבור שימונו לפי בחירת שר התקשורת, ובין נציגי ציבור [ויו"ר המועצה] שייבחרו על ידי ועדת איתור שהיא עצמה תמונה על ידי שר התקשורת – הגוף המאסדר לא ייהנה מעצמאות כלשהי.**
>
> **לעניין זה אין די בהוראה הצהרתית בדבר עצמאות המועצה. עצמאות המועצה נקבעת בהתאם למאפייניה. לדברים אלו משמעות רבה אף יותר כאשר בוחנים את הסמכויות מרחיקות הלכת אשר ההצעה מבקשת להעניק למועצה [לרבות הסמכות לרשום גופי תקשורת במרשם ספקי החדשות, לבטל את רישומם במרשם, ל פקח על קיום הוראות חוק על ידי גופי התקשורת, להטיל עיצומים כספיים משמעותיים ביותר על גופי תקשורת ועוד.)**
>
> **דומה כי אין חולק כיום על חשיבותם של חופש הביטוי וחופש העיתונות כעקרונות יסוד במשטר דמוקרטי, הדברים אף עוגנו לא פעם בפסיקת בית המשפט העליון. בהצעה שבנדון, מדובר למעשה בהחלת שליטה ממשלתית על מרבית גופי התקשורת במדינה, העשויה להוביל לפגיעה חמורה בחופש העיתונות אשר מטיבו כולל, בין היתר, את האפשרות לבקר באופן אפקטיבי וחופשי את השלטון."**

רצ"ב מכתב היועצת המשפטית לתאגיד השידור הציבורי. **<u>נספח י"ב</u>**

73. בנייר עמדה שערכו פרופ׳ עמית שכטר ועו״ד עדי שי, מטעם מכון זולת, לתזכיר חוק התקשורת (שידורים) התשפ״ג-2023, נכתב:

> **״עמדתנו היא שאין זה אלא ניסיון נוסף להחלשת התאגיד – שלב נוסף בדרך לסגירת השידור הציבורי. זהו צעד המנוגד לאינטרס הציבורי, שהינו תאגיד ציבורי עצמאי חזק ואיכותי המספק שידור חדשות איכותי ומנותק משיקולים מסחריים או פוליטיים, ומשמש כעודן הכרחי בשמירה על חופש הביטוי והדעה והזכות למידע, לטובת קיומה של תרבות דמוקרטית.**
>
> **...**
>
> **אין מחלוקת על הצורך באסדרה, ובלבד שתהא עדכנית ותענן את מעמד התקשורת כבעלת יכולת אפקטיבית לשרת אינטרס חברתי ואזרחי רחב, ואת זכות האזרח לחופש ביטוי, מידע ותקשורת, תוך הבנת חיוניותה למרקם החיים הדמוקרטיים. למצער, התזכיר המוצע מנוגד לכל אלה, ותכליתו לקדם שליטה ממשלתית בתוכן האודיו-ויזואלי ובתוך כך להכשיר מרחב פרוע ומשתלח, כפוף לשיקול דעת פוליטי.״**

רצ״ב נייר העמדה של זולת – לשוויון וזכויות אדם שכתבו שכטר ושי. **<u>נספח י״ג</u>**

כן רצ״ב נייר עמדה מטעם זולת שכתבו ד״ר איה ידלין וד״ר אורנית קליין שגריר, ״פגיעה בתאגיד השידור הציבורי הישראלי – טענות שגויות ומוטיבציות מוטעות״. **<u>נספח י״ד</u>**

74. משלא צלח בידי המשיב 1 לקדם את החקיקה הפוגענית, פנה לאפיקים אחרים ובראשם הנסיון לפגום בעצמאות המינויים לתפקידים בתאגיד. לאחר התפטרותה של השופטת בדימוס נחמה נצר, ככל הנראה בשל נסיונות ההתערבות של המשיב 1, החליט זה למנות את המשיב 3, זאת למרות שאין לו כל כישורים מיוחדים בענייני תקשורת, למרות הביקורת הציבורית הרבה שהופנתה כלפיו, כמפורט לעיל, למרות שיקול הדעת הלקוי שהפגין באשר לשקיפות הנדרשת בפני ועדות מינויים ולמרות שמונה מספר חודשים קודם לכן ליו״ר ועדה ציבורית אחרת, שעניינה בחינת תוכנות הרוגלה. אין להסביר את המינוי כאמור, אלא בכך, שהשר בחר למנות דוקא את המשיב 3 <u>בשל</u> עמדותיו הפוליטיות המזלזלות בתקשורת החופשית.

ד.5 שיקול דעת שמופעל בחוסר תום-לב

75. בהחלטתו כאמור, לא הפעיל המשיב 1 שיקול דעת בתום-לב בהתאם לדרישות הדין. פרופ' דפנה ברק-ארז, כתבה בספרה, משפט מינהלי, כדלהלן:

> **"שיקול הדעת המינהלי חייב להיות מופעל בתום לב, על יסוד שישקולים ענייניים, בשוויון, בסבירות ובמידתיות...בהתאם לכך, הביקורת על חוקיותן של החלטות מינהליות אינה מוגבלת לשאלות שעניינן מסגרת הסמכות ולשאלות שעניינן ההליך שבו ההחלטות מתקבלות. היא משתרעת גם על חוקיותו של שיקול הדעת שביסוד ההחלטות – מבחינת השיקולים שהרשות רשאית להידרש להם והאיזון שעליה לערוך ביניהם. במילים אחרות, המשפט המינהלי אינו מגביל עצמו רק לצד הטכני או הפורמלי של חוקיות ההחלטה.**
>
> **...**
>
> **...קיימת קורלציה מסויימת בין חוקיותו של ההליך לבין תוכנה של ההחלטה המתקבלת בסופו של דבר. אולם, קורלציה זו היא חלקית בלבד. חרף הערובות שיש בהליך מינהלי תקין לאיכותה של ההחלטה המתקבלת, ההבטחה הגלומה בו אינה מתממשת תמיד. על כן, יש לבחון גם את תוכנו של שיקול הדעת המינהלי עצמו." בע' 620-619.**

76. במקרה הנדון השר השלים לכאורה את הדרישות הפורמליות, אולם בחר שלא להפעיל שיקול דעת בתום-לב. הוא בחר להתעלם מדברי מ"מ נשיא בית המשפט העליון ומההפנייה לחוות הדעת של המחלקה המשפטית של הנהלת בתי המשפט – למרות שגם ועדת המינויים המליצה לו לשוב ולבחון אותה.

77. פרופ' ברק ארז קובעת עוד, כי על הרשות המינהלית חלה חובת הגינות, וכי ממנה נגזרות חובות ספציפיות:

> **" חובת ההגינות של הרשות נחשבת לחובה הראשונה במעלה שמוטלת עליה, ושממנה נגזרות חובות ספציפיות רבות אחרות.**
>
> **...**
>
> **יש לה משמעות וחשיבות גם מן ההיבט של הגבלת שיקול דעתה של הרשות. מבחינה רעיונית, חובת ההגינות קשורה גם בתפישה לפיה הרשות היא נאמן הציבור, 36 וחייבת לנהוג כלפיו בנאמנות.**
>
> **...**
>
> **הביטוי הבסיסי ביותר של החובה לנהוג בהגינות הוא החיוב לנהוג בתום לב במובן הסובייקטיבי שלו.**
>
> **...**

חובתה של הרשות לנהוג ביושר לב היא בעלת חשיבות מיוחדת בהקשר הציבורי, בשל הערך הנודע לאמון הציבור בשלטון.
(עמ' 630-631).

78. המקרה הנדון הוא מקרה קיצון בו בחר שר לפעול בחוסר תום-לב מתוך כוונה ברורה למנות אדם, שעמדותיו מנוגדות לתכלית החוק, על ביצועו הוא נדרש להיות אמון במינוי כאמור. אדם שלא רק שאינו כשיר להרבות אמון בשידור הציבורי, הוא כופר באמון כאמור מכל וכל.

ד.6 מינוי שנעשה מתוך שיקולים זרים

79. המקרה הנדון הוא מקרה קיצון של החלטה שמתקבלת מתוך שיקולים זרים: זרים לשיקולים לפיהם אמורה היתה ההחלטה להתקבל, ופסולים באופן מוחלט בעולם ההחלטות המינהליות.

"הרשות המינהלית רשאית להפעיל את הסמכות המוקנית לה בחוק רק לשם הגשמת המטרות שלשמן הוענקה לה אותה סמכות או על יסוד השיקולים שנגזרים ממטרותיו של חוק."
פרופ' דפנה ברק-ארז, המשפט המינהלי, בעמ' 635.

80. מטרות החוק, כאמור, הן להבטיח את עצמאות השידור הציבורי, להגביר את אמון הציבור בשידור הציבורי ולדאוג לרבגוניות של השידור הציבורי. כל אלה אינם מיושמים במינוי כאמור.

81. נהפוך הוא, עסקינן במינוי שכל כולו קידום מטרות הזרות למטרות החוק ואף מנוגדות לו. עסקינן במינוי שנועד לסייע בהכפפת השידור הציבורי לדרג הפוליטי ולצמצום עצמאותו.

ד.7 חוסר סבירות קיצוני

82. גם לו ניתן היה להניח, כי אין מדובר במינוי שנועד לפגוע ביישום מטרות החוק ובשידור הציבורי, הרי שמדובר במינוי שנעשה בחוסר סבירות קיצוני.

72. ב<u>בג"צ 4646/08 יואל לביא נ' ראש הממשלה ואח'</u> נקבעו המבחנים לפיהם יש לבחון את החלטות הממשלה לעניין מינויים בכירים, וכך נקבע:

"אין חולק כי כאשר הממשלה מפעילה את שיקול-דעתה לצורך מינוי מועמדים למשרות בכירות בשירות הציבורי, היא פועלת כנאמנה של הציבור. ממעמד זה נובע כי על הממשלה כרשות ממנה לפעול למען מקצועיותו של השירות

הציבורי ותפקודו התקין, על-מנת לאפשר למערכת הציבורית לספק לאוכלוסיה את צרכיה באופן מקצועי, הגון ושוויוני. עוד עליה להבטיח כי השירות הציבורי יזכה לאמון הציבור, בלעדיו לא יצליח למלא את משימותיו לאורך זמן. כבר נאמר בפסיקתנו כי "בלא אמון הציבור ברשויות הציבור יעמדו הרשויות ככלי ריק. אמון הציבור הוא המשענת של רשויות הציבור, והוא המאפשר להן למלא את תפקידן" (דברי השופט א' ברק בבג"צ 6163/92 אייזנברג נ' שר הבינוי והשיכון, פ"ד מז(2) 229, 262, 266 (1993)).

מינוי מועמדים מתאימים למשרות בכירות בשירות הציבורי הוא גורם בעל השפעה מרכזית בקביעת רמתו ואיכותו של השירות הציבורי, בשמירה על מקצועיותו וטוהר המידות שבו, וכן בגיבוש האמון שהציבור רוכש לו. מכאן החשיבות הרבה לכך ששיקול-דעתה של הממשלה באיושן של משרות ציבוריות בכירות כדוגמת מנהל מינהל מקרקעי ישראל, יופעל בסבירות ובמידתיות, בהגינות ובתום-לב, ותוך הימנעות משיקולים זרים, משרירות או מהפליה (ראו והשוו: בג"צ 4267/93 אמיתי-אזרחים למען מינהל תקין וטוהר מידות נ' ראש ממשלת ישראל, פ"ד מז(5) 441, 461 (1993) מפי השופט (כתוארו אז) א' ברק; עוד ראו: דברי השופטת א' פרוקצ'יה בבג"צ 8815/05 עו"ד לנדשטיין נ' עו"ד שפיגלר, פס' 8 ([פורסם בנבו], 26.12.2005)).

10. ככלל, הפעלת שיקול-דעת סביר בהליך המינוי למשרה ציבורית מחייבת את הרשות הממנה להעריך מגוון רחב של שיקולים, ולאזן ביניהם לפי משקלם היחסי הראוי בנסיבות העניין. בהקשר זה, ראוי לשקול את מהות המשרה ומאפייניה; את דרישות התפקיד, חיוניותו ומידת בכירותו בשירות הציבורי; וכן את טיב המשימות שיוטלו על כתפי המועמד שיתמנה. בהתחשב בכך, על הרשות הממנה לבחון הן את השיקולים המצדדים במינויו של המועמד לתפקיד המיועד, והן את השיקולים הפועלים לחובתו. כבר נקבע בפסיקתנו כי "קיומם של נתונים הפועלים לחובה אינו פוסל, מניה וביה, את כשירות המועמד למינוי. על הגורם הממנה לשקול ולהעריך את נתוני הזכות מול נתוני החובה, ולאזן ביניהם...משקל הגורמים השונים אינו סטטי, והוא משתנה על-פי הנסיבות..." (דברי השופטת פרוקצ'יה בבג"צ 5562/07 שוסהיים נ' השר לביטחון פנים, פס' 12 ([פורסם בנבו], 23.7.2007)).

73. במינוי נשוא הליך זה, לא פעל השר כנאמנו של הציבור, אלא כמי שמבקש לקדם אג'נדה פוליטית המנוגדת למטרות החוק. השר מינה את מי שלא רק שאינו זוכה לאמון הציבור, עצם מועמדותו גורמת לחוסר אמון רבתי בקרב ציבורים רבים בחברה הישראלית. עסקינן במינוי של אדם שאין כל זיקה של מקצועיות בינו לבין התפקיד אליו הוא ממונה, מינוי שנעשה בחוסר תום לב, בשל שיקולים זרים ובחוסר סבירות קיצוני.

בקשה למתן צו ביניים

74. עיקר תפקידה של ועדת האיתור, מינוי חברי המועצה הציבורית לקראת מועד החלפתם המיועד בנובמבר 2024.
75. עוד קודם לכך, על יו"ר ועדת האיתור למנות חבר נוסף לוועדה. לשם כך עליו להוציא קול קורא, בהתאם לסעיף 29(ה) לחוק וכן רשאי הוא לפנות באופן יזום לחברים שיציעו מועמדותם.

76. לאחר השלמת חברי ועדת האיתור, נדרשת הוועדה להוציא קול קורא שיאפשר למועמדים להציע עצמם כחברים במועצת השידור הציבורי, כאמור בסעיף 31 לחוק.
77. באשר סמכויותיו כאמור של יו"ר ועדת האיתור, מקנות לו שיקול דעת רחב ובאשר, כאמור בעתירה זו, אין מקום שהמשיב 3 יפעיל שיקול דעתו במינויים כאמור, מתבקש כבוד בית המשפט להוציא תחת ידיו צו ביניים, האוסר על המשיב 3 לפעול למינוי חבר נוסף בוועדת האיתור ובכלל זה להוציא קול קורא או לפנות באופן יזום למועמדים על מנת שיגישו מועמדותם; וכן יורה לוועדת האיתור להמנע מלפעול לאיתור מועמדים למועצה הציבורית ובכלל זה להוציא קול קורא או לפנות מיוזמתה למועמדים על מנת שאלה יגישו מועמדותם וזאת עד לקבלת החלטה במסגרת ההליך העיקרי בעתירה זו.

סיכום

78. המינוי נשוא הליך זה נעשה על ידי השר בהתאם לדרישות הפורמליות של החוק, אך בניגוד לחובתו של השר לפעול בתום-לב.
79. עסקינן במינוי שאינו ראוי מבחינה מהותית, באשר אינו תואם את דרישות הדין לתפקיד אותו נדרש המשיב 3 למלא ובעיקרן לקדם את אמון הציבור בשידור הציבורי – של אדם שהודה ברבים שאין לו כל אמון באמצעי התקשורת ובכלל זה בשידור הציבורי. התבטאויותיו כאמור מוכיחות כי הוא חסר את הכישורים המהותיים היסודיים לעמוד בתנאי הדין לתפקיד האמור.
80. יתירה מזאת, עסקינן במינוי שפוגע באמון הציבור, באשר מדובר באדם שהתבטא באופן גזעני כלפי ציבורים בחברה הישראלית ובאופן מיזוגני כלפי נשים נפגעות אלימות.
81. בנוסף, עסקינן במינוי של מי שקבע כי ראוי להסתיר מידע לצורך מינוי בעלי כישורים מתאימים – בכך היה לפסול אותו מלכהן בכל תפקיד שעניינו מינויים.
82. מכל האמור לעיל עולה כי הסיבה היחידה בגינה מונה המשיב 3 היא האג'נדה הפוליטית בה הוא דוגל ואותה הוא מקדם, המהווה תמיכה בהפיכה המשטרית ככלל ובהחלשת השידור הציבורי בפרט

ועל כן נתפס על ידי השר, כמי שישתף פעולה בהכפפת השידור הציבורי להנחיות פוליטיות ויגרום לו לאבד מעצמאותו.

83. ועדת המינויים, אשר מתפקידה למליץ ולייעץ לשר, פעלה בניגוד לתפקידה ולא כתבה חוות דעת לעניין התאמתו של המשיב 3 לתפקיד הקונקטי ולא נתנה המלצתה לשר באשר למינוי כאמור.

84. מכל האמור עולה כי עסקינן במינוי פסול, הן מבחינת ההליך המינהלי שלא הושלם והן מבחינת מהות המינוי לתפקיד.

85. לאור כל האמור לעיל, מתבקש בזאת כבוד בית המשפט להוציא צו על תנאי וצו ביניים כמפורט לעיל ולחייב את המשיבים בהוצאות העותרות.

ד"ר יפעת סולל, עו"ד

ב"כ העותרים

תצהיר

אני הח"מ, עינת עובדיה נושאת ת.ז. מס, 043553312, לאחר שהוזהרתי שעליי לומר את האמת כולה ואת האמת בלבד וכי אהיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהירה בזה כדלקמן:

1. אני עושה תצהירי זה לתמיכה בעתירת זולת לשוויון וזכויות אדם ואח' נגד שר התקשורת ואח' בעניין מינויו של השופט בדימוס דרורי לתפקיד יו"ר ועדת האיתור למועצת השידור הישראלי.

2. אני משמשת כמנכ"לית זולת לשוויון וזכויות אדם.

3. אני מצהירה כי העובדות המפורטות בעתירה נכונות למיטב ידיעתי ואמונתי.

4. זהו שמי, זו חתימתי.

_____
המצהירה

אישור חתימה

אני הח"מ, עו"ד ד"ר יפעת סולל, מאשרת בזה כי ביום 17.6.24 הופיעה בפניי הגב' עינת עובדיה ת.ז. 043553312 המוכרת לי אישית, ולאחר שהזהרתיה כי עליה לומר את האמת כולה ואת האמת בלבד וכי תהא צפויה לעונשים הקבועים בחוק אם לא תעשה כן - אישרה את נכונות תצהירה דלעיל וחתמה עליו בפניי.

_____
חתימה וחותמת עו"ד

יפוי כח

אני הח"מ, עינת עובדיה, ת.ז. מס' 043553312, מנכ"לית זולת לשוויון וזכויות אדם ממנה בזה את יפעת סולל, עו"ד, מסמטת יל"ג 4 בתל אביב להיות באת כח העמותה בעניין עתירה לבג"צ נגד שר התקשורת בנושא מינויו של השופט בדימוס דרורי ליו"ר ועדת האיתור למועצת השידור הציבורי הישראלי.

בלי לפגוע בכלליות המינוי הנ"ל יהיה בא כחי רשאי לעשות ולפעול בשמי ובמקומי בכל הפעולות הבאות, כולן ומקצתן הכל בקשר לענין הנ"ל והנובע ממנו כדלקמן:

1. לחתום על ולהגיש כל תביעה או תביעה שכנגד, ו/או כל בקשה, הגנה, התנגדות, בקשה למתן רשות לערער, ערעור, הודעה, טענה, תובענה או כל הליך אחר הנוגע או הנובע מההליך הנ"ל ללא יוצא מן הכלל. ומבלי לפגוע באמור גם להודות ו/או לכפור בשמי במשפטים פליליים.

2. לחתום על ו/או לשלוח התראות נוטריוניות או אחרות, לדרוש הכרזת פשיטת רגל או פרוק גוף משפטי ולעשות את כל הפעולות הקשורות והנובעות מהענין הנ"ל.

3. להופיע בקשר לכל אחת מהפעולות הנ"ל בפני כל בתי המשפט, בתי דין למיניהם או מוסדות אחרים הן ממשלתיים והן אחרים עד לדרגה אחרונה.

4. למסור כל ענין הנוגע מהענין האמור לעיל לבוררות ולחתום על שטר בוררין כפי שבא כחי ימצא לנכון ולמועיל.

5. להתפשר בכל ענין הנוגע או הנובע מהענינים האמורים לעיל לפי שקול דעתו של בא כחי ולחתום על פשרה כזו בביהמ"ש או מחוצה לו.

6. לגבות את סכום התביעה או כל סכום אחר בכל ענין מהענינים הנ"ל לרבות הוצאות בימ"ש ושכר טרחת עו"ד, לקבל בשמי כל מסמך וחפץ ולתת קבלות ושחרורים כפי שבא כחי ימצא לנכון ולמתאים.

7. להוציא לפועל כל פס"ד או החלטה או צו לדרוש צווי מכירה או פקודות מאסר, לעשות כל הפעולות המותרות עפ"י חוק ההוצאה לפועל.

8. לנקוט בכל הפעולות ולחתום על כל מסמך או כתב בלי יוצא מן הכלל אשר בא כחי ימצא לנכון בכל ענין הנובע מהענין הנ"ל.

9. להופיע בשמי וליצגני בפני רושם הקרקעות, בלשכת רישום מקרקעין, לחתום בשמי במקומי על כל בקשה, הצהרה ומסמכים אחרים למיניהם ולבצע בשמי כל עיסקה (דיספוזיציה) המוכרת ע"י החוק וליתן הצהרות, קבלות ואישורים ולקבל כל מסמך שאני רשאי לקבלו עפ"י דין.

10. ליצגני ולהופיע בשמי בפני רשם החברות, רשם השותפויות ורשם האגודות השיתופיות, לחתום בשמי ובמקומי על כל בקשה או מסמך אחר בקשר לרשום גוף משפטי, לטפל בריישומו או מחיקתו של כל גוף משפטי ולטפל בכל דבר הנוגע לו ולבצע כל פעולה בקשר לאותו גוף משפטי.

ולראיה באתי על החתום, היום יום 17 לחודש יוני שנה 2024

חתימה

הנני מאשר את חתימת מרשי הנ"ל

ד"ר יפעת סולל, עו"ד

רשימת נספחים

1. נספח א' - כתבה מאת שוקי טאוסיג, "העין השביעית", מיום 27.12.23.....ע' 35
2. נספח ב' – מכתב מ"מ נשיא בית המשפט העליון מיום .....ע' 38
3. נספח ג' – חוות דעת ועדת המינויים מיום .....ע' 41
4. נספח ד' – תשובה לבקשת חופש מידע של עו"ד אלעד מן.....ע' 44
5. נספח ה'1 – מכתב העותרת 2 לוועדת המינויים.....ע' 48
6. נספח ה'2 – מכתב העותרת 2 ליועצת המשפטית למשרד התקשורת.....ע' 51
7. נספח ו' - תשובת היועצת המשפטית למשרד התקשורת לעותרת 2.....ע' 53
8. נספח ז' – מכתב העותרת 1 ליועצת המשפטית לממשלה.....ע' 57
9. נספח ח' – ראיון עם השופט דרורי מערכת "טוב חדשות" 12.2.23.....ע' 73
10. נספח ט' – מסמך המנעות מניגוד עניינים.....ע' 77
11. נספח י' – כתבה מאת רפאלה גויכמן, "דה-מרקר" מיום 6.12.22.....ע' 80
12. נספח י"א – סיקור ראיון עם השר קרעי, מערכת ice, מיום 9.1.23.....ע' 84
13. נספח י"ב – מכתב היועצת המשפטית לתאגיד "כאן".....ע' 87
14. נספח י"ג - חוות דעת פרופ' עמית שכטר, עו"ד עדי שי, מכון זולת..... ע' 100
15. נספח י"ד – חוות דעת ד"ר איה ידלין וד"ר אורנית קליין שגריר.....ע' 109

נספח א'

3

www.the7eye.org.il | העין השביעית

שלמה קרעי

מכה לקרעי: התפטרה יושבת הראש שמינה לוועדת האיתור של התאגיד

שר התקשורת שלמה קרעי מינה את השופטת בדימוס נחמה נצר ליו"ר ועדת האיתור של תאגיד השידור, ככל הנראה בשאיפה שתסייע לו להגשים את תוכניתו לחסל את עצמאות השידור הציבורי

שוקי טאוסיג | 27.12.2023

ו"ר ועדת האיתור של תאגיד השידור הישראלי, השופטת בדימוס נחמה נצר, התפטרה מתפקידה. מדובר במכה משמעותית עבור שר התקשורת שלמה קרעי, שמינה אותה בתקווה שיוכל להשפיע באמצעותה על השידור הציבורי, אותו הוא עוין ומעוניין בסגירתו או בהשתלטות עליו.

נסיבות ההתפטרות אינן ידועות. ממשרד התקשורת נמסר כי מדובר ב"נסיבות אישיות", אולם ברקע ההתפטרות עומד הליך הבחירה של החבר השלישי והאחרון בוועדת האיתור. לא ידוע אם נצר קיבלה בעין יפה את גישתו האקטיביסטית של קרעי, שהצהיר במפורש כי הוא מתנגד לעצמאות התאגיד ומעוניין לכפות את עמדותיו על הנהלתו.

ועדת האיתור היא המפתח לעצמאות הניהולית והעיתונאית של השידור הציבורי בישראל. היא הוקמה כלקח מהסתאבות רשות השידור הוותיקה, שהפכה למושחתת ובלתי רלוונטית אחרי עשורים של התערבות פוליטית. ב-2014, בתקופת כהונתו של גלעד ארדן כשר תקשורת, נחקק חוק חדש לשידור הציבורי בישראל, על פיו פועל התאגיד שהחליף את רשות השידור.

לפי החוק החדש, שר התקשורת לא יבחר את יו"ר מועצת התאגיד. המועצה היא הגוף המנהל את התאגיד ומי שבוחרת את המנכ"ל. במקום מינוי פוליטי, יו"ר המועצה וחבריה נבחרים על ידי ועדת איתור בת שלושה חברים בראשותו של שופט בדימוס. המינוי היחיד שנעשה על-ידי השר הוא של אותו שופט בדימוס, יו"ר ועדת האיתור. משנבחר היו"ר, הוא זה שבוחר באופן עצמאי את שני החברים הנוספים בוועדת האיתור.

שר התקשורת שלמה קרעי, הנחשב מקורב ליאיר נתניהו, הוא מהבוטים והקיצוניים ברשימת הליכוד, הגם שמדובר בתחרות לא קלה. לצד מלחמתו בעצמאות התקשורת המסחרית, כבר עם כניסתו לתפקיד הודיע כי הוא מעוניין לסגור את השידור הציבורי ומאז לא בחל בניסיונות להצר את צעדיו. הוא אף הצהיר כי הוא אינו מקבל את עמדת חוק השידור לפיו יש לשמור על עצמאותו של השידור הציבורי.

בפברואר הודיע קרעי כי ימנה לתפקיד יו"ר ועדת האיתור את נחמה נצר, שופטת בדימוס מבית המשפט המחוזי בבאר שבע. ביולי נחשף ב"עין השביעית" כי בן-זוגה ושותפה של נצר, אריק נצר, קורא בעקביות לסגור את התאגיד וכלי תקשורת אחרים שאינם תומכים בנתניהו, משמיץ עיתונאים ותוקף אותם. ארגון העיתונאים והעיתונאיות אף קרא להעביר את נצר מתפקידה בשל

התבטאויות אלה, המעמידות אותה לכאורה בניגוד עניינים ברור.

ביוני חשף נתי טוקר ב"דה מרקר" כי ד"ר גדי טאוב מועמד לתפקיד החבר השלישי והאחרון בוועדת האיתור. נצר סירבה לענות לשאלת טוקר בעניין, זאת למרות שמדובר במינוי פגום על פניו: טאוב הוא איש פוליטי מובהק ומוצהר, מתומכי נתניהו היותר קולניים, ואילו וועדת האיתור נועדה, כאמור, לנתק את הזיקה הפוליטית מהמינויים בתאגיד.

הפוליטיקאים שחוקקו את החוק - כאמור, שר תקשורת מהליכוד בממשלת ליכוד - קבעו כי התערבות פוליטית (של שר התקשורת) בעבודת ועדת האיתור, תוכל להיות רק במקרה של פגם חריף בהליך המינוי, ובשום פנים ואופן לא בשל שיקול פוליטי או רצון למנות מקורב או נאמן לתפקיד.

בין אם נצר פרשה בשל ניסיונותיו של קרעי להכתיב לה את המינויים ובין אם הפרישה היא מסיבות בלתי תלויות, כעת יצטרך השר קרעי למצוא מועמד או מועמדת חדשים לתפקיד יו"ר ועדת האיתור. הליך המינוי כולל חובת התייעצות עם נשיא בית המשפט העליון ואישור של ועדת המינויים של רשות החברות הממשלתיות. אחרי שימונה יו"ר, הוא יצטרך לחדש את הליך המינוי לחבר השלישי והאחרון בוועדה על מנת שתוכל לפעול.

המשמעות היא שוועדת האיתור תוכל לחזור ולתפקד רק בעוד חודשים ארוכים. בינתיים, מועצת התאגיד פועלת בהרכב חסר, משום ששר התקשורת מעכב את מינויין של שתי מועמדות שנבחרו על ידי ועדת האיתור הקודמת. מול קרעי תלויה ועומדת עתירה של תנועת "הצלחה", אולם בית המשפט מהסס להורות לו להשלים את המינוי. כעת, התפטרותה של נצר יכולה להביא לשינוי בעמדת היועצת המשפטית לממשלה, שכללה את ועדת האיתור במכלול השיקולים שהציגה בפני בית המשפט.

נוסף על שתי המועמדות שקרעי מעכב את מינויין, ישנו תקן חסר נוסף במועצה, אחרי שהתפטרה ד"ר שרון ידין, שמילאה את משבצת הנציג בעל מומחיות משפטית. עוד כשנה מסתיימת כהונת יושב ראש מועצת התאגיד, גיל עומר, ושל מספר חברים נוספים שמונו לכהונה שנייה ואחרונה בתקופת השר הקודם, יועז הנדל. ועדת האיתור תצטרך למנות גם במקומם חברים חדשים. מינויים אלה יעצבו את דמותה של הנהלת תאגיד השידור.

ממשרד התקשורת יצאה הודעה בזו הלשון: "השופטת בדימוס נחמה נצר הודיעה לשר על התפטרותה מסיבות אישיות. השר מעריך ומוקיר את עבודתה המסורה עד כה. ״נפעל להקמת ועדת איתור חדשה שתכניס את מגוון הדעות בציבור הישראלי לתאגיד השידור הציבורי ותחזק את הסיפור הישראלי במגוון ערוצי התאגיד".

© 2017 כל הזכויות שמורות, העין השביעית

נספח ב'

בית המשפט העליון
المحكمة العليا
THE SUPREME COURT OF ISRAEL

השופט עוזי פוגלמן
המשנה וממלא מקום הנשיא

القاضي عوزي فوجلمان
النائب والقائم باعمال الرئيس

JUSTICE UZI VOGELMAN
DEPUTY AND ACTING PRESIDENT

א׳ בשבט התשפ״ד
11 בינואר 2024
4700-2007-2024-000548

לכבוד
חה״כ ד״ר שלמה קרעי
שר התקשורת
משרד התקשורת
י ר ו ש ל י ם

שלום רב,

הנדון: קיום התייעצות בנוגע למינויו של יושב ראש
ועדת האיתור למועצת תאגיד השידור הישראלי

במענה למכתבך מיום 2.1.2024, וכנדרש לפי סעיף 29(ב)(1) לחוק השידור הציבורי הישראלי, התשע״ד-2014 (להלן – החוק), אני מאשר שקוימה עמי התייעצות באשר למינויו של שופט בית המשפט המחוזי (בדימוס) משה דרורי ליושב ראש ועדת האיתור הפועלת לפי פרק ד׳ לחוק.

אני מעביר לעיונך חוות דעת שכתבה המחלקה המשפטית בהנהלת בתי המשפט מיום 22.9.2020, שהתייחסה לאפשרות מינויו של השופט (בדימ׳) דרורי לכהונת שופט עמית (מינוי שלא יצא לפועל בסופו של יום). האמור מובא לעיונך מתוקף תפקידך כגורם הממנה ועל מנת ליידע אותך בנסיבות הקשורות בהתנהלות השופט (ראה גם בסעיף 12 לחוות הדעת המצ״ב).

כמו כן, אני מסב את תשומת לבך לכך שהשופט (בדימ׳) דרורי עומד בראש ועדת הבדיקה הממשלתית בעניין רכש, מעקב ואיסוף מידע בכלים קיברנטיים אחר אזרחים ונושאי משרה, המבוצעים על ידי גורמי האכיפה. בהקשר זה, ובלי לחוות דעה לגופם של דברים, אבקש להפנותך לסעיף 29(ד) לחוק, לפיו: ״לא ימונה לחבר ועדת האיתור ולא יכהן בה, מי שעלול להימצא,

דרך השופט מאיר שמגר, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195001
طريق القاضي مئير شمغار، كريات داڤيد بن جوريون، القدس 9195001
Hashofet Meir Shamgar Rd., Kiryat David Ben-Gurion, Jerusalem 9195001, Israel
טלפון هاتف: 074-7480701 Tel: פקס فاكس: 074-7480703 Fax:

בית המשפט העליון
المحكمة العليا
THE SUPREME COURT OF ISRAEL

השופט עוזי פוגלמן
המשנה וממלא מקום הנשיא

القاضي عوزي فوجلمان
النائب والقائم باعمال الرئيس

JUSTICE UZI VOGELMAN
DEPUTY AND ACTING PRESIDENT

במישרין או בעקיפין, באופן תדיר, במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו כחבר ועדת האיתור, לבין עניין אישי שלו או תפקיד אחר שלו".

ב ב ר כ ה,

עוזי פוגלמן

העתקים:
1) השופט צחי עוזיאל, מנהל בתי המשפט;
2) עו"ד ברק לייזר, היועץ המשפטי להנהלת בתי המשפט.

דרך השופט מאיר שמגר, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195001
طريق القاضي مئير شمغار، كريات داڤيد بن جوريون، القدس 9195001
Hashofet Meir Shamgar Rd., Kiryat David Ben-Gurion, Jerusalem 9195001, Israel
טלפון هاتف: 074-7480701 Tel: פקס فاكس: 074-7480703 Fax:

נספח ג'

מדינת ישראל
הוועדה לבדיקת מינויים
לפי חוק החברות הממשלתיות

ירושלים
י' בניסן התשפ"ד
18 באפריל 2024
סימוכין: 360163

לכבוד
ד"ר שלמה קרעי
שר התקשורת

כבוד השר,

הנדון: מועמדות השופט (בדימוס) משה יאיר דרורי ליו"ר ועדת איתור מועמדים למועצת תאגיד השידור הציבורי

הוועדה לבדיקת מינויים ("**הוועדה**") דנה בישיבות ביום 31 בינואר 2024, ביום 12 בפברואר 2024, ביום 11 במרץ 2024, וביום 10 באפריל 2024, במועמדותו של השופט (בדימוס) משה יאיר דרורי ("**המועמד**"), כנציג ציבור לכהונת יו"ר "**ועדת איתור מועמדים למועצת תאגיד השידור הישראלי**" ("**ועדת האיתור**") וזאת בהתאם להוראות סעיף 29(ב)(1) לחוק השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד- 2014 ("**חוק התאגיד**") לפיו ימונה: "שופט בדימוס של בית המשפט העליון או בית משפט מחוזי שימנה השר, בהתייעצות עם נשיא בית המשפט העליון, והוא יהיה היושב ראש" ("**המינוי**").

המקור הנורמטיבי מכוחו מובאת המועמדות לבדיקת הוועדה

1. תאגיד השידור הישראלי ("**התאגיד**") הוקם מכוח הוראות סעיף 2 לחוק התאגיד ובסעיף 3 לחוק האמור נקבע כי הוא תאגיד כשר לכל חובה וזכות.

2. תפקידי התאגיד קבועים בסעיף 7 לחוק התאגיד ובסעיף 4 לחוק האמור נקבע כי אורגניו הם מועצת התאגיד ("**המועצה**") ומנכ"ל התאגיד.

3. תפקידי המועצה מנויים בסעיף 11 לחוק התאגיד, בין היתר, היא אמונה על קביעת מדיניות התאגיד ובכלל זה את מדיניות השידורים הכוללת, מינוי מנכ"ל ופיקוח על תפקודו ועוד.

4. סעיף 9 לחוק התאגיד קובע כי שר התקשורת ("**השר**") ימנה לתאגיד מועצה בת 12 חברים בהתאם לתמהיל הנדרש בסעיף האמור, בהמלצת ועדת האיתור כאמור בסעיף 31 לחוק התאגיד, לפיו ועדת האיתור תמליץ לשר על 12 מועמדים לכהן כחברי המועצה ובהם על מועמד אחד לכהן כיושב ראש המועצה.

5. סעיף 29(א) לחוק התאגיד קובע כי תמונה ועדת איתור שתפקידה לאתר ולהציע לשר מועמדים ראויים למועצה ("**ועדת האיתור**"), וסעיף 29(ב) לחוק האמור קובע כי ועדת האיתור תהיה בת שלושה חברים והם:

בניין 23 המגדל, קומה 9, הגן הטכנולוגי מלחה, ירושלים 96951, טל': 02-5421563/7, פקס: 02-5695385

כתובתנו באינטרנט: www.gca.gov.il שער הממשלה: www.gov.il

א. שופט בדימוס של בית המשפט העליון או בית משפט מחוזי שימנה השר, בהתייעצות עם נשיא בית המשפט העליון, והוא יהיה היו"ר (בהתאם להוראות סעיף 29(ב)(1) לחוק התאגיד);

ב. נציג ציבור בעל מעמד ומומחיות בתחום התקשורת, הכתובה או המשודרת, או בתחום היצירה הטלוויזיונית, הקולנועית או המוסיקלית, שימנה יושב ראש ועדת האיתור (בהתאם להוראות סעיף 29(ב)(2) לחוק התאגיד)

ג. נציג ציבור בעל מעמד ומומחיות בתחומי הכלכלה או הניהול, שימנה יושב ראש ועדת האיתור (בהתאם להוראות סעיף 29(ב)(3) לחוק התאגיד).

6. סעיף 29(ו) לחוק התאגיד קובע כי חברי ועדת האיתור ימונו באישור הוועדה לבדיקת מינויים כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות, תשל"ה- 1975 ("**החוק**"), לפיכך המועמדות הנידונה מובאת לבדיקת הוועדה.

<u>תנאי הכשירות הנבדקים בקרב המועמד ליו"ר ועדת האיתור</u>

7. סעיף 1 לחוק מגדיר את הוועדה לבדיקת מינויים כוועדה שהוקמה לפי סעיף 18ב לחוק.

8. סעיף 18ב(ג) לחוק מונה את תפקידי הוועדה ובין היתר קובע כי תפקידה לבדוק אם מתקיימים במועמד לכהונת דירקטור, יושב ראש דירקטוריון או מנהל כללי, תנאי הכשירות האמורים בסעיף 16א, 24(ג) או 37(ג) לחוק לפי העניין. כן עליה לבדוק האם אין המועמד פסול מלכהן על פי האמור בסעיפים 17 ו- 17א לחוק, ולקבוע אם מן הראוי למנותו בהתאם לאמור בסעיף 18ג לחוק. כן קובע סעיף 18ב(ג)(3) לחוק כי הוועדה תייעץ לשרים בדבר מידת התאמתו של המועמד לתפקיד, בשים לב בין היתר, לצרכיה המיוחדים של החברה, לגדלה ולהרכב הדירקטוריון בעת המינוי, ובהתחשב ביכולתו של המועמד להקדיש את הזמן הראוי לתפקיד לו הוא מיועד.

<u>מהכלל אל הפרט</u>

9. המועמד עומד באופן מובהק בתנאים המפורטים בסעיף 24(א) בחוק, בהיותו בעל תואר אקדמי במשפטים (סעיף 16א(1) לחוק) וכמי שמילא מעל חמש שנים כהונה ציבורית בכירה כשופט בית המשפט המחוזי וגם כסגן נשיא של בית המשפט המחוזי בירושלים (סעיף 16א(2)(ב) לחוק).

10. כמו כן, בהיעדר נתונים סותרים, הסתמכה הוועדה על הצהרת המועמד בשאלון בדבר העדר זיקה אישית, עסקית ופוליטית לשר משרי הממשלה, שלו או של קרוביו.

11. כמו כן, על פי הצהרותיו, נדרש המועמד לחתום על התחייבות להימנע מניגוד עניינים, כמצורף למכתב זה.

12. המועמד עומד, ממילא, גם בדרישות חוק התאגיד באשר, כאמור, כיהן כשופט בית המשפט המחוזי. בנוסף לדרישה זו- תנאי למינוי לתפקיד יו"ר ועדת האיתור הנדונה הוא קיום היוועצות בין השר הממנה לנשיא בית המשפט העליון.

בניין 23 המגדל, קומה 9, הגן הטכנולוגי מלחה, ירושלים 96951, טל': 02-5421563/7, פקס: 02-5695385

כתובתנו באינטרנט: www.gca.gov.il gov שער הממשלה : www.gov.il

13. להוכחת קיום ההיוועצות, כנדרש בחוק התאגיד, הועברה לוועדה ההתכתבות שהתקיימה בין השר למ"מ נשיא בית המשפט העליון, כבוד השופט ע. פוגלמן ("**מ"מ נשיא בית המשפט העליון**") במכתבו של מ"מ נשיא בית המשפט העליון מיום 11.01.2024 נכתב: "במענה למכתבך מיום 2.1.2024, וכנדרש לפי סעיף 29(ב)(1) לחוק השידור הציבורי הישראלי, התשע"ד 2014- (להלן-החוק), אני מאשר שקוימה עמי התייעצות באשר למינויו של שופט בית המשפט המחוזי (בדימוס) משה דרורי ליושב ראש ועדת האיתור הפועלת לפי פרק ד' לחוק. אני מעביר לעיונך חוות דעת שכתבה המחלקה המשפטית בהנהלת בתי המשפט מיום 22.09.2020, שהתייחסה לאפשרות מינויו של השופט (בדימ') דרורי לכהונת שופט עמית (מינוי שלא יצא לפועל בסופו של יום). האמור מובא לעיונך מתוקף תפקידך כגורם הממנה ועל מנת ליידע אותך בנסיבות הקשורות בהתנהלות השופט (ראה גם בסעיף 12 לחוות הדעת המצ"ב)...". בנוסף הסב מ"מ נשיא בית המשפט העליון את תשומת לב השר למינויו של המועמד כיו"ר ועדת הבדיקה הממשלתית בעניין רכש, מעקב ואיסוף מידע בכלים קיברנטיים אחר אזרחים ונושאי משרה, המבוצעים על ידי גורמי האכיפה.

14. הוועדה עיינה במכתבו האמור של מ"מ נשיא בית המשפט העליון ובחוות דעת שכתבה המחלקה המשפטית בהנהלת בתי המשפט מיום 22.09.2020, שצורפה למכתב, ביחס לאפשרות מינויו של המועמד לכהונת שופט עמית, ולאור שאלות שעלו ביחס להליך ההיוועצות שקוים, החליטה הוועדה לקיים בירור עם השר. בתגובת לשאלות הוועדה השיב השר כי ראה בתשובת מ"מ נשיא בית המשפט העליון המלצה לשר לפעול על פי שיקול דעתו בעניין מינוי המועמד.

15. הוועדה מצאה כי מתקיימים במועמד תנאי הכשירות הנדרשים בסעיף 29(ב)(1) לחוק התאגיד- ואלה הקבועים בסעיף 24(א) לחוק.

16. העולה מן האמור הוא שהוועדה מצאה שהמועמד עומד בתנאי הסף הפורמליים למינוי המוצע ואף קיבלה אישור לקיום ההיוועצות. עם זאת, רואה הוועדה לנכון להמליץ לשר לעיין שוב בחוות הדעת שצורפה למכתבו של מ"מ נשיא בית המשפט העליון ולתת את דעתו על כל משמעויותיה.

17. אודה לך אם תודיע לוועדה על החלטתך.

בכבוד רב,

שולמית דותן,
שופטת (בדימוס)
יו"ר הוועדה לבדיקת מינויים

העתק:
עו"ד ברוריה מנדלסון, היועצת המשפטית, משרד התקשורת

בניין 23 המגדל, קומה 9, הגן הטכנולוגי מלחה, ירושלים 96951, טל': 02-5421563/7, פקס: 02-5695385

כתובתנו באינטרנט: www.gca.gov.il gov שער הממשלה: www.gov.il

נספח ד'

ירושלים
כ' אייר תשפ"ד
2 ביוני 2024

לכבוד
עו"ד אלעד מן, יועמ"ש הצלחה - לקידום חברה הוגנת (ע"ר)
foi@htl.org.il

שלום רב,

הנדון: **בקשה לקבלת מידע לפי חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998**
סימוכין: פנייתכם מיום 11 באפריל 2024

בהמשך לפנייתך שבסימוכין לקבלת מידע לפי חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 ("**החוק**"), בעניין מועמדותו של השופט (בדימוס) משה דרורי לתפקיד יו"ר ועדת האיתור לפי חוק השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד-2014 ("**הבקשה**" ו-"**מועמדות**"), לרבות כל מסמך שהוגש ונבחן, הרינו להשיבך כדלקמן:

1. ביום 10 באפריל 2024 אישרה הוועדה לבדיקת מינויים ("**הוועדה**") את מינויו של השופט (בדימוס) דרורי לתפקיד יו"ר ועדת האיתור, וביום 18 באפריל 2024 חתם שר התקשורת ("**השר**") על כתב המינוי.

2. בבקשתך שבסימוכין צוין כך: "**נבקש לקבל את פרטי המידע, המסמכים והנתונים הבאים, ככל שניתן בפורמט דיגיטלי הניתן לחיפוש: מלוא המידע והמסמכים הנוגעים להליך בחינת מינויו של השופט (בדימוס) משה דרורי לתפקיד יו"ר ועדת האיתור לפי חוק השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד-2014. זאת לרבות כל מסמך שהוגש ונבחן, מסמכי התייעצות עם נשיא בית המשפט העליון, פניות והתכתבויות עם משרד התקשורת, שר התקשורת או כל גורם אחר, בקשות הבהרה ותוספות, כל חוות דעת, כל התנגדות או התייחסות מצד גורם כלשהו לרבות פניות ציבור וכן את ההחלטות, הפרוטוקולים, הסדר ניגוד העניינים, טפסי המועמדות והשאלון שמולא וכל פרט מידע אחר**".

3. הריני להודיעך כי הרשות החליטה, לאחר שהשופט (בדימוס) משה דרורי מסר ביום 27.05.2024 כי הוא אינו מתנגד לכך, למסור לך את החלטת הועדה בעניין המועמדות ("**ההחלטה**") וכן הסדר ניגוד עניינים, עליו חתם השופט (בדימוס) משה דרורי.

4. הריני לדחות את בקשותיך לקבלת יתר המידע המבוקש בהתאם לטעמים כדלקמן:

א. הבקשה לקבלת מסמכי התייעצות בין שר התקשורת לבין מ"מ נשיא בית המשפט העליון נדחית-זאת בהתאם להוראות סעיף 8(5) לחוק כמידע שנוצר בידי רשות ציבורית אחרת (משרד התקשורת או הנהלת בתי המשפט), והנך רשאי לפנות, בהתאם לחוק, לרשויות אלה לבקש קבלת המידע. יודגש כי חלקים רלבנטיים של מסמכי התייעצות אלה באו ממילא לידי ביטוי בהחלטה המועברת אליך.

ב. בקשתך ביחס לקבלת פניות, התכתבויות עם משרד התקשורת, השר או כל גורם אחר, בקשות הבהרה, חוות דעת, התנגדות או התייחסות מצד גורם כלשהו וההחלטה- גם אלו נדחות מכוח הוראות סעיף 9(ב)(4) לחוק בהיותן התייעצות פנימית או חוות שנמסרה לוועדה לצורך קבלת החלטה. כמו כן, ביחס למכתבים ומסמכים שהתקבלו בוועדה ממשרד התקשורת נדחית בקשתך גם לפי סעיף 8(5) לחוק, כמידע שנוצר על ידי רשות אחרת (משרד התקשורת) והנך רשאי לפנות, בהתאם לחוק, לרשות זו לבקש קבלת המידע. יודגש כי החלקים הרלבנטיים של ההתכתבויות וחוות הדעת באו ממילא לידי ביטוי בהחלטה המועברת אליך.

ג. בקשתך לקבלת טפסי המועמדות והשאלון שמולאו ע"י המועמד נדחית גם היא- זאת בהתאם להוראות סעיף 9(א)(3) לחוק לפיו רשות ציבורית לא תמסור מידע שגילויו מהווה פגיעה בפרטיות, כמשמעותה בחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 , אלא אם כן הגילוי מותר על פי דין. גם במקרה זה החלקים הרלבנטיים של הנתונים שנמסרו על ידי המועמד באו ממילא לידי ביטוי בהחלטה המועברת אליך.

5. הריני להודיעכם כי הנכם רשאים לעתור לבית המשפט לעניינים מנהליים לפי חוק בתי משפט לעניינים מנהליים, התש"ס-2000 בהתאם למועדים ולהליך הקבוע בחוק זה, נגד החלטת רשות החברות הממשלתיות שלא למסור את המידע המבוקש כמפורט במכתב זה לעיל.

6. בכך מסתיים הטיפול בבקשתך.

בברכה,

יעקב קוינט
מ"מ מנהל רשות החברות הממשלתיות

העתק:
השופטת (בדימוס) שולמית דותן, יו"ר הועדה לבדיקת מינויים
עו"ד ניצן לבנה, ממונה ייעוץ משפטי, משרד התקשורת
גב' גלי אליאב, מנהלת הוועדה לבדיקת מינויים
גב' גלית וידרמן, סגנית בכירה למנהלת רשות החברות הממשלתיות
עו"ד גונן גומלסקי, הלשכה המשפטית, רשות החברות הממשלתיות
גב' ספיר אוחנה, רשות החברות הממשלתיות

נספח ה'1,2

12 במרץ 2023

לכבוד

<u>חברי הוועדה לבדיקת מינויים מכוח חוק החברות הממשלתיות</u>

שלום רב,

הנדון: **<u>מועמדות כבוד השופט (בדימוס), מר משה דרורי כיו"ר ועדת האיתור למינוי חברי מועצת תאגיד השידור</u>**

1. אני פונה אליכם בהמשך לידיעה שפורסמה באמצעי התקשורת לפיה שר התקשורת, ד"ר שלמה קרעי, מבקש למנות את כבוד השופט בדימוס, מר משה דרורי, כיו"ר ועדת האיתור מכוח סעיף 29 לחוק תאגיד השידור הישראלי לאיתור חברים למועצת השידורים בתאגיד השידור הישראלי ("**החוק**").
2. כידוע, לפי חוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975, בין תפקידי הוועדה לקבוע אם מן הראוי למנותו בהתאם לאמור בסעיף 18ג; לייעץ לשרים בדבר מידת התאמתו של המועמד לתפקיד, בשים לב בין היתר, לצרכיה המיוחדים של החברה, לגודלה, ולהרכב הדירקטוריון בעת המינוי, ובהתחשב ביכולתו של המועמד להקדיש את הזמן הראוי לתפקיד לו הוא מיועד; לצורך ביצוע תפקידיה על פי חוק זה, רשאית הועדה לדרוש פרטים בכתב אודות המועמד, תולדות חייו, השכלתו ועיסוקיו, וכן לדרוש כל מידע או חוות דעת מהרשות.
3. טרם גיבוש עמדתה של הוועדה בעניין מועמדות זו נבקש להביא בפניכם את התנגדות התנועה לרגולציה הוגנת ואת הטעמים לכך שהחוק ותכליותיו אינם מאפשרים לאשר מועמד זה:
4. הליך המינוי של חברי מועצת התאגיד חוקק בהמשך להמלצות ועדת לנדס (הוועדה לבחינת המתווה לשידור הציבורי העתידי בישראל) שכתבה כך: "באשר למינוי המועצה, הוועדה דנה רבות באפשרות לקבוע הליך מינוי אשר יבטיח חברי מועצה ראויים ובלתי תלויים. לאחר דיון, הוועדה סבורה כי המינוי צריך שייעשה בידי השר הממונה. עוד סבורה הוועדה, שהליך המינוי צריך שייעשה בהליך פומבי ושקוף, באמצעות ועדת איתור שאף היא תהיה בלתי תלויה....[הוועדה] **סבורה שהליך המינוי באמצעות ועדת האיתור יאפשר בחירה של מועמדים שלא רק עומדים בתנאי הכשירות באופן פורמלי, אלא שהם מתאימים לשמש כחברים במועצה של גוף בעל מאפיינים ייחודיים כמשדר הציבורי מבחינת יכולותיהם ומחויבותם לקדם את השידור הציבורי. כמו כן, הוועדה סבורה שההליך המומלץ לעיל נדרש לשם הבטחת עצמאותם של חברי הוועדה, כך שבמילוי תפקידם ישקלו אך ורק את טובתו של השידור הציבורי**". (ההדגשות שלי).
5. בשל חשיבות הניתוק הפוליטי ובמטרה להבטיח את טובת הציבור, את ייצוגיות כלל האוכלוסייה במועצה והתהליך התקין, החוק קובע כי כיו"ר ועדת האיתור יכהן שופט בדימוס של בית המשפט

העליון או בית משפט מחוזי שימנה השר, בהתייעצות עם נשיא בית המשפט העליון, והוא יהיה היושב ראש.

6. אם כך העקרונות העומדים ביסוד מודל מינוי חברי המועצה הם:

6.1 **ניתוק פוליטי:** המטרה כפי שפורטה בדו"ח לנדס ובהצעת החוק היא ליצור ניתוק במינוי חברי המועצה מהדרג הפוליטי **זאת בהביא בחשבון גם את שידורי חדשות ואקטואליה**. הצורך בניתוק בין השר שהוא בעל תפקיד פוליטי לבין חברי המועצה הוא שהוביל לחקיקה המסדירה הקמת ועדת איתור אשר אמורה להוות "באפר", חסם, בין הדרג הפוליטי לחברי המועצה. הליך המינוי נבנה במטרה לנטרל שיקולים פוליטיים ומעורבות. ניתוק כאמור הכרחי בכל תאגיד סטטוטורי מקצועי אך עוד יותר ביחס למינויים בתאגיד השידור הישראלי הנדרש למקצועיות שידורי החדשות של התאגיד הן בטלוויזיה והן ברדיו יוצרים קושי נוסף מבחינת התמריץ להתערבות פוליטית.

6.2 מועצת התאגיד אמורה לשקף את ה**פלורליזם המתחייב בשידורים ציבוריים ובעטיו נדרש מגוון בזהות חברי המועצה כך שישקפו מנעד רחב של החברה הישראלית**. בהיבט הציבורי, תפקידה של ועדת האיתור הוא להבטיח מועצה **מגוונת, פלורליסטית המייצגת מגזרים רחבים ככל הניתן בישראל.**

6.3 **החוק מציב כיעד, בטבע הדברים, את קידום פעילות התאגיד וצמיחתו.**

7. כפי שנפרט, ספק של ממש אם כבוד השופט (בדימוס) דרורי, הוא הדמות המתאימה לכך וזאת בהביא בחשבון את תפיסת עולמו והתבטאויותיו כפי שבאו לידי ביטוי בפסיקותיו וראיונותיו. כך למשל, פסק הדין בעניין ת"פ (ירושלים) 2003-06 מדינת ישראל נ' פלוני 'פלוני אשר במסגרתו עמד כבוד השופט בדימוס על תכלית אי ההרשעה ואיסור פרסום שם הדורס והסביר זאת כך: "מטרת אי-ההרשעה הינה, בין היתר, לאפשר לנאשם להציג מועמדותו כדיין בבית-הדין הרבני, ולצורך כך מן הראוי כי פסק זה יפורסם כאשר שמו של הנאשם אינו מפורסם (וכך אורה בסיום פסק דיני)", או התייחסותו לפגיעות המיניות בנערה צעירה (ב"ש (ירושלים) 09-8485 פלונית נ' אלמוני)**.** בנוסף, השופט בדימוס משה דרורי כינה בראיונות ערוצי טלוויזיה כ - "ערוצי תבהלה" בהקשר למינוי אחר שלו כיו"ר ועדת הרוגלות. נוסיף שהשופט דרורי התבטא בסוגיות פוליטיות ובנושאים המצויים בליבת מחלוקת ציבורית.

8. להשלמת התמונה נציין יו"ר ועדת האיתור האחרונה, כבוד השופטת נחמה נצר התפטרה זמן קצר לאחר מינויה. על פי פרסומים התפטרותה התרחשה לאחר נסיון התערבות של השר במינוי חברי ועדת האיתור הנוספים.

9. **התנגדות לעצם קיומו של תאגיד שידור ישראלי בישראל מותרת ועומדת לשר התקשורת האפשרות לקדם חקיקה ראשית בעניין זה. אולם כל עוד התאגיד קיים מכוח החוק הרי שעל ועדת המינויים לבחון האם עוינותו של שר התקשורת לתאגיד השידור הביאה למינוי יו"ר ועדת האיתור.**

10. השר הממנה והשופט שצפוי להתמנות עוינים לגופי שידורים: שר התקשורת, ד"ר קרעי, מבקש לסגור את התאגיד על הפקותיו המקומיות ושידורי חדשות ואקטואליה. הוא התבטא בעניין זה באופן עקבי מאז ראשית כהונתו.
11. לעניין פעולותיו של שר התקשורת במינוי חברים למועצה ניתן ללמוד גם מעתירת הצלחה בעניין מינויים למועצת התאגיד.
12. כמו כן נוסיף כי על פי פרסומים, ארגוני מפיקים, שחקנים, בימאים ותסריטאים, להנהלת בתי המשפט, בבקשה ללמוד על עמדתו של מ"מ נשיא בית המשפט העליון בעניין הליך מינויו של כבוד השופט (בדימוס), דרורי.
13. במכתב הארגונים עמדו על כך שתאגיד השידור הציבורי מהווה כ-50% מתעשיית הטלויזיה וההפקות בישראל ומשפיע רבות על קיומה ועתידה של יצירה ישראלית, ועל כן יו"ר ועדת האיתור הינו תפקיד מפתח בעל השפעה אדירה על עתידם של אלפי יוצרים, שחקנים, במאים, אנשי צוות, מפיקים, תסריטאים ועוד בפרט וכן על אופי השידור הציבורי בישראל בכלל.
14. בהמשך לפנייה של ארגונים אלה נמסר להם כך: "ביום 11.1.2024 השיב ממלא מקום נשיא בית המשפט העליון על מכתבו של שר התקשורת, ובמסגרת זו הביא ממלא מקום הנשיא לעיונו של השר, כגורם הממנה, מידע רלוונטי לעניין אפשרות המינוי". אם כך, מובן כי עמדתנו של מ"מ נשיא בית המשפט העליון היתה, לכל הפחות, לא נוחה מהמינוי המוצע.
15. בשל חשיבות הדברים ולאור רגישותם אנו סבורים כי על הוועדה לבחון את כשירותו והתאמות של מר דרורי, וכן לבחון את הטעמים להתפטרותה של יו"ר ועדת האיתור זמן קצר לאחרי מינויה.

בברכה,

ליאורה ניר
התנועה לרגולציה הוגנת

08.05.24

לכבוד

עו"ד ברוריה מנדלסון

היועצת המשפטית

משרד התקשורת

שלום רב,

הנדון: מינוי יו"ר ועדת איתור לפי חוק תאגיד השידור הישראלי

ביום 12.03.24 פניתי אל ועדת המינויים בשירות המדינה בנושא שבנדון. פנייתי מצורפת בנספח א' (בשל טעות קולמוס מופיע על גבי הנייר 2023, אך המועד בו נכתב ונשלח היה מרץ 2024).

בפנייתי פירטתי את הטעמים בגינם כבוד השופט בדימוס משה דרורי אינו מתאים ומינויו אינו עולה בקנה אחד עם הוראות החוק ותכליותיו.

ביום 10.4 באפריל פורסם כי ועדת המינויים אישרה את האפשרות למינוי מר דרורי כיו"ר ועדת האיתור

בו ביום שר התקשורת הודיע באמצעות רשת איקס כי קיבל החלטה למנות את מר דרורי כיו"ר ועדת האיתור.

כמו כן, בתקשורת פורסם כי מ"מ נשיא בית המשפט העליון בו מחויב השר להיוועץ הביע לכל הפחות הסתייגות של ממש ביחס למינוי.

על מנת לשקול צעדים משפטיים אבקש לקבל בהקדם ולא יאוחר מ – 14 ימים ממכתבי זה את השיקולים ששקל השר, האיזונים בקבלת ההחלטה וכיצד הביא בחשבון את כלל המידע שנמסר לוועדה ולו עצמו טרם פרסם את הודעתו.

אזכיר, השר הוא נאמן עבור הציבור והחלטותיו מחויבות בחובת הסבירות. חובה זו היא בליבת נושא המינויים.

בתודה וברכה

ליאורה ניר

תנועת רגולציה הוגנת

העתק: עו"ד מאיר לוין, המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (כלכלי)

ח' באייר תשפ"ד
16 במאי 2024

לכבוד
גב' ליאורה ניר
תנועת רגולציה הוגנת
בדוא"ל: leoranir@gmail.com

שלום רב,

הנדון: מינוי יו"ר ועדת איתור לפי חוק תאגיד השידור הציבורי הישראלי, התש"ד-2014

סימוכין: מכתבך מיום 8 במאי 2024

בהמשך לפנייתך שבסימוכין להלן תשובתנו:

1. סעיף 29 לחוק השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד-2014 ("**חוק השידור הציבורי**") אשר עניינו "מינוי ועדת האיתור ותפקידה", קובע כדלקמן:

"29. (א) תמונה ועדת איתור שתפקידה לאתר ולהציע לשר מועמדים ראויים למועצת תאגיד השידור הישראלי.

(ב) ועדת האיתור תהיה בת שלושה חברים, והם:

(1) שופט בדימוס של בית המשפט העליון או בית משפט מחוזי **שימנה השר, בהתייעצות עם נשיא בית המשפט העליון**, והוא יהיה היושב ראש;

(2) נציג ציבור בעל מעמד ומומחיות בתחום התקשורת, הכתובה או המשודרת, או בתחום היצירה הטלוויזיונית, הקולנועית או המוסיקלית, שימנה יושב ראש ועדת האיתור;

(3) נציג ציבור בעל מעמד ומומחיות בתחומי הכלכלה או הניהול, שימנה יושב ראש ועדת האיתור.

(ג) לא ימונה לחבר ועדת האיתור מי שהורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לכהן בוועדה, או שהוגש נגדו כתב אישום בעבירה כאמור וטרם ניתן פסק דין סופי בעניינו.

(ד) לא ימונה לחבר ועדת האיתור ולא יכהן בה, מי שעלול להימצא, במישרין או בעקיפין, באופן תדיר, במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו כחבר ועדת האיתור, לבין עניין אישי שלו או תפקיד אחר שלו; בסעיף זה, "עניין אישי" – לרבות עניין אישי של קרובו, סוכנו או שותפו, או עניין של גוף שיש להם בו חלק בהון המניות, בזכות לקבל רווחים, בזכות למנות מנהל או בזכות הצבעה.

(ה) לשם מינוי חברי ועדת האיתור האמורים בפסקאות (2) ו-(3) של סעיף קטן (ב) יפרסם יושב ראש הוועדה הודעה לציבור שבה יצוין כי כל אדם שמתקיימים בו תנאי הכשירות האמורים באותן פסקאות רשאי להציע את מועמדותו לכהן בוועדת האיתור, והכול לפי הפרטים המפורטים בהודעה, ורשאי יושב ראש הוועדה לפנות מיוזמתו למועמדים העומדים בתנאי הכשירות האמורים באותן פסקאות ולהזמינם להגיש מועמדות.

(ו) חבר ועדת האיתור ימונה באישור הוועדה לבדיקת מינויים כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות."

2. ביום 26 בדצמבר 2023 פנתה יו"ר ועדת האיתור מועמדים למועצת תאגיד השידור הישראלי ("**ועדת האיתור**"), השופטת (בדימוס) נחמה נצר, לשר התקשורת וביקשה לסיים את תפקידה.

3. ביום 2 בינואר 2024, בהתאם להוראה בסעיף 29(ב)(1) לחוק השידור הציבורי, פנה שר התקשורת ("**השר**") לממלא מקום נשיא בית המשפט העליון, כבוד השופט עוזי פוגלמן ("**מ"מ נשיא בית המשפט העליון**"), לשם קיום התייעצות עמו טרם מינויו של כבוד השופט (בדימוס) משה יאיר דרורי ("**כבוד השופט (בדימוס)**") ליו"ר ועדת האיתור.

4. ביום 11 בינואר 2024 התקבל מענה מאת מ"מ נשיא בית המשפט העליון בו אישר כי קוימה עמו חובת ההתייעצות לפי סעיף (29)(ב)(1) לחוק השידורי הציבורי. למענה צורפה חוות דעת שכתבה המחלקה המשפטית בהנהלת בתי המשפט מיום 22 בספטמבר 2020.

5. בהמשך, בהתאם להוראת סעיף 29(ו) לחוק השידור הציבורי, פנה השר לוועדה לבדיקת מינויים לפי חוק החברות הממשלתיות, תשל"ה-1975 (בהתאמה "**הוועדה לבדיקת מינויים**" ו-"**חוק החברות הממשלתיות**") על מנת שיבדקו את כשירות המועמד לתפקיד יו"ר ועדת האיתור ויאשרו אותו.

6. ביום 18 באפריל 2024 הודיעה יו"ר הוועדה לבדיקת מינויים לשר התקשורת, כי הוועדה מצאה כי מתקיימים בכבוד השופט (בדימוס) תנאי הכשירות לתפקיד יו"ר ועדת האיתור הקבועים בסעיף 29(ב)(1) לחוק השידור הציבורי ותנאי הכשירות הקבועים בסעיף 24(א) לחוק החברות הממשלתיות.

7. בנוסף ציינה יו"ר הוועדה לבדיקת מינויים כי הוועדה רואה לנכון להמליץ לשר לעיין שוב בחוות הדעת שצורפה למכתבו של מ"מ נשיא בית המשפט העליון ולתת את דעתו על כל משמעויותיה. בנוסף התבקש שר התקשורת להודיע לוועדה על החלטתו בקשר למינוי.

8. ביום 18 באפריל 2024 הודיע שר התקשורת ליו"ר הוועדה לבדיקת מינויים כי "שקלתי את הנושא בשנית כנדרש, בהתייחס לנספח ממכתבו של מ"מ נשיא בית המשפט העליון, והחלטתי למנות את השופט דרורי לתפקיד יו"ר ועדת האיתור למועצת התאגיד".

9. מן האמור לעיל עולה, כי לא נפל כל רבב בהחלטתו של שר התקשורת למנות את כבוד השופט (בדימוס) ליו"ר ועדת האיתור; שר התקשורת פעל כדין ובהתאם לסמכותו בכל הקשור למינוי של כבוד השופט (בדימוס) לתפקיד יו"ר ועדת האיתור אשר כמפורט לעיל, נעשה לאחר שקיים את חובה ההתייעצות הקבועה בסעיף 29(ב)(1) לחוק תאגיד השידור הישראלי, עם מ"מ נשיא בית המשפט העליון, ולאחר שהוועדה לבדיקת מינויים מצאה כי כבוד השופט (בדימוס) כשיר לכהן כיו"ר ועדת האיתור, בהתאם להוראות חוק החברות הממשלתיות וחוק תאגיד השידור הציבורי.

בברכה,

ברוריה מנדלסון
היועצת המשפטית

העתקים:
חה"כ ד"ר שלמה קרעי, שר התקשורת
גב' עינבל משש, המנהלת הכללית (בפועל), משרד התקשורת
מר מאיר לוין, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (כלכלי), משרד המשפטים

נספח ז'

יום חמישי 16 במאי 2024

לכבוד
גלי בהרב-מיארה, עו"ד
היועמ"שית לממשלה
Lishkat-yoetz@justice.gov.il

שלום רב,

הנדון: <u>בקשה להורות על ביטול ההחלטה למנות את השופט בדימוס משה יאיר דרורי לראש ועדת האיתור בתאגיד השידור הישראלי</u>

פניה זו נשלחת אליך בשם מכון זולת לשוויון וזכויות אדם, בבקשה להורות לשר שלמה קרעי כי אין למנות את שופט בית המשפט המחוזי לשעבר, משה יאיר דרורי, לראש ועדת האיתור למינוי חברי מועצת תאגיד השידור הישראלי, באשר התבטאויותיו ופסיקותיו מעידות על כך שאין הוא עונה על דרישות התפקיד ובאשר המינוי כאמור פוגע באמון הציבור בשירות הציבורי, כמפורט להלן.

רקע

1. תאגיד השידור הציבורי הישראלי הוקם כחלק ממהלך שכלל את סגירתה של רשות השידור ופתיחתו של שירות שידור ציבורי. תפקידיו הוגדרו בסעיף 7 לחוק השידור הציבורי הישראלי תשע"ד-2014 (להלן: "החוק"), ובהם:

> "(ב) התוכן שיספק תאגיד השידור הישראלי יהיה עצמאי, יופנה לכלל אזרחי מדינת ישראל ותושביה, ישקף ויתעד את היותה של מדינת ישראל מדינה יהודית ודמוקרטית, את ערכיה ואת מורשת ישראל, וייתן ביטוי הוגן, שוויוני ומאוזן למגוון ההשקפות והדעות הרווחות בציבור בישראל.

(ג) תאגיד השידור הישראלי יספק תוכן חדשותי ותוכן בענייני היום, ובכלל זה בשפה הערבית ובנושא מורשת ישראל, והכול באופן מקצועי, הגון, אחראי, עצמאי, ביקורתי, נטול פניות ואמין, בשקיפות ותוך הפעלת שיקול דעת עיתונאי ונאמנות לאמת העובדתית ולחובת הדיווח לציבור."

2. על מנת להבטיח כי השידור הציבורי ישמור על עצמאות מלאה ויפעל בהתאם לתפקידיו, ולא יהפוך לשופר של השלטון, נקבעו בחוק שורה של מנגנונים שתפקידם להרחיק בין בעלי התפקידים הפוליטיים הממנים לבין פעילות התאגיד.

3. המועצה הציבורית לשידור הציבורי הישראלי, היא הגוף האמון על כלל ענייניו של התאגיד ובכלל זה קביעת מדיניות התאגיד, תוכניות השידורים, המבנה הארגוני, מינוי בעלי תפקידים וביקורת. סעיף 9 לחוק קובע כי חברי המועצה ימונו על-ידי שר התקשורת. כדי להבטיח שחברי המועצה ישרתו את האינטרס הציבורי ולא את השר הממנה, נקבעו מספר מנגנונים. ראשית, נקבעו בחוק הגדרות של כשירויות של חברי המועצה השונים (סעיף 9). שנית, נקבעו כללים בחוק הקובעים מי לא יוכלו להתמנות כחברים במועצה, בכלל זה לא יוכל לכהן "מי שעוסק בפעילות פוליטית או בפעילות מפלגתית או מי שעסק בפעילות פוליטית או בפעילות מפלגתית בחמש השנים שקדמו למועד הצגת המועמדות" (סעיפים 9(ב), 10). שלישית, נקבע כי השר יבחר את חברי המועצה לפי המלצות ועדת האיתור (סעיף 9).

4. באשר החוק קובע כי השר ימנה את החברים בהתאם להמלצות ועדת האיתור, נקבעו בחוק כללים ברורים למינוי חברי ועדת האיתור. כך נקבע בסעיף 29:

"(ב) ועדת האיתור תהיה בת שלושה חברים, והם:
(1) שופט בדימוס של בית המשפט העליון או בית משפט מחוזי שימנה השר, בהתייעצות עם נשיא בית המשפט העליון, והוא יהיה היושב ראש;

(2)נציג ציבור בעל מעמד ומומחיות בתחום התקשורת, הכתובה או המשודרת, או בתחום היצירה הטלוויזיונית, הקולנועית או המוסיקלית, שימנה יושב ראש ועדת האיתור;
(3)נציג ציבור בעל מעמד ומומחיות בתחומי הכלכלה או הניהול, שימנה יושב ראש ועדת האיתור.

....

(ה) לשם מינוי חברי ועדת האיתור האמורים בפסקאות (2) ו-(3) של סעיף קטן (ב) יפרסם יושב ראש הוועדה הודעה לציבור שבה יצוין כי כל אדם שמתקיימים בו תנאי הכשירות האמורים באותן פסקאות רשאי להציע את מועמדותו לכהן בוועדת האיתור, והכול לפי הפרטים המפורטים בהודעה, ורשאי יושב ראש הוועדה לפנות מיוזמתו למועמדים העומדים בתנאי הכשירות האמורים באותן פסקאות ולהזמינם להגיש מועמדות."

5. וכך נכתב בדברי ההסבר לתזכיר החוק:

"על מנת להבטיח את עצמאותה של מועצת השידור הציבורי, מוצע כי תקום ועדת איתור לאיתור מועמדים למועצה. בראש הוועדה יכהן שופט בית משפט עליון או מחוזי בדימוס ותפקידה יהיה לאתר מועמדים ראויים שיכהנו כחברי מועצה..."

6. מטרת הסעיף שעוסק באופן המינוי של חברי הוועדה היא להבטיח את עצמאות הוועדה וכי יכהנו בה חברים בעלי כישורים בתחומי פעילותו של השידור הציבורי.

7. מהאמור לעיל עולה, כי תפקידו של יו"ר ועדת האיתור הוא בעל חשיבות מיוחדת, באשר הוא שאחראי על כל תהליך מינויים של חברי ועדת האיתור המתווספים אליו: הוא שמוציא את הפרסום לצורך הגשת מועמדות, הוא רשאי לפנות באופן אקטיבי למועמדים בבקשה להציג מועמדות והוא הממנה את חברי הוועדה.

8. לצורך הבטחת מינוי ראוי לתפקיד זה נקבע מנגנון כפול: השר חייב להיוועץ בנשיא בית המשפט העליון, ומינויו כפוף לאישור הוועדה לבדיקת מינויים כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות, תשל"ה-1975 (להלן: "הוועדה לבדיקת מינויים" ו"חוק החברות", בהתאמה). סעיף 30 לחוק קובע כי:

> "לא ימונה לחבר ועדת האיתור ולא יכהן בה מי שיש לו זיקה אישית או עסקית לשר משרי הממשלה, מי שעוסק בפעילות פוליטית או בפעילות מפלגתית או מי שעסק בפעילות פוליטית או בפעילות מפלגתית בחמש השנים שקדמו למועד הצגת המועמדות; לעניין זה, לא יראו השתתפות בהפגנה או בכינוס בעל אופי פוליטי, או הבעת עמדה פומבית בעניינים פוליטיים, כשלעצמן, כפעילות פוליטית."

9. בדברי ההסבר לסעיף זה בתזכיר החוק נכתב:

> "על מנת לשמור על עצמאותה של ועדת האיתור מוצע כי לא ימונה לוועדת האיתור ולא יכהן בה מי שיש לו זיקה אישית או עסקית לשר משרי הממשלה או מי שעוסק או בשלוש השנים שקדמו להצגת המועמדות עסק בפעילות פוליטית."

10. לוועדה לבדיקת מינויים מוגדרים בסעיף 18ב(ג) לחוק החברות מספר תפקידים:

> "[1]לבדוק אם מתקיימים במועמד לכהונת דירקטור, יושב ראש דירקטוריון או מנהל כללי, תנאי הכשירות האמורים בסעיפים 16א, 24(ג) או 37(ג) לפי הענין, והאם אין הוא פסול מלכהן על פי האמור בסעיפים 17 ו-17א;
> (2)לקבוע אם מן הראוי למנותו בהתאם לאמור בסעיף 18ג;
> (3)לייעץ לשרים בדבר מידת התאמתו של המועמד לתפקיד, בשים לב בין היתר, לצרכיה המיוחדים של החברה, לגודלה, ולהרכב הדירקטוריון בעת המינוי, ובהתחשב ביכולתו של המועמד להקדיש את הזמן הראוי לתפקיד לו הוא מיועד;
> (4)הועדה תעביר לשרים את חוות דעתה בענינים המפורטים בפסקאות (1) עד (3), בכתב;

(5)לצורך ביצוע תפקידיה על פי חוק זה, רשאית הועדה לדרוש פרטים בכתב אודות המועמד, תולדות חייו, השכלתו ועיסוקיו, וכן לדרוש כל מידע או חוות דעת מהרשות."

תפקידי הוועדה, אם כן, אינם מתמצים באישור או בפסילה של מועמד, בהתאם לכישוריו הפורמליים, אלא גם לקבוע אם ראוי למנותו ולייעץ בדבר התאמתו. חוות דעת כאמור, המתיחסת הן לכישורים הפורמליים, הן להתאמה וכוללת ייעוץ כאמור – צריכה להיות מוגשת לשרים בכתב.

11. בנוסף מחוייבת הוועדה לבחון את הבטיו הפוליטיים של המינוי, כדלקמן:

18ג (א) מצאה הועדה לבדיקת מינויים כי למועמד לכהונת דירקטור, יושב ראש דירקטוריון או מנהל כללי בחברה ממשלתית, יש זיקה אישית, עיסקית או פוליטית לשר משרי הממשלה, לא תמליץ על מועמדותו זולת אם מצאה כי יש לו כישורים מיוחדים בתחומי פעולתה של החברה, או שקיימים לגביו שיקולים של כשירות מיוחדת אחרת בנוסף לתנאי הכשירות הנדרשים לפי חוק זה לאותה כהונה.

העובדות הרלבנטיות

12. שר התקשורת, ח"כ שלמה קרעי ביקש למנות את שופט בית המשפט המחוזי בדימוס, משה יאיר דרורי לראש ועדת האיתור למועצת רשות השידור הציבורי הישראלי. לא למותר להזכיר כי השר קרעי התבטא בעל-פי ובכתב נגד תאגיד השידור הציבורי "כאן" ובניגוד לסמכותו ניסה להשפיע על תכני השידור, תוך תקיפה של דעותיהם האישיות של כתבי התאגיד בניגוד מוחלט לזכויות יסוד ובראשן חופש הביטוי.[1]

13. נראה כי השר ביקש את עמדתו של מ"מ נשיא בית המשפט העליון. במענה שנשלח לפנייה של ארגוני מפיקים למ"מ נשיא בית המשפט העליון, נכתב כי:

[1] מערכת ישראל היום, השר קרעי נגד תאגיד השידור: "מחדירים דעות פוליטיות מסוימות", **ישראל היום** (10.09.2023).

"ביום 11.1.2024 השיב ממלא מקום נשיא בית המשפט העליון על מכתבו של שר התקשורת, ובמסגרת זו הביא ממלא מקום הנשיא לעיונו של השר, כגורם הממנה, מידע רלוונטי לעניין אפשרות המינוי."

14. נראה אם כן, כי למ"מ נשיא בית המשפט העליון היו הסתייגויות מהמינוי כאמור. למרות האמור לעיל, ועל אף חשיבותו הרבה של התפקיד, המידע שהעביר מ"מ הנשיא, כמו גם עמדתו לעניין המינוי, לא פורסמו בציבור, כמפורט לעיל.

15. ביום 10.4.24 פורסם כי הוועדה לבדיקת מינויים אישרה את מועמדותו של השופט בדימוס דרורי.[2] חוות הדעת אותה נדרשת הוועדה ליתן לפי ס"ק 4 לא פורסמה, וכן לא פורסם האם הוועדה אך אישרה את כשירותו של המועמד לפי ס"ק 1, או פעלה לפי חובותיה בס"ק 2- 3. קרי, האם קבעה כי ראוי למנותו והאם בחנה את מידת התאמתו של המועמד לתפקיד אותו מבקשים כי ימלא ונתנה המלצתה בנדון. ויודגש, אין דומה אישור כשירות להמלצה על מינוי.

16. באשר מדובר במינוי בעל חשיבות עליונה לעניין אמון הציבור במערכת הציבורית, קמה חובה לפרסם את חוות הדעת של הוועדה אשר הוגשה לשרים, וכן את הערותיו של מ"מ נשיא בית המשפט העליון, כפי שהוגשו לשר, לשם בחינת סבירות החלטתו.

חוסר התאמה קיצוני לתפקיד – גילויי גזענות ומיזוגניה

17. החוק קובע כי השידור הציבורי הישראלי יפעל באופן המשקף את כל הציבור הישראלי.. כך נקבע בס' 7 לחוק:

(ב) התוכן שיספק תאגיד השידור הישראלי יהיה עצמאי, יופנה לכלל אזרחי מדינת ישראל ותושביה, ישקף ויתעד את היותה של מדינת ישראל מדינה יהודית ודמוקרטית, את ערכיה ואת מורשת ישראל, וייתן ביטוי הוגן, שוויוני ומאוזן למגוון ההשקפות והדעות הרווחות בציבור בישראל.

....

[2] יסמין גואטה, אושר מינויו של השופט בדימוס משה דרורי לוועדת האיתור של התאגיד, **TheMarker** (10.04.2024).

(ה)תאגיד השידור הישראלי יספק תוכן הפונה למגוון האוכלוסיות והזרמים בחברה הישראלית, ובכלל זה שידורים בשפה העברית, שידורים בשפה הערבית לאוכלוסייה הערבית בישראל ושידורים בשפות נוספות הרווחות בחברה הישראלית.

(ו) במילוי תפקידיו כאמור בסעיף זה יפעל תאגיד השידור הישראלי –

(1) להרחבת ההשכלה והדעת;

(2) לקידום התרבות, היצירה האיכותית הישראלית המקורית, והמוסיקה הישראלית;

(3) לקידום החדשנות בתחום תוכן השידורים והפצתם ובטכנולוגיות השידור;

(4) לטיפוח ולקידום השפה העברית.

18. מועצת השידור הציבורי אמורה ליתן ביטוי לקבוצות השונות בחברה הישראלית. אמון הציבור בשידור הציבורי הוא פועל יוצא של ייצוגיות כאמור. באשר כך, יש חובה מוגברת להקפיד להמנע ממינויים שיש בהם חשש לגזענות ולמיזוגניה.

19. השופט בדימוס דרורי חטא באופן חמור בביטויי גזענות ומיזוגניה במסגרת תפ (ים) 2003/06 מדינת ישראל נ' פלוני.[3] בפרשה זו, נדרש השופט דרורי לפסוק בעניינו של אברך אשר דרס קופאית ממוצא אתיופי בחניון, לאחר שמנעה ממנו לצאת ללא תשלום. הוא גרר אותה על גבי המכונית במשך כמה עשרות מטרים עד שהושלכה אל הכביש ונפגעה. התוקף לא עצר והמשיך בנסיעתו.

20. במסגרת הדיונים בכתב האישום, הפעיל השופט דרורי לחץ רב על המתלוננת, כדי שתאמר לפרוטוקול שהיא סולחת לנאשם (זאת לאחר שהשופט הכניס לפיו של הנאשם כי הוא מתנצל בפניה). לאחר שדרש ממנה "לצאת ולחשוב" הסכימה המתלוננת לומר לפרוטוקול כי היא סולחת לנאשם – הודעה שחזרה בה ממנה לאחר מכן.

21. על ההליך התמוה בו נקט השופט בדימוס דרורי, כתבה השופטת ארבל בפסק דינה בערעור על פסק-דינו כדלקמן:

[3] ת"פ (מחוזי י-ם) 2003/06 **מדינת ישראל נ' פלוני** (08.09.2008).

"באותו דיון נהג בית המשפט, כפי שהוא מעיד על עצמו, בדרך יוצאת דופן, כאשר ניהל מעין הליך גישור בין המתלוננת לבין המשיב. הדרך שבה נוהל הגישור מדגימה את הקשיים הטמונים בניהול הליך מעין זה, ואתמקד בקושי הקיים מנקודת מבטה של המתלוננת. עם זאת אעיר כי קיים אף קושי הנובע מכך שבית המשפט כיוון את המשיב בשאלות שהפנה אליו לאמירות רצויות מבחינתו של זה, דבר שיש בו כדי להטיל צל על מידת הכנות והאותנטיות שבדבריו של המשיב. כפי שטענה באת-כוח המדינה באותו דיון, המשיב הטיח במתלוננת האשמות כאילו התנהגותה היא זו שגרמה לו לנהוג כפי שנהג, ולדבריה: "אדוני אני מצטערת, זאת לא התנצלות, זה הטחת האשמות במתלוננת, אני לא מוכנה שהיא תעבור את זה". אך חשוב מכך, מהפרוטוקול עולה כי המתלוננת היתה נתונה תחת לחץ כבד להיענות לבקשת הסליחה של המשיב; שודר לה מסר שעתידו של המשיב מוטל על כתפיה ועל מצפונה, וכי אם לא תסלח לו עלול להיגרם לו עוול. כך, כאשר היא נשאלת על-ידי בית המשפט האם היא בלחץ השיבה המתלוננת: "קצת".

...

כשמעיינים בפרוטוקול הארוך מראשיתו, ובחילופי הדברים שבין המשיב למתלוננת, בניצוחו של השופט שביקש בכל לב להביא את הצדדים לידי פיוס, אי אפשר שלא להתרשם מהקושי שאליו נקלע המשיב שנתבקש להתנצל, ומהמצוקה והחרדה שבה היתה נתונה המתלוננת בסיטואציה הייחודית ויוצאת דופן שהיתה מנת חלקה, כשהיא לבדה על הדוכן, חשופה לכל המתנהל והנאמר בפניה, ואין לה אלא להרכין ראש ולקבל מרות. קשה להניח שבסיטואציה מעין זו יסרב המשיב להתנצל ושהמתלוננת לא תיאות למחול לו. אכן, נראה שאף לא אחד מבין השניים עמד בפני בחירה חופשית אמיתית ושאמרותיו היו תוצאה של שאיפה כנה. העובדה שבדיון שנערך בפנינו חזרה בה המתלוננת מסליחתה למשיב עשויה אף היא ללמד על הקושי הכרוך

> בדחיקתה לסלוח למשיב בדיון בבית המשפט קמא, ועל מידת האותנטיות שיש לייחס לדבריה בעניין זה. הדברים מתחדדים במיוחד לאור העובדה שנראה שלסליחתה של המתלוננת במהלך הדיון היה משקל בהחלטתו של בית המשפט שלא להרשיע את המשיב. סליחה ומחילה חשובות הן, אך הכרחי כי ייעשו מתוך רצון חופשי, בלב פתוח ובנפש חפצה.[4]

22. למרות שהמתלוננת חזרה בה מהודעת הסליחה כאמור, ביסס השופט דרורי חלק ניכר מההצדקה להמנע מלהרשיע את הנאשם, בכך שהמתלוננת סלחה לו. השופט דרורי לא הסתפק בזאת וכתב כי:

> "... אני חושב שאם תתאר המתלוננת אי פעם, במבט רטרוספקטיבי את חייה בישראל, כי אז המאורע המכונן של חייה, שבו היא התקבלה סופית לחברה הישראלית, כשווה בין שווים, הוא הדיון בפניי. היא החלה את דבריה בהיסוס, בתחושה כי היא אינה נחשבת, ואדם בעל רכב (הנאשם) נהג כלפיה והתייחס אליה, כאל כלב. בהדרגה, נוכחה המתלוננת לדעת, כי שופט מקשיב לכל הגיג מדבריה, שני עורכי דין פונים אליה בנימוס, ולבסוף, גם מי שפגע בה, מתנצל בפניה, ומביע כבוד לעדה האתיופית, ממנה היא באה. אותו אדם, גם מוכן לפצותה, כספית, על נזקיה.
>
> 425. אני משער כי בדקות המעטות, בהן שהתה המתלוננת בהפסקה, ועשתה "חושבים", היא הבינה את השיפור העצום במעמדה החברתי בין תחילת הדיון לסופו. על כן, לאחר ההפסקה, אמרה המתלוננת, ללא חשש, כי היא סולחת, וזאת גם לאחר ששוכנעה כי התנצלותו של הנאשם ובקשת הסליחה שלו היא "מכל הלב", ולכן אמרה לו: "**אני מאמינה לך, ואני סולחת לך"** (מצוטט בפיסקה 48 לעיל)."

[4] ע"פ 9150/08 **מדינת ישראל נ' איתמר ביטון** (23.07.2009), פסקאות 2-3 לפסק דינה של כבוד השופטת ארבל.

23. נדמה כי אין צורך להדגיש את עוצמת הגזענות, המיזוגניה וההתנשאות שבדברי השופט דרורי. התנשאות שזיכתה אותו בביזוי ציבורי נרחב, כראוי להתבטאות כאמור. ויודגש, השופט דרורי מייצג בדעת הקהילה גם היום, את הגזענות שבמגזר הציבורי כלפי יוצאי אתיופיה. בשל הגזענות הבלתי מעורערת כאמור, נפסלה גם מועמדותו לבית המשפט העליון.

24. יכול שיהיו שיטענו כי גילויי גזענות ומיזוגניה אינן סיבות מספקות לפסול אדם מכהונה (או מקבלת פרס). בעניין זה יוזכר כי הוגשה עתירה לבג"צ גם בעניין מינויו של השופט דרורי לראש ועדת הרוגלות. אולם הבחינה צריכה להתיחס למינוי הנדון. כאשר עסקינן בתפקיד, שבמהותו הצורך לייצג את כל חלקי הציבור, העמדת אדם שהוא סמל לגזענות, היא בגדר יריקה בפניות של הציבור.

חוסר התאמה קיצוני לתפקיד שעניינו מינויים

25. אולם גזענות ומיזוגניה אינם הכשלים היחידים שאפיינו את פסק הדין לעיל. עיקרו של פסק הדין, בתילי תילים של מלל, שמטרתו להמנע מהרשעתו של הנאשם, משום שהוא מבקש להתמנות לדיין בבית הדין הרבני. כך סיכם את הדברים השופט דרורי בסעיף 175 בפסק דינו:

> "...רשאית הוועדה למינוי דיינים, להביא בחשבון את העובדה, כי מועמד פלוני **הורשע** בעבירה, ונתון זה, יכול ויהיה רלוונטי, במסגרת שיקוליה, האם למנות את אותו פלוני כדיין.
>
> לעומת זאת, אם אפסוק כי הנאשם שבפניי לא יורשע, כי אז המידע על הפרשה שבפניי, לא יימצא בפני הוועדה למינוי דיינים, מבחינת הדרישות הטכניות של הכללים."

26. יתרה מזאת, השופט דרורי קבע, כבר בשלב מוקדם של ההליכים המשפטיים, כי אין לפרסם כלל את שמו של הנאשם, ובהתאם בהליך מוזכר "אלמוני", ולא איתמר ביטון. השופט דרורי אף קבע כי ההליך הפלילי "יחשל" את הנאשם ויכשיר אותו בתפקידו כדיין. בית המשפט העליון, שהפך את ההחלטה, לא מצא כל בסיס להצדקותיו של השופט דרורי, לא להמנעותו מהרשעת הנאשם וודאי לא להטלת איסור על פרסום שמו.

27. שופט בית המשפט העליון, אדמונה לוי, עמד על כך בפסק דינו בערעור על פסק-דינו של השופט דרורי כדקלמן:

> "שורת הדין מחייבת כי מי שהובא לדין ונמצא אשם, יורשע בעבירות שיוחסו לו. זהו הכלל. הסמכות הנתונה לבית-המשפט להסתפק בהעמדת נאשם במבחן בלי להרשיעו בדין, יפה למקרים מיוחדים ויוצאי דופן. שימוש בסמכות הזאת כאשר אין צידוק ממשי להימנע מהרשעה מפרה את הכלל. בכך נפגעת גם שורת השוויון בפני החוק"
>
> ...
>
> " באשר לסוגית איסור הפרסום. הכלל הוא כי הליך שיפוטי מתקיים בפומבי, כשהוא גלוי לאור השמש וחשוף לעין הציבור. יסוד הפומביות מבקש לקדם ערכים אשר בחשיבותם לא ניתן להפריז, ובהם עקרון ההגינות והחתירה למשפט צדק, העמדת פעולותיהן של רשויות השלטון, ובהן בית-המשפט, לביקורת מן החוץ, חלחולו של המסר הערכי הנלווה לקיומם של הליכים לאכיפת המשפט בכלל והדין הפלילי בפרט, והבטחתו של אמון הציבור במערכות אשר נועדו לשרתו."[5]

28. מדובר אם כן בשופט שחושב שמניעת מידע מוועדת מינויים היא פעולה ראויה. ויודגש, במקרה האמור, הרשעה פלילית אינה פוסלת, בהכרח מינוי, היא אך צריכה להבחן במסגרת השיקולים. באותו הליך, מדובר היה באדם שברור לחלוטין שהיה צריך להיות מורשע (כפי שגם קבע בית המשפט העליון בערעור) אולם השופט דרורי יצא מגדרו כדי לא להרשיע את הנאשם, על מנת שהמידע הרלבנטי בדבר פגיעתו החמורה במתלוננת, דריסתה והפקרתה על הכביש, לא יובא בפני ועדת המינויים.

29. לא יעלה על הדעת ששופט שזו תפיסת עולמו לגבי דרך מינוי בעלי תפקידים ציבוריים בעלי חשיבות, יעמוד בראש אחת מוועדות המינויים החשובות בשירות הציבורי.

מינוי פוליטי

[5] ע"פ 9150/08 **מדינת ישראל נ' איתמר ביטון** (23.07.2009), פסקאות 7,10 לפסק דינו של כבוד השופט לוי.

30. לא ניתן להטיל ספק בעובדה שמינויו של השופט בדימוס דרורי נובע מנימוקים פוליטיים. לעניין זה יש להודות, כי רוב הפסיקה בנושא מינויים פוליטיים עוסקת בבחינת הזיקה המפלגתית בין שר או בעל תפקיד בכיר אחר, לבין המועמד למינוי, מתוך רצון לקדם אינטרסים של היבחרות עתידית או לתגמל מי שסייעו לבחירתו. ברור כי אין זה המקרה שלפנינו. יחד עם זאת, מינויים פוליטיים שחומרתם אינה פחותה, הם אלה שנעשים במטרה לקדם אג'נדה פוליטית ולא בהתאם לכישוריו ולהתאמתו לתפקיד אותו מבקשים שימלא.

31. מטרת החקיקה לפיה ימונה דוקא שופט לתפקידים רגישים, נועדה להבטיח מקצועיות, נייטרליות פוליטית ותום לב. מחוייבותיו האתיות והמקצועיות של שופט הן לבחון את המובא לפניו אך בהתאם לדין, וההנחה היא כי אין הוא משרת אלא את האינטרס הציבורי ולא מטרה פוליטית פרטיקולרית.

32. ההנחה כאמור אינה מתקיימת באשר לשופט דרורי, וזאת בהתיחס לשתי סוגיות עיקריות: כניעה ללחצים פוליטיים לשם קבלת החלטות; ומחוייבות פוליטית לקידום ההפיכה המשטרית, שביקשה לקדם ממשלת נתניהו.

כניעה ללחצים פוליטיים

33. אחת הסיבות לאיסור על קשרים פוליטיים היא הרצון למנוע לחץ פוליטי על בעל התפקיד הממונה ולהבטיח את עצמאותו. בפסק דינו לעיל פעל השופט בדימוס דרורי באופן ברור מתוך כניעה ללחצים פוליטיים שהופעלו עליו, כאשר פסק כי אין להרשיע את הנאשם ואף החליט כי שמו לא יפורסם וזאת למרות העבירות החמורות בהן הואשם ובהן הודה. הנאשם היה בנו של רב העיר חדרה, המכהן בתפקידו מזה למעלה משלושים שנה והוא חבר בכיר במפלגת ש"ס.

34. השופט דרורי אף הסכים לקבל מכתבי המלצה על הנאשם, אשר שניים מהם מאנשים שאין להם כל היכרות עם הנאשם, אלא עם אביו בלבד. כך הסכים לקבל השופט דרורי מכתב של הרב הראשי לישראל, הראשון לציון, אשר מספר על אביו של הנאשם, וכן הסכים השופט דרורי לקבל את המלצות של סגן ראש הממשלה, שר התעשייה והמסחר והתעסוקה, מר אלי ישי (סעיפים 59-58 לפסק הדין).

35. עצם הזכרתם של מכתבים אלה והשימוש בהם כחלק מההצדקה להמנע מרשעתו של הנאשם מצביעה על כך שהשופט דרורי הוא ככלי בידיהם של פוליטיקאים, העושים בו שימוש לקידום האינטרסים שלהם ושל מקורביהם.

קידום ההפיכה המשטרית

36. קידום אינטרסים ואג'נדה פוליטיים הם לב ליבו של האיסור לפי ס' 18ג לחוק. נדמה כי לא ניתן להכחיש את מעורבותו הפוליטית של השופט בדימוס דרורי, בעל התפקיד הבכיר (לשעבר) היחיד שהתייצב לצידם של מבקשי קידום ההפיכה המשטרית. הוא תקף את מי שמתנגדים להפיכה המשטרית ואף קרא לפיטוריה של היועצת המשפטית לממשלה.[6]

37. כן התבטא השופט בדימוס דרורי בהזדמנויות רבות בעניין כתבי האישום שהוגשו נגד ראש הממשלה נתניהו, ותקף את הגשת כתבי האישום, את אופן עריכת החקירות ואת התנהלותם של היועצים המשפטיים לממשלה.[7]

38. לאור כל האמור לעיל, יש לקבוע, כי מינויו של השופט בדימוס דרורי הוא מינוי פוליטי לכל דבר ועניין. החוק אינו אוסר באופן מוחלט למנות אדם שמינויו הינו פוליטי, אך קובע כי מינוי כאמור יעשה אך אם מדובר באדם בעל כישורים מיוחדים או כשירות מיוחדת הרלבנטים לתפקיד הספציפי לו הוא מיועד. לעניין הנדון, השופט דרורי אינו בעל כשירות או כישורים רלבנטיים. נהפוך הוא, כפי שפרטנו לעיל, למעט הכשירות הפורמלית, הוא פסול לתפקיד ראש ועדת האיתור למועצת השידור הציבורי מכל וכל.

התבטאויות נגד התקשורת הישראלית

39. בנוסף, השופט בדימוס דרורי התבטא באופן חמור נגד כלי התקשורת. כך, למשל בראיון עם אביעד גליקמן, מערוץ 13, שנערך ביום 27.8.23, אמר:

> "לא איכפת לכם מהאמת....אני לא מתרגש מדבריך ומהנחותיך...אני יודע שערוצי התבהלה עושים מה שהם רוצים, האמת לא נר לרגליהם...
>
> אתם ערוצי התבהלה, אני לא חושב שמילה אחת שלכם היא אמת, אני לא מאמין לכם."[8]

40. בבג"צ 4646/08 יואל לביא נ' ראש הממשלה ואח' נקבעו המבחנים לפיהם יש לבחון את החלטות הממשלה לעניין מינויים בכירים, וכך נקבע:

---

[6] ראיון של אלעזר שטרום עם השופט בדימוס משה דרורי, **אקטואליה יהודית** (12.02.2024).
[7] ראיון של גדי טאוב עם השופט בדימוס משה דרורי, **שומר סף** (03.02.2022).
[8] ראיון של אביעד גליקמן עם השופט בדימוס דרורי, **ערוץ 13** (27.08.2023).

"אין חולק כי כאשר הממשלה מפעילה את שיקול-דעתה לצורך מינוי מועמדים למשרות בכירות בשירות הציבורי, היא פועלת כנאמנה של הציבור. ממעמד זה נובע כי על הממשלה כרשות ממנה לפעול למען מקצועיותו של השירות הציבורי ותפקודו התקין, על-מנת לאפשר למערכת הציבורית לספק לאוכלוסיה את צרכיה באופן מקצועי, הגון ושוויוני. עוד עליה להבטיח כי השירות הציבורי יזכה לאמון הציבור, בלעדיו לא יצליח למלא את משימותיו לאורך זמן. כבר נאמר בפסיקתנו כי "בלא אמון הציבור ברשויות הציבור יעמדו הרשויות ככלי ריק. אמון הציבור הוא המשענת של רשויות הציבור, והוא המאפשר להן למלא את תפקידן" (דברי השופט א' ברק בבג"צ 6163/92 אייזנברג נ' שר הבינוי והשיכון, פ"ד מז(2) 229, 262, 266 (1993)).

מינוי מועמדים מתאימים למשרות בכירות בשירות הציבורי הוא גורם בעל השפעה מרכזית בקביעת רמתו ואיכותו של השירות הציבורי, בשמירה על מקצועיותו וטוהר המידות שבו, וכן בגיבוש האמון שהציבור רוכש לו. מכאן החשיבות הרבה לכך ששיקול-דעתה של הממשלה באיושן של משרות ציבוריות בכירות כדוגמת מנהל מינהל מקרקעי ישראל, יופעל בסבירות ובמידתיות, בהגינות ובתום-לב, ותוך הימנעות משיקולים זרים, משרירות או מהפליה (ראו והשוו: בג"צ 4267/93 אמיתי-אזרחים למען מינהל תקין וטוהר מידות נ' ראש ממשלת ישראל, פ"ד מז(5) 441, 461 (1993) מפי השופט (כתוארו אז) א' ברק; עוד ראו: דברי השופטת א' פרוקצ'יה בבג"צ 8815/05 עו"ד לנדשטיין נ' עו"ד שפיגלר, פס' 8 ([פורסם בנבו], 26.12.2005)).

10. ככלל, הפעלת שיקול-דעת סביר בהליך המינוי למשרה ציבורית מחייבת את הרשות הממנה להעריך מגוון רחב של שיקולים, ולאזן ביניהם לפי משקלם היחסי הראוי בנסיבות העניין. בהקשר זה, ראוי לשקול את מהות המשרה ומאפייניה; את דרישות התפקיד, חיוניותו ומידת בכירותו בשירות הציבורי; וכן את טיב המשימות שיוטלו על כתפי המועמד שיתמנה. בהתחשב בכך, על הרשות הממנה לבחון הן

את השיקולים המצדדים במינויו של המועמד לתפקיד המיועד, והן את השיקולים הפועלים לחובתו. כבר נקבע בפסיקתנו כי "קיומם של נתונים הפועלים לחובה אינו פוסל, מניה וביה, את כשירות המועמד למינוי. על הגורם הממנה לשקול ולהעריך את נתוני הזכות מול נתוני החובה, ולאזן ביניהם...משקל הגורמים השונים אינו סטטי, והוא משתנה על-פי הנסיבות..." (דברי השופטת פרוקצ'יה בבג"צ 5562/07 שוסהיים נ' השר לביטחון פנים, פס' 12 ([פורסם בנבו], 23.7.2007)).

41. התבטאויותיו כאמור של השופט דרורי, מצביעות על המטרה האמיתית של מינויו – לא חיזוקו של השידור הציבורי, אלא החלשתו, לא עצמאות מערכתית, אלא הכפפה לרצון השלטון.

סיכום

42. **עמדת מכון זולת היא כי התבטאויותיו של השופט דרורי עומדות בסתירה לצורך לשמור על אמון הציבור בשירות הציבורי. בהתחשב במהותן ובחומרתן של התבטאויות המועמד ונוכח החשיבות והרגישות המיוחדת של תאגיד השירות הציבורי, יש לקבוע כי אם ימונה מר דרורי לתפקיד ראש ועדת האיתור לתאגיד השירותי הציבורי, יהיה בכך כדי לפגוע באמון הציבור בתאגיד ואף ליצור בלב הציבור או חלק ממנו ספק בדבר תקינות השיקולים והפעולות של התאגיד**.

43. השופט בדימוס דרורי צריך היה להפסל באשר אין הוא עומד בדרישת העצמאות בתפקיד יו"ר ועדת האיתור. הוא צריך היה להפסל בשל התבטאויותיו הפוליטיות ובהיותו משרת אג'נדה פוליטית מובהקת. הוא חייב היה להפסל בשל עמדותיו באשר לאפשרות הסתרה של מידע רלבנטי לצורך החלטה בדבר מינוי לתפקידים בכירים ויש הכרח לפסלו בשל התבטאויותיו הגזעניות.

44. לאור כל האמור לעיל נבקשך להורות כדלהלן:

א. להורות לשר לבטל את המינוי כאמור, באשר הוא אינו סביר באופן קיצוני ופוגע באמון הציבור בשירות הציבורי;

ב. לחילופין לקבוע, כי נדרש בירור נוסף כדי לקבוע את סבירותו של המינוי;

ג. להורות על פרסום ברבים של חוות דעתה של הוועדה למינוי בכירים ובאם הוועדה לא כתבה חוות דעת לעניין המלצה לשר באשר להתאמת המועמד לתפקיד האמור, בהתאם לחובתה כאמור לעיל, להורות לה להתכנס ולהגיש חוות דעת כאמור;

ד. להורות על פרסום עמדתו של מ"מ נשיא בית המשפט העליון, כפי שהובעה בהליך ההיוועצות שנערך עמו.

45. לאור הנסיבות נדרשת התערבותך המיידית, כך שתמנע התחלת פעילותו של השופט דרורי בתפקיד כאמור וטרם יתקבלו החלטות נוספות, אשר יקשה לבטלן.

בכבוד רב,

ד"ר יפעת סולל, עו"ד

עינת עובדיה, מנכ"לית מכון זולת

נספח ח'

השופט משה דרורי מהפורום למען הרפורמה: "רוב הרפורמה חשובה וחיונית לדמוקרטיה, למעלה מ-50% מהאוכלוסיה אינה מיוצגת בבג"צ"

בראיון בכורה אחרי 4 שנות שתיקה הוא מדבר עם אלעזר שטורם בערוץ TOV - השופט משה דרורי הוא אחד ממובילי הפורום למען הרפורמה

מערכת טוב חדשות | כ"א בשבט תשפ"ג | 12/02/2023 | 16:18 | 6,253

תגיות #דמוקרטיה #משה דרורי #רפורמה משפטית

השופט בדימוס משה דרורי, בראיון ראשון מאז פרישתו, מרגיע את ה"תבהלה" וטוען שהרפורמה המשפטית לא תפגע כלל בדמוקרטיה. יותר מכך – רוב הרפורמה, לדבריו, חיונית לעיצוב הדמוקרטיה ולהסדרת יחסי הרשויות.

בנושא הועדה למינוי שופטים, מסביר דרורי, יש אי הבנה בנוגע לנקודות המוצא ההתחלתיות: עד שנות ה-50' מונו כל השופטים על ידי הכנסת. בשנת 1953 נקבע הסדר לוועדה למינוי שופטים שהרכבה נשאר ע"י המחוקק: שני שרים, שני ח"כים, שני נציגי לשכת עורכי הדין ושלושה שופטים. השופטים המתראיינים כיום בתקשורת סבורים שזהו ההרכב הנכון ביותר, אך השופט דרורי מצביע על חוסר הפרופורציה שבו, שלא קיים בשום מקום בעולם: השלטון המרכזי מיוצג במיעוט מול נציגי המשפט.

ההצעה של השר לוין לתיקון מציעה שיהיה רוב לפוליטיקאים – ולדברי דרורי, יש בכך היגיון רב.

עוד הוא שב ומדגיש שהחרדות של רבים ממתנגדי הרפורמה הן כלל לא מפני הרס הדמוקרטיה אלא מההפסד בבחירות. הוא קורא להם להשלים עם תוצאות הבחירות כדי לקיים דמוקרטיה אמיתית – לפיה, הרוב הוא הריבון.

צפו בראיון המלא

נספח ט'

הימנעות מניגוד עניינים

1. אני מתחייב להימנע מכל פעולה שיש בה ניגוד עניינים בין מילוי תפקידי בוועדת איתור - תאגיד השידור הציבורי (להלן - ועדת האיתור) לבין מילוי תפקידי האחרים, או לבין עניניי האישיים. כמו כן, אמנע מטיפול במסגרת תפקידי במועצה בנושאים שבהם, למיטב ידיעתי, מעורבים גורמים אשר נמצאים בקשר אישי או עסקי עם אחד הגופים בהם אני מכהן, או בעל עניין, כמשמעות המונח בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1963.
2. התחייבות זו נועדה במיוחד ביחס לנושאים הקשורים לעיסוקיו המפורטים להלן, לבין תפקידו כיו"ר "ועדת איתור" מועמדים למועצת תאגיד השידור הישראלי" ("ועדת האיתור") לבין שאר עיסוקיו כדלקמן:
   2.1 גורר/מגשר בתחומי משפט שונים, במסגרת המכון לבוררות ופתרון סכסוכים;
   2.2 מורה מן החוץ באוניברסיטה העברית בירושלים;
   2.3 מרצה לעורכי דין ועורך משפטים מבוימים ומשמש כ"מנטור" לעורכי דין, במסגרת "פרוליטי",
   2.4 חבר דירקטוריון של הוצאת הספרים ע"ש י"ל מאגנס של האוניברסיטה העברית, ירושלים;
   2.5 חבר ועדת האתיקה של עמותת "מתנת חיים"- תרומות כליה בישראל;
   2.6 חבר הוועד המנהל של עמותת "נוער שוחר משפט עברי";
   2.7 יו"ר ועדת הבדיקה הממשלתית לבדיקת רכש, מעקב ואיסוף מידע בכלים קיברנטיים אחר אזרחים ונושאי משרה, המבוצעים על ידי גורמי האכיפה (וועדת הרוגלות או פגסוס).
3. ידוע לי הוראות חוק **השידור הציבורי הישראלי, התשע"ד-2014**, חלות עליי, ואני מתחייב לפעול לפיהן כפי שיפורט להלן:

   (א) לא יעמוד לחבר ועדת האיתור ולא יכהן בה, מי שעלול להימצא, במישרין או בעקיפין, באופן תדיר, במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו כחבר ועדת האיתור, לבין עניין אישי שלו או תפקיד אחר שיש לו. לעניין זה, "עניין אישי" – לרבות עניין אישי של קרובו, סוכנו או שותפו, או עניין של גוף שיש להם בו חלק בהון המניות, בזכות לקבל רווחים, בזכות למנות מנהל או בזכות הצבעה.
4. אני מודע לכך, שלפי הנחיות היועץ המשפטי לממשלה "אדם מקרב הציבור, שהוא עורך דין יהיה כשיר ליכהן כדירקטור בחברה ממשלתית, רק אם הוא או משרדו לא ייצגו לקוחות שיש להם קשר עסקי עם החברה" (הנחיה 6.5000). הנחיה זו יפה גם לעניין תאגידים סטטוטוריים.
5. הריני להצהיר כי למיטב ידיעתי אני ו/או משרדי לא נותנים בהווה שירות ו/או ייצוג, ולא נתנו בעבר שירות ו/או ייצוג, לחברה או ללקוחות שיש להם קשר עסקי לתאגיד השידור הציבורי הישראלי.

6. אני מודע לצורך בקבלת ייעוץ משפטי של היועצ/ת המשפטית של ועדת איתור - תאגיד השידור הציבורי כם במקרים בהם מתעורר ספק בשאלת קיומו של חשש לניגוד עניינים, ומתחייב להודיע למועצה אם יתעורר מצב של חשש לניגוד עניינים ולנהוג לפי הנחיות היועצ/ת המשפטית של ועדת האיתור

11.4.2024
תאריך

משה יאיר דרורי

העתק: עו"ד מרסיה צוגמן, היועצת המשפטית, תאגיד השידור הציבורי

נספח י׳

מדיה ושיווק

קרעי הגיש הצעת חוק להפרטת התאגיד: "לא צריך להיות שידור ציבורי"

ח"כ שלמה קרעי מהליכוד הגיש הצעת חוק להפרטת התאגיד, שכוללת אפשרות שהוא ייסגר לחלוטין ■ הקואליציה המתגבשת צפויה לקדם את ההצעה ללא התנגדויות ■ קרעי: "על אף תקציב גדול במיוחד, תאגיד השידור לא מציע תכנים רב־גוניים ייחודיים, ויעידו על כך אחוזי צפייה הנמוכים"

רפאלה גויכמן

06 בדצמבר 2022

התראות במייל

כאן מפריטים: ח"כ שלמה קרעי (הליכוד) הגיש בשבוע שעבר הצעת חוק פרטית שמטרתה להוציא את תאגיד השידור הציבורי להפרטה, כדי שהמדינה תפסיק לממן את גוף השידורים. לפי ההצעה, אם לא יימצא רוכש בתוך שנתיים – הארגון ייסגר לחלוטין, וכ-1,000 עובדי התאגיד יפוטרו.

קרעי התבטא לא מעט פעמים בסוגיית סגירת התאגיד. "הציבור לא צריך לממן ערוץ אחד מסוים, לא צריך להיות שידור ציבורי. אנחנו בעד שוק חופשי ותחרות. זו האג'נדה של הליכוד", אמר בראיון לגל"צ בשבוע שעבר. קרעי גם התבטא נגד גל"צ ואמר שאחרי שיטפלו בתאגיד – גם סגירת התחנה הצבאית תהיה על הפרק.

האיומים לסגירת התאגיד החלו עוד לפני שהארגון הוקם. מפלגת הליכוד ברשות בנימין נתניהו ניסתה להוביל מהלך לסגירת התאגיד לפני כשש שנים, ולקראת הקמתו הוא התבטא באומרו: "הקמת התאגיד חמקה לי מתחת לרדאר במבצע צוק איתן". הדיון סביב סגירת התאגיד מכוון בעיקר לחטיבת החדשות. בעבר עלתה ההצעה להפריד את חטיבת החדשות מהתאגיד, ומהדיונים בעניין זכורה במיוחד התבטאותה של ח"כ מירי רגב: "מה שווה התאגיד אם אנחנו לא שולטים בו?". בליכוד טענו שמדובר בכלי תקשורת ללא ייצוג מלא לכלל הציבור "אין שם ליכודניקים, אין שם פריפריה, אין שם מזרחים"

אמר ח"כ אופיר אקוניס באחד הדיונים בעניין.

ואולם, שר האוצר דאז משה כחלון, וכן ח"כ גלעד ארדן, שכשר התקשורת הוביל את המהלך לפירוק רשות השידור, התנגדו למהלך, ובסיוע רוח גבית בדמות קמפיין ציבורי הוקם לבסוף התאגיד.

עם זאת, גם לאחר הקמת התאגיד נשמעו בליכוד קולות שקראו לסגירתו. קרעי עצמו ניסה להוביל מהלך כזה ב-2019, כשהגיש הצעת חוק להפרטת התאגיד. כעת, כשההצעה הישנה שבה לסדר היום, קשה עדיין להעריך אם אכן מדובר בניסיון לסגור את התאגיד, או שמא בספין שנועד לערער את החופש העיתונאי של חטיבת החדשות.

הכניסה לבניין התאגיד בירושלים. התאגיד מקבל תקציב קבוע של כ-800 מיליון שקל לשנה צילום: אוהד צויגנברג

כיום מקבל התאגיד תקציב קבוע של כ-800 מיליון שקל לשנה. תחת התאגיד פועלות חמש חטיבות: טלוויזיה, חדשות, רדיו, שידורים בערבית ודיגיטל. כ-350 מיליון מתקציב התאגיד מושקע בתוכן מקומי והיתר בשכר, בתפעול, בהפצת השידורים, בנדל"ן ובהוצאות נוספות.

הצעת החוק מחולקת לשני פרקים – הפרטת שידורי הטלוויזיה והפרטת חטיבת הרדיו. לאחר שהחוק יעבור ייתכנו שתי אפשרויות. הראשונה, שאדם פרטי ירכוש את כל נכסי התאגיד ויפעיל את השידורים בכפוף לפיקוח של הרשות השנייה. אם לא ימצא רוכש שנתיים לאחר שהחוק יעבור, האפשרות השנייה היא ששידורי התאגיד יופסקו במלואם גם בטלוויזיה וגם ברדיו.

על פי הצעת החוק, תעביר מועצת התאגיד רשימה של כל נכסי התאגיד לידי שר התקשורת הבא, שר האוצר הבא ומועצת הרשות השנייה, ובתוך שנה יפורסם מכרז לבחירת בעל הרישיון שיפעיל את הערוצים של אפיקי השידורים שבבעלות התאגיד (כאן 11, מכאן והחינוכית). חצי שנה לאחר מכן תבחר המועצה זוכה ושנתיים לאחר

נוכן 'עבדו' אז כיון התאגיד, 'זה' עם כל הכוונות הקנייין הזה הוא', לבעלות המדינה.

במקביל, ייסגרו כל תחנות הרדיו שבבעלות התאגיד, מלבד תחנת הרדיו רשת שתופרט, והרישיון להפעלתה יימכר לאדם פרטי. הפרטת התחנה תיעשה באותו המודל של הטלוויזיה – יציאה למכרז, מציאת רוכש, ואם לא ימצא רוכש – שידורי רשת ב' יופסקו לאחר שנתיים.

בהסבר של הצעת החוק הוסיף קרעי: "אין ספק שהתאגיד שהוקם הוא שיפור משמעותי לעומת רשות השידור. בעידן של טלוויזיה רב־ערוצית, הנותנת התייחסות מגוונת ופרטנית לכל חלק באוכלוסייה, ובעידן של אינטרנט בנגישות גבוהה במיוחד, הטענה שנדרש שידור ציבורי כדי לתת מענה לרב־תרבותיות הקיימת בישראל אינה רלוונטית יותר. נוסף על כך, ועל אף תקציב גדול במיוחד, תאגיד השידור לא מציע תכנים רב־גוניים ייחודיים, ויעידו על כך אחוזי צפייה נמוכים במיוחד בתכניו".
קרעי לא ציין את המקור להכרזתו כי על שיעורי הצפייה הנמוכים בתאגיד השידור. תכניו הבולטים של הערוץ – הפקות הדוקו וסדרות כמו "המפקדת", "טהרן", "קופה ראשית" ו"היהודים באים" זוכים אמנם לשיעורי צפייה לא גבוהים כשהם משודרים בשעות הפריים טיים, אולם בפלטפורמות הדיגיטליות הנוספות, ובהן ערוץ היוטיוב והאפליקציה כאן BOX, נהנה התאגיד משיעורי צפייה גבוהים, והמדדים הללו שקופים לציבור.

צילומי "המפקדת" בתאגיד השידור הציבורי. רעיון הסגירה עוד ישוב בהתאם לצרכים של ראש הממשלה
צילום: תומר אפלבאום

כך למשל, בכל פרק של "המפקדת" צופים ביוטיוב יותר ממיליון צפיות. כמו כן, בחודש האחרון משדרים בכאן את משחקי המונדיאל, ונתוני הפריים טיים, לרבות של המהדורה המרכזית, זינקו במאות אחוזים, כך שבניגוד לטענת קרעי, נראה שיש ביקוש לתכני תאגיד השידור.

נספח י״א

קרעי מכריז מלחמה נגד התאגיד: "אין גיוון, זה נכשל"

במהלך כנס שהשתתף בו טען שר התקשורת הנכנס שלמה קרעי כי תאגיד השידור הציבורי כשל במשימתו ואמר "אני חושב ששידור ציבורי זה פסול", דרעי גם חשף "ערוץ 14 דלוק אצלי בלשכה"

מערכת ice | 14:58 9/1/2023

"אני חושב ששידור ציבורי זה פסול", כך התבטא שר התקשורת שלמה קרעי במהלך ראיון שהעניק לרועי כ"ץ בכנס העיתונות השנתי "DIGIT 2023 לעיתונות אונליין" של בית הספר לתקשורת באוניברסיטת רייכמן.

אולי יעניין אותך גם

- קונים זכות למשרד באשדוד 25 מ"ר או זכות לחנות ומגדילים עד פי 4 ממומן | Tech Park | vidson...
- האם אתה זכאי לדרכון גרמני? בדוק את זכאותך ב-2 דקות בלבד! ממומן | passportgroup.co.il
- בן כספית בפרידה כואבת: "תודה על הכל. וסליחה"
- גאולה אבן סער על מצבה הכלכלי: "הילדים שומעים 'אין' הרבה פעמים"

Recommended by outbrain

בהמשך הכנס שר התקשורת התייחס השר קרעי לתפוח האדמה הלוהט – סגירת תאגיד השידור הציבורי, לדבריו המהלך תואם את השקפת העולם של "הימין והליכוד". "כאשר יש שחקן אחד שמקבל מיליוני שקלים בשנה, גם המועצות למיניהן, הדבר הזה מהווה חסם משמעותי לתחרות. שחקנים חדשים מתקשים להתמודד עם יכולת של שחקן גדול שמקבל תקציבי עתק". בהמשך אמר קרעי: "בעיניי אין מקום לתאגיד בעידן של רבגוניות ומגוון רחב של ערוצים".

בהמשך קרעי אמר את מה שבעיניי רבים היא הסיבה לכך שבליכוד כל כך נחושים לסגור את התאגיד – תפיסת העולם של מנהלי הערוץ: "אחת המטרות של השידור הציבורי הוא לייצר מגוון של דעות בשידור הציבורי, גם המועצות, הכבלים והלווין והרשות השנייה – זה נכשל"

בהתייחס לשאלה האם מפריטים או סוגרים רק את החדשות או גם את הטלוויזיה, הרדיו והדיגיטל השיב השר קרעי: "המדינה יכולה לתעדף ולתמרץ הפקות. יש סדרות שהתאגיד מפיק, שזה מודל עסקי שגוי. קופה ראשית למשל, בשוק הפרטי היינו יכולים לממן את זה דרך המוצרים שרואים בסדרה. אבל מי מממן? הציבור".

בהמשך דבריו קרעי גם העניק הצצה להרגלי הצפייה האישיים שלו "כדי לייצר העדפה מתקנת ערוץ 14 פתוח אצלי בלשכה". והוסיף "יש הטיה מוחלטת ומשמעותית, אתה רואה את זה בפאנלים ובהבעות הפנים של השדרנים המרכזיים. אני לא רוצה לעשות רגולציה על תוכן. אני לא רוצה לומר להם מה לשדר ואיך לשדר. אני רוצה שהציבור ומגוון הדעות שלו יבוא לידי ביטוי בתקשורת ולא אני".

לסיום קרעי לא פספס הזדמנות לתקוף את הממשלה הקודמת: "לא באנו והבטחנו ממשלת ימין והקמנו ממשלה עם האחים המוסלמים. אין לי עניין עם משטור התוכן. השידור הציבורי והמועצות הם חסם משמעותי. שחקנים חדשים לא יכולים כשיש שחקן מועדף, הבן המועדף".

התייחסות אגודת העיתונאים ירושלים לדברי שר התקשורת, שלמה קרעי: "מתברר ששבוע לאחר שנכנס לתפקידו, שר התקשורת, שלמה קרעי כבר סיים ללמוד את הנושא והחליט ש'אין מקום לשידור ציבורי בישראל'. אגודת העיתונאים ירושלים המאגדת מאות מעיתונאי תאגיד השידור הישראלי ועובדיו, קוראת לשר לקחת שיעור נוסף מנשיא ארה"ב, ביידן שמצא לנכון להגדיל את תקציב השידור הציבורי דווקא בערש השוק החופשי והתחרות הרב ערוצית. כמו בוושינגטון, הגיע הזמן שגם בירושלים יחדלו מהניסיונות להלך אימים על השידור הציבורי ויכירו בחשיבות שמירת קולו העצמאי במפת התקשורת הישראלית".

תגיות אוניברסיטת רייכמן | ישראייר | כאן 11 | משרד התקשורת | שלמה קרעי | תאגיד השידור הישראלי

נספח י״ב

כאן | תאגיד השידור הישראלי

21 באוגוסט 2023

ד' באלול תשפ"ג

לכבוד
עו"ד ברוריה מנדלסון, היועצת המשפטית
משרד התקשורת

שלום רב,

הנדון: **<u>הערות תאגיד השידור הישראלי לתזכיר חוק התקשורת (שידורים), התשפ"ג–2023</u>**

אנו מביאים בפניכם, בתמצית, את התייחסותנו העקרונית לתזכיר החוק שבנדון, בדגש על הוראות שיש להן נגיעה לתאגיד השידור הישראלי ועל סמך הוראות סעיף 109 המוצע. כיוון שהמסמך שפורסם הוא חלק בלבד מכלל התזכיר ובשל הזיקה הצפויה בין חלקי התזכיר, התאגיד יביא את התייחסותו השלמה עם פרסום החלקים הנוספים בתזכיר.

<u>כללי</u>

לכאורה הצעת החוק מבקשת להסדיר את שוק השידורים בישראל, ולהכפיפו למשטר רגולציה אחיד, מקום שעד היום, היה מוסדר באמצעות רגולטורים שונים או לא מוסדר כלל.

לצערנו, תזכיר זה אינו מנותק מהצהרותיו של שר התקשורת לסגור, להפריט או לכל הפחות לפגוע בשידור הציבורי פגיעה אנושה. תזכיר זה הוא כלי נוסף שבאמצעותו מתכוונן השר לשלוט בתקשורת החופשית, לפגוע בחופש העיתונות ובחופש היצירה.

מעיון בהצעה עולה כי הרגולטור המוצע לא יהיה עצמאי, אלא בשליטה מוחלטת של הממשלה, באופן שיביא בהכרח להכנסת שיקולים פוליטיים בהחלטות הרשות והמועצה ולהתערבות פוליטית בתוכן המשודר. בין חברי המועצה יהיו עובדי מדינה שימונו לפי המלצות שרים, בין נציגי ציבור שימונו לפי בחירת שר התקשורת, ובין נציגי ציבור (ויו"ר המועצה) שייבחרו על ידי ועדת איתור שהיא עצמה תמונה על ידי שר התקשורת – הגוף המאסדר לא ייהנה מעצמאות כלשהי. לעניין זה אין די בהוראה הצהרתית בדבר עצמאות המועצה. עצמאות המועצה נקבעת בהתאם למאפייניה.

לדברים אלו משמעות רבה אף יותר כאשר בוחנים את הסמכויות מרחיקות הלכת אשר ההצעה מבקשת להעניק למועצה (לרבות הסמכות לרשום גופי תקשורת במרשם ספקי החדשות, לבטל את רישומם במרשם, לפקח על קיום הוראות חוק על ידי גופי התקשורת, להטיל עיצומים כספיים משמעותיים ביותר על גופי תקשורת ועוד).

דומה כי אין חולק כיום על חשיבותם של חופש הביטוי וחופש העיתונות כעקרונות יסוד במשטר דמוקרטי, הדברים אף עוגנו לא פעם בפסיקת בית המשפט העליון. בהצעה שבנדון, מדובר למעשה בהחלת שליטה ממשלתית על מרבית גופי התקשורת במדינה, העשויה להוביל לפגיעה חמורה בחופש העיתונות אשר מִטיבו כולל, בין היתר, את האפשרות לבקר באופן אפקטיבי וחופשי את השלטון.

דוגמה אחת מני רבות לחשש להתערבות הפוליטית בחופש העיתונות:, הסעיף המחייב ספקי חדשות לשדר תוכני חדשות "מדויקים, מהימנים ומאוזנים..." (סעיף 42 להצעה). מי שיפקח על עמידת ספקי החדשות בסעיף זה הוא המועצה הפוליטית אשר תוכל לקבוע, משיקולים פוליטיים, כי ספק חדשות הפר התחייבות זו, ולהטיל עליו עיצומים משמעותיים. למותר לציין כי התערבות פוליטית כזו – הצפויה לאור מבנה המועצה המוצע – תגרום גם לאפקט מצנן על שידורים עתידיים, ובהכרח תביא לפגיעה בחופש העיתונות ובעצמאות גופי השידור בכלל, ובספקי החדשות בפרט.

דוגמה נוספת למעורבות הפוליטית: סמכות הרשות הכפופה לשר התקשורת ושבראשה עומד עובד מדינה להתערב במדידת נתוני צפייה בערוצים השונים ולפרסם את הנתונים במקום להותיר נושא זה לגורמים מקצועיים, אובייקטיביים ובלתי תלויים. מתכונת זו צפויה להגביר את התלות של ספקי התוכן בגורמים פוליטיים. במסגרת זו, התזכיר מעניק סמכות לרשות לדרוש כל מידע מכל גוף תקשורת, באופן שעלול להביא לכדי התערבות פוליטית בהתנהלות גופי התקשורת ובתוכן השידורים. להבנתי, סמכות דרישת המידע בעייתית בהקשר הזה, בעיקר כשמביאים בחשבון שאת המידע יעבירו למשרד התקשורת פלטפורמות שיש למשרד התקשורת יחסים מסחריים איתם, כמו הוט, בלי שיש שום שקיפות ובלי יכולת שלכם לפקח על היותם של הנתונים נתוני אמת.

הגם שעל פי המוצע, ההוראות דלעיל לא יחולו ישירות על התאגיד, אנו מוצאים לנכון להדגיש את האמור בתחילת דברינו, באשר להסדר המוצע תהיה השלכה על עצמאות השידורים בישראל, על חופש היצירה, על חופש העיתונות ועל שוק התקשורת בכללו.

להלן התייחסות פרטנית להוראות שונות בתזכיר. בהערותינו התייחסנו גם לנושאים שאינם חלים (לפי ההצעה) על התאגיד.

<u>סעיף 2, הגדרת "השפעה ניכרת":</u>

השפעה של ממש מוגדרת כיכולת להשפיע על פעילותו של תאגיד "השפעה של ממש", כאשר לא מובהר מהי "השפעה של ממש". זוהי הגדרה טאוטולוגית. נודה להבהרתכם.

<u>סעיף 2, הגדרת "סוגה עילית":</u>

לא ברור מדוע הגדרת סוגה עילית כורכת יחד תוכניות תעודה ותוכניות המיועדות לילדים, לנוער ולגיל הרך; כמו כן לא ברור מדוע כל התוכניות לילדים, לנוער ולגיל הרך נכללות בגדר "סוגה עילית". מוצע להבחין בין תוכניות לילדים, לנוער ולגיל הרך שהן סוגה עילית (דרמה/תעודה), ובין שאינן כאלו.

<u>סעיף 2, הגדרת "ספק תכנים":</u>

ההגדרה רחבה ומובילה לפיקוח על אתרי אינטרנט רבים. פיקוח על גופי תוכן העוסקים בחדשות ואקטואליה מסוכן לדמוקרטיה ואינו נדרש. מוצע לצמצם את ההגדרה.

<u>סעיף 2, הגדרת "ספק אחוד":</u>

מנוסח הסעיף עולה לכאורה כי התנאים הם חלופיים ואינם מצטברים.

סעיף 11:

הגם שהסעיף אינו עוסק במועצת התאגיד, ומתוקף הכרתנו את מערך השירות הציבורי, נבקש להעיר כדלקמן: לא ברור כיצד יוחלו על חברי מועצה, שאינם עובדי המדינה, דינים כגון חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה) או חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים).

סעיף 19:

הוראה מרכזית בחוק עמומה. למשל: באילו נושאים מוסמכת המועצה לקבוע מדיניות? היכן מוגדרים תפקידי המועצה? באילו תחומים רשאית המועצה לקבוע כללים? נרשם כי המועצה תפקח על ביצוע המדיניות שנקבעה על ידה – לא ברור על מי תפקח המועצה. לאור האמור בתחילת דברינו לעיל, הגדרות תפקידי המועצה וסמכויותיה באופן עמום ורחב, רק מחמירות את החשש להכנסת שיקולים פוליטיים בהחלטות הנוגעות לשוק התקשורת ולפעילות גופי התקשורת. על רקע מעורבותו העמוקה של שר התקשורת במועצה, יש חשש לסכנה של ממש לשידור העצמאי בישראל.

חסרות הוראות בדבר סדרי עבודת המועצה.

סעיף 20(א):

בסעיף זה מוצע כי יושב ראש המועצה, שהוא עובד מדינה שימונה על ידי השר באישור הממשלה, ישמש גם כמנהל הרשות. דהיינו: כיושב ראש המועצה יקבע את המדיניות ויפקח על ביצועה, וכמנהל הרשות יהיה האחראי על יישום אותה מדיניות. היעדר פיקוח על פעילות מנהל הרשות והיעדר נתק בין גורם פוליטי שממנה ובין יו"ר ומנהל הרשות מחמירים את החשש להכנסת שיקולים פוליטיים בהחלטות הנוגעות לשוק התקשורת ופעילות גופי התקשורת.

סעיף 20(ג):

אשר לסמכות יו"ר המועצה לחתום על רישיונות, לא ברור באילו רישיונות מדובר.

סעיף 24:

הסעיף מפנה ל"חוק הרדיו". ככל שהכוונה לחוק נפרד הנזכר בסעיף 13 לפרק "מטרת החוק" בתזכיר ובשל ההשלכות הצפויות על מודל הפעולה של התאגיד, יביא התאגיד את התייחסותו הכוללת לאחר פרסום התזכיר הנוסף.

עוד יצוין כי תלות הרשות באישור תקציבה על ידי הממשלה מחמירה את החשש להכנסת שיקולים פוליטיים בהחלטות הנוגעות לשוק התקשורת ופעילות גופי התקשורת.

סעיף 28(ד):

הגם שהסעיף אינו חל על התאגיד, מדובר בסמכות מרחיקת לכת הניתנת למועצה לביטול רישום במרשם. לכאורה תוכל המועצה לבטל רישום בגין כל הפרה, קטנה כגדולה, של הוראה מהוראות החוקים הנזכרים בסעיף. ושוב,הדברים חמורים במיוחד על רקע האמור ברישה מכתב זה.

סעיף 29(ג):

לא ברור מהן הנסיבות שבגינן ניתן לסרב לְרשום פונה המבקש להירשם במרשם. ככל שהכוונה למפורט בסעיף 35, יש להפנות לשם.

סעיף 32(א):

הטלת חובת רישום במרשם כתנאי להפצת תכנים, מטילה מגבלה חמורה על פעילות ספקי תכנים, בעיקר לאור ההגדרה הרחבה ביותר של "ספק תכנים" כאמור לעיל.

סעיף 44(ב):

הגם שהסעיף אינו חל על התאגיד, נבקש להעיר כי הסעיף מעניק למועצה סמכות מרחיקת לכת בקביעת תנאים מסחריים בין ספק החדשות לספק התכנים. בהיעדר קביעה מה ייחשב כ"חוסר הסכמה" על המחיר, ובהיעדר מנגנונים כגון קביעת תקופת מסוימת לניהול משא ומתן, למעשה (ולדוגמה), כל אימת שהקונה לא יסכים למחיר הראשוני שיתבקש על ידי מוכר – דבר שעשוי לקרות במרבית המקרים – תועבר קביעת המחיר למועצה.

סעיף 45(4):

חסרה אמירה לשם מה נחוצים האמצעים הטכנולוגיים המוזכרים בסעיף.

סעיף 46:

כותרת הסעיף מדברת על שידורי חדשות, אך נוסח הסעיף עוסק לכאורה בכל סוגי התכנים. כמו כן, בסעיף חסרות הוראות בדבר זכויות צדדים שלישיים בתכנים המועברים, תשלום בגין זכויות אלו, והטמעת אמצעים טכנולוגיים למניעת הורדות או העתקות.

סעיף 49(א):

הגם שהסעיף אינו חל על התאגיד, נבקש להעיר כדלקמן:

יש להחריג מתכולת הסעיף תוכני ספורט אשר הזכויות בהם נרכשו טרם יום התחילה.

כמו כן יוער, ועל בסיס הכרתנו את הנושא, כי כלל תוכני ספורט נמכרים על ידי בעלי הזכויות בהם (שבדר"כ הם הגורמים מארגני תחרות הספורט הרלוונטית) על בסיס בלעדיות, תוך הגבלת העברת התכנים לצדדים שלישיים. לפיכך טרם קביעת תנאים מסוג זה (בעיקר כאשר מדובר על מפעלי ספורט בין-לאומיים) יש לבחון את השפעתם על עצם האפשרות לרכוש תכנים אלו לשידור בישראל. כמו כן, הטלת חובה למכור תוכני ספורט לצדדים שלישיים (ובעיקר – הענקת סמכות למועצה לקבוע את המחיר, מקום שלא תהיה הסכמה עליו בין המוכר לקונה), עלולה לבטל את התמריץ לרכוש מלכתחילה את הזכויות, באופן שיקשה על בעל הזכויות להחזיר את השקעתו ברכישה (דבר שעלול לפגוע בתמריץ לרכישת הזכויות מלכתחילה, ולגרום לכך שהצופים לא ייהנו מתוכני ספורט שכן אלו לא יירכשו לשידור בישראל).

זאת ועוד, יש לזכור כי פעמים רבות רישיון לשימוש בשידורי ספורט, כולל תנאים רבים נוספים בדבר עצם השימוש (כגון הוראות בדבר איסור קטיעת השידורים, אופן העברתם, שעות השידור, שימוש בקטעים, בדבר אפשרויות הפרסום במסגרת השידורים, שפת השידורים, הגבלה גאוגרפית ועוד.. לפיכך, ולכל הפחות, יש לכלול סעיף ולפיו בעל הרישיון המקורי יוכל להתנות את השימוש בתוכני הספורט, בתנאים נוספים אשר לאופן השימוש, ככל שאלו הושתו עליו על ידי בעלי הזכויות המקוריים.

סעיף 51:

הסעיף לא ברור, שכן ממילא, אספקת תוכן נעשית באמצעות ערוץ, יישומון או בדרך אחרת כאמור בסעיף. כמו כן, לא ברור מהו "תוכן" – האם אירוע מלא? האם די בקטע מאירוע?

סעיף 52(א):

הסעיף עוסק בחובת השקעה בהפקות מקומיות שתוטל על ספקי תכנים. לא ברור אם הכוונה היא לכל ספקי התכנים או רק ספקי תכנים הרשומים במרשם. מאחר שההשקעה נמדדת באחוזים, לא ברור מדוע יש הבדל בהשקעה באחוזים בהתאם לגודל הספק.

סעיף 54:

מאחר שההשקעה נמדדת באחוזים, לא ברור מדוע יש הבדל בהשקעה באחוזים בהתאם לגודל הספק.

סעיף 55(ג):

יש לבחון אם המועד של 30 בספטמבר אינו מאוחר מדי ביחס לעמידה בדרישות של אותה שנה קלנדרית. יש לחדד שהמועדים לעמידה בחובות שבהם ינקוב יו"ר המועצה יהיו ניתנים לביצוע (למשל, לא לפני תום השנה הקלנדרית או בדומה לכך).

סעיף 56:

לא ברור ההבדל בין ס"ק א' לס"ק ב'.

סעיף 57:

יש לחדד למה הכוונה ב"אופן ההכרה" ולהבהיר שאין התערבות בתכנים, בנושאי ההפקות, בזהות המפיקים וכיו"ב (החרגת התוכן בלבד אינה מספיקה).

סעיף 58:

לא ברור למה הכוונה במשפט "בשיעור של כפל ההפקות המקומיות שביחס אליהן הופרה חובה כאמור". החובה על פי הפרק היא לעמוד בהיקף כללי של השקעה, ולאו דווקא ביחס להפקה מסוימת.

סעיף 60:

הסעיף אינו ברור. סעיף 55(ג) קובע מנגנון לקביעת מועד לעמידה בחובות, לאו דווקא מועד לתשלום. כאשר מדובר בהפקות, ייתכן כי מועדי התשלום יהיו בהתאם להתקדמות ההפקה.

במנגנון מסוג זה, הוראת הסעיף לא תתיישב עם מנגנון התשלומים (דבר המעמיד סימן שאלה גם בדבר הסמכות הנתונה ליו"ר המועצה לפי סעיף 55).

<u>הוראות בנוגע לפרק ח' החל באופן מפורש על התאגיד (סעיפים 61 – 64):</u>

- **<u>כללי: ההסדר המוצע בסעיפים 61 - 64:</u>**

על פי חוק נדרש כיום התאגיד לאפשר העברת שידוריו בלי תשלום, באופן סימולטני (ליניארי) בלבד (ולא שידור לפי דרישה), לפלטפורמות הכבלים והלוויין בלבד, לצורך שידור משנה בישראל בלבד. בתזכיר מוצע לחייב את התאגיד להעביר את תכניו לכלל ספקי התוכן, בלי תמורה.

ההסדר הקיים היום (Must Carry) נועד לאפשר הפצת שידורי הטלוויזיה והרדיו של גופי שידור מסוימים, ובהם התאגיד, לכלל הציבור, שריד לזמנים שבהם אפשר היה לקלוט שידורי טלוויזיה אך ורק באופן קרקעי, או באמצעות חברות הכבלים והלוויין, והחשש היה, שבלי ההסדר האמור לא יגיעו שידורים אלו אל מרבית הצופים בישראל.

כיום, שידורי התאגיד מופצים כולם, הן בשידור ליניארי והן בשידור לא ליניארי, במגוון פלטפורמות של התאגיד – בשידור קרקעי, באתר האינטרנט וביישומונים של התאגיד הכוללים יישומון ייעודי לטלפון הנייד וכן יישומון לטלוויזיות חכמות, והכול באופן הזמין לכלל הציבור בישראל וחינם. במילים אחרות, תוכני השידור הציבורי זמינים לכלל הציבור בלי כל מגבלה. אין נחיצות להעביר את שידוריו של התאגיד לכל ספק תוכן כמוצע.

יתרה מכך, הסעיף מחייב הפצת השידורים באמצעות כל "ספק תכנים רשום" – הגדרה רחבה מאוד (ראו לעיל), הכוללת גם אתרי אינטרנט וגופי שידור מתחרים, וזאת בלי כל רגולציה החלה על גופים אלו בדבר העברת תכנים אלו (בניגוד למצב כיום). הסעיף המוצע אינו קובע מגבלה כלשהי על השימוש שייעשו בתכנים אלו, לרבות בדבר תקופה ומקום השימוש. מדובר בהיתר גורף לקבלת זכויות שימוש רחבות ביותר, בלי לשלם כל תמורה בגינן.

באמצעות סעיף זה התזכיר מפורר את תוכני התאגיד. כל גורם יוכל לקחת כל חלק שירצה בשידורי התאגיד ולשבץ אותו אצלו ולפרסם על גביו, כאילו התאגיד אינו פועל בשוק תחרותי. הרי התאגיד מתחרה במי שיוכלו לעשות בתכניו כבתוך שלו.

למעשה, על פי הצעת החוק, משאב ציבורי אשר הציבור משלם עליו יימסר בלי כל תמורה לשורה של גופים פרטיים-מסחריים ולבעלי ההון המחזיקים בהם, אשר יפיקו מהם רווח נוסף, בלי כל פיקוח ורגולציה (למשל, באמצעות פרסום על גבי תוכני השידור הציבורי) והכול בלי שהציבור – אשר מכספו הופקו תוכני התאגיד – יוכל לראות החזר להשקעתו (בדמות החזר השקעה לשוק היצירה והפקת תכנים נוספים).

למען הסר ספק, התאגיד מתנגד נחרצות להעברת תוכני השידור הציבורי לכל ספק תכנים, בלי תמורה.

זאת ועוד, לפי הסעיף יציע התאגיד שימוש בתכנים "במתכונת של ערוץ וכן לצורך הפצה לפי דרישה" – שוב, באופן רחב הרבה יותר מהמצב כיום. כמו כן לא ברור למה הכוונה "במתכונת של

ערוץ״ – האם הכוונה לשידור ליניארי סימולטני או למתכונת אחרת? אשר הפצה לפי דרישה – על אילו תכנים מדובר ומאילו תקופות?

ויודגש – כיום הסדר ה-Must Carry הקיים מתיר אך ורק שידור משנה ליניארי סימולטני בישראל של תוכני התאגיד, ובשום אופן, לא שימוש לא ליניארי בתכנים. מתן היתר לספק תכנים להשתמש בלי תמורה באופן לא ליניארי בתוכני התאגיד, יאפשר למעשה לגופים שונים להקים ערוצים שלמים מתוכני התאגיד ולגרוף רווחים בעבור שידורם, בלי לשלם כל תמורה לציבור שמימן את הפקת התכנים הללו. מדובר בהסדר מרחיק לכת, שיפגע קשות בפוטנציאל הכנסות התאגיד ובהכנסות היוצרים, שהתאגיד מתנגד לו בתוקף.

לא למותר לציין שהסדר זה יביא גם לפגיעה בשוק היצירה הטלוויזיונית בישראל. כיום בהפקות מקומיות קנויות שהופקו בעבור התאגיד, הבעלות משותפת לתאגיד ולמפיקים. אין ספק, כי מתן זכויות שידור לכל ספק תוכן – הן לצורך שידור סימולטני, לצורך שידור לא סימולטני ולא ליניארי, ולמעשה בלי כל מגבלה – יפגע באפשרות להשיא הכנסות מתוכני התאגיד, הכנסות אשר בחלקן חוזרות לציבור (באמצעות התאגיד) ובחלקן מגיעות למפיקים.

ככל שהתאגיד יחויב להעניק רישיונות לשימוש בתכנים הציבוריים לפלטפורמות מסחריות בלי תמורה, לא יהיה בכך כדי להיטיב עם הציבור (אשר לו כאמור גישה מלאה לתוכני התאגיד בלי כל תשלום), אלא אך ורק עם הפלטפורמות והמחזיקים בהן – בעלי ההון, אשר יקבלו הטבה מסחרית משמעותית בלי לשלם עליה.

נוסיף כי כאשר מדובר בהפקות מקומיות קנויות, חלק מהכנסות התאגיד מהענקת רישיונות כאמור, מועברות למפיקי התכנים, השותפים בבעלות בתכנים אלו. אי גביית דמי רישיון במקרים אלו, תביא לפגיעה כלכלית לא רק בתאגיד (ולמעשה בציבור בכללו), אלא גם ביוצרים ישירות.

יתרה מכך, מאחר שהמפיקים מחזיקים בבעלות בהפקות, דומה כי מתן זכות שימוש גורפת כמוצע, יהיה בו כדי פגיעה בזכויות הקניין של המפיקים, שהן כידוע זכויות יסוד המוגנות בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. בהמשך מסמך זה להלן, נביא פרטים נוספים לגבי הפגיעה הצפויה בהכנסות התאגיד.

- **<u>סעיף 62(א):</u>**

לא ברור היחס בין סעיף זה לסעיף 61.

- **<u>סעיף 62(ב):</u>**

בלי לגרוע מעמדתנו לגבי ההסדר המוצע בסעיפים 61 – 64 בכללו, כמפורט לעיל, קביעת האפיקים או אופן ההפצה צריכה להיעשות בהסכמת התאגיד. יש אינטרס ציבורי שמיקום התאגיד באפיק יהיה אטרקטיבי ביחס לאפיקים אחרים (או בכל מודל עתידי שיהיה גם אם לא יהיה מדובר באפיקים) ושהשידורים יועברו באופן נאות באופן דומה לערוצים מרכזיים אחרים שמועברים על ידי הפלטפורמות.

- **<u>סעיף 64:</u>**

מבלי לגרוע מעמדת התאגיד אשר להסדר המוצע בעניין סעיפים 61 – 64 בכללו, כמפורט לעיל, האמור בסעיף 64 עלול להשית הוצאות כבדות נוספות על התאגיד, בגין הסדרת זכויות בשידורים, לשימושים המוסדרים בסעיף. יש לזכור כי קיימים תכנים רבים שבהם בעלי זכויות צד שלישי התירו שימושים מוגבלים בתכנים. לכאורה קיים חשש שהיתר לשימוש גורף כמפורט בפרק ח' (שאף אינו מגביל את השימוש לישראל בלבד), נופל בגדר השימושים המותרים, והדבר יאלץ לבדוק חומרים רבים מאוד באשר לזכויות, – דבר שספק אם מעשי הוא. כמו כן, אף אם בדיקה כזו מעשית, יש להניח שבעלי זכויות צד שלישי לא יאפשרו, או לחלופין, ידרשו תשלום נוסף בגין ההפצה הנרחבת של תכנים שיש להם זכויות בהם. מובן שהתאגיד מתנגד לכל הסדר כאמור, אשר נוסף על הפגיעה בתאגיד שתוארה לעיל בגין עצם ההפצה הנרחבת בלי תמורה, גם עלול להשית על התאגיד עלויות משמעותיות נוספות לצורך הסדרת זכויות צדדים שלישיים (וראו כהשוואה את חוק הפצת השידורים באמצעות תחנות שידור ספרתיות, תשע"ב–2012, המטיל את עלויות השגת הרישיון לשימוש בתכנים שיש בהם זכויות צד שלישי, על הגורם המשתמש – למותר לציין שבאותו חוק מדובר בהסדר מצומצם באופן משמעותי מההסדר המוצע כאן).

ככל שיוחלט לאשר את פרק ח' המוצע, התאגיד דורש, לכל הפחות, להוסיף מנגנון פיצוי אם יידרש לעלויות נוספות לצורך הסדרת זכויות צדדים שלישיים כאמור, וכן חסינות מתביעות שיוגשו נגדו בגלל הפצת תוכני התאגיד על ידי ספקי תוכן כמוצע בפרק זה.

<u>סעיף 65:</u>

למה הכוונה במילים "עלול לפגוע באופן משמעותי"?

כיצד עומד הסעיף מול סמכויות רשות התחרות?

יש לשים לב – התערבות במחירים נדרשים עלולה לפגוע בקניין של בעל זכות אספקה אשר שילם לבעלי הזכויות בתכנים, ומעוניין להחזיר את השקעתו. לכן לכל הפחות יש לקבוע כי במקרה שבו קביעת המחירים תשקף החזר הוצאות (ורווח סביר) לא תתערב המועצה. כמו כן, יש לקבוע מנגנון למקרה שיהיו קונים מספר – כיצד תתחלק העלות ביניהם.

ס"ק ג' – האמור בס"ק זה אינו ברור.

ס"ק ד' – ראו הערה לעיל בדבר הבעייתיות שבחיוב העברת זכויות באירועי ספורט לצדדים שלישיים.

ס"ק ה' – ו' –האמור בסעיפים אלו אינו מתיישב עם המקובל בהסכמי רישיון בתחום, הכוללים תרופות שונות למצבים של הפרות, אי תשלום תמורה וכיו"ב. בלי ספק מדובר בפגיעה קשה בבעלי הרישיון המקורי, המחויבים לאפשר שימוש בתכנים לספקי תוכן אחרים, בלי סנקציה אפקטיבית אם תהיה הפרה. האמור בסעיפים אלו מתווסף לבעייתיות האמורה לעיל בדבר קביעת מחירים של תוכני ספורט, בעיקר מפני ששהוראות מחייבות בנושאים אלו נקבעות על ידי בעלי זכויות מחו"ל.

סעיף 68(ב):

יש לוודא שהאמור יכלול אפשרות גישה גם לערוצי התאגיד.

סעיף 69(א):

חסרה אמירה מה ייעשה עם תקציב זה, כיצד יחולק וכיו"ב.

סעיף 73(א) :

התאגיד מפעיל את היישומון **כאן**Box. התאגיד השקיע משאבים רבים להקמת והשקת יישומון זה ואין מקום לחייב את התאגיד לשלם דמי הפצה לרשות כדי ששידוריו יופצו באמצעות יישומון נוסף שתקים ותפעיל הרשות.

סעיף 73(א)(4):

נבקש להוסיף את המילה "כל" לפני "ערוצי תאגיד השידור הישראלי".

סעיף 73(ב):

המדובר בקביעה קשה שעלולה להביא לכך שתכנים לא ירכשו, או שרכישתם תהיה כרוכה בעלויות נוספות שיושתו על הציבור.

סעיף 73(ג):

יש למחוק את המילים "סמוך לזמן אמיתי".

סעיף 73(ד):

יש לשמור לתאגיד את הזכות לבקש הפצת ערוציו בכל טכנולוגיה כפי שתהיה, ולא להשאיר קביעה זו למועצה.

סעיף 74(א):

נבקש לקבוע כי חלוקת דמי ההפצה תיעשה באופן שוויוני בין הערוצים , בהתאם לצריכה של כל ערוץ. בכל מקרה, כל השתה של סכומים עודפים על התאגיד לעומת ערוצים בבעלות פרטית, משמעה השתת עלויות נוספות על הציבור.

סעיף 74(ב):

התאגיד מתנגד לסעיף זה. מאחר שכיום התאגיד מחויב לשאת בחלק הארי בדמי הפצת מערך עידן פלוס בלי כל הצדקה, משמעות הסעיף היא שהתאגיד יישא גם בחלק הארי של עלות הקמת היישומון. נבקש כי עלות זו תוטל על אוצר המדינה (בדומה להקמת מערך עידן+). כך או כך, התאגיד מתנגד לכל חלוקה שוויונית של עלויות אלו.

סעיף 75(א), (ב):

יש לוודא נקיטת אמצעים מתקדמים כמקובל בעולם.

סעיף 80:

אנו סבורים כי הוראות הסעיף בעניין דרישת מידע, המצוי בידי גופי התקשורת, והכולל מידע עסקי ומסחרי, הן הוראות גורפות, בלתי מידתיות, ועלולות להוות פתח להתערבות ממשלתית בשידורים.

הדברים אמורים על אחת כמה וכמה כשמביאים בחשבון את מעורבותו העמוקה הצפויה של שר התקשורת במועצת התכנים.

סעיף 81:

כמו שצוין בפתיח למכתבנו, אנו רואים בחומרה את האפשרות שמועצה המורכבת מגורמים פוליטיים, הכפופים בעיקרם לממשלה או למי משריה, תעסוק במדידת צפייה (הסעיף מדבר במפורש על "התערבות"), לרבות דרישת מידע מגופי התקשורת בנושא. למדידת הצפייה השלכות מרחיקות לכת על שוק השידורים, והיא חייבת להיעשות על ידי גורם עצמאי, מקצועי, בלתי תלוי, ושפועל משיקולים מקצועיים בלבד.

להסדר המוצע אין אח ורע בשיטה הדמוקרטית. מנתונים שנאספו על ידי ועדת המדרוג מ-56 מדינות מובילות בעולם – 29 מדינות באירופה, 10 באסיה, 15 בדרום אמריקה, 2 בצפון אמריקה (ארה"ב וקנדה) – עולה כי באף אחת מהן, למעט רוסיה, הממשלה אינה עוסקת ישירות בנתוני המדרוג.

סעיף 81(ג):

לאיזה "אחר" הכוונה?

סעיף 87(א):

הסעיף מעניק למועצה סמכות מרחיקת לכת להטיל עיצומים בסכומים משמעותיים, בְּקשת רחבה מאוד של מקרים (התוספת הראשונה שאליה מפנה הסעיף לא צורפה). הדבר חמור במיוחד בהינתן הרכב המועצה המוצע. האם האמור יחול בכל הפרה, פעוטה כגדולה כאחד הטלת עיצומים כמוצע עלולה להביא לקריסה כלכלית של ערוצים בגין הפרה פעוטה.

סעיף 91(א):

העיצומים יכולים להגיע לסכומים גבוהים ביותר על עניינים של מה בכך, ואף להוביל לקריסה כלכלית של ערוצים על דבר של מה בכך.

סעיף 97(א):

האם ב"נהלים" הכוונה ל"כללים"?

מדוע נדרש אישור היועץ המשפטי לממשלה?

במה התראה מנהלית מוסיפה על המנגנון הקבוע בסעיף 88?

סעיף 99(א):

יש לחדד כי האמור יחול רק במקרה שבו הבקשה לביטול ההתראה המנהלית תידחה.

סעיף 99(ב):

נראה כסנקציה חמורה מדי, בעיקר במצבים שלא בהכרח יש קשר בין שתי ההפרות.

סעיף 100:

ראו הערות לסעיף 97 לעניין "נהלים" ואישור היועץ המשפטי לממשלה.

כמו כן, לא ברור מהן הנסיבות שבהן המועצה תוכל להסתפק בהתחייבות או בעירבון.

סעיף 103(ג):

האם האמור יחול בלי הגבלת זמן מאז ההפרה הקודמת? אי הגבלת זמן תהיה פגיעה לא מידתית במפר.

סעיף 105:

נראה כי נפלה טעות בהפניה.

סעיף 111(יב):

עלות דמי ההפצה צריכה להיות מחולקת באופן שוויוני. ראו הערתנו לעיל בנושא (בנוגע לדמי הפצה ביישומון) שיפה גם לכאן.

סעיף 117(5)(ה):

הסעיף מעביר לידי המועצה חלק מסמכויות השר לפי חוק סיווג, סימון ואיסור משדרים מזיקים. מאחר שהתאגיד כפוף לחוק האמור, יש בכך כדי להקנות למועצה סמכויות מסוימות אשר ל תאגיד. בכל הנוגע לתאגיד, על סמכויות אלו להינתן למועצת התאגיד. יש להבהיר, כי התאגיד לא יהיה כפוף למועצה לפי חוק זה, בכל עניין שהוא.

סעיף 119 (תיקון לסעיף 19ו לחוק שוויון הזדמנויות לאנשים עם מוגבלות):

מאחר שנקבע כי החובות שיחולו לא יפחתו מהמצב כיום, לא ברור מדוע נדרש אישור של ועדת העבודה והרווחה בכנסת.

סעיף 119 (תיקון לסעיף 19עט לחוק שוויון הזדמנויות לאנשים עם מוגבלות:

לא ברור למה הכוונה ב"התקדמות ההנגשה"; לא ברור מדוע נדרש דיווח לוועדת העבודה והרווחה. כיום כל שנדרש הוא דיווח שנתי לנציבות השוויון במשרד המשפטים.

סעיף 130:

נוסח הסעיף אינו ברור.

הערות לתיקונים לחוק השידור הישראלי (סעיף 146):

לתיקון סעיף 7: יש לקבוע כי התאגיד יוכל לגבות תשלום בגין הקמת היישומון והפעלתו או בגין אמצעי ההפצה והשידור האחרים. יש לקבוע מנגנון להעברת דמי ההפצהלתאגידבמקרה כזה (בין דמי ההפצה יועברו מהרשות לתאגיד, ובין ישירות על ידי הערוצים שיופצו ביישומון), תוך מתן הסמכויות המתאימות לתאגיד.

לתיקון סעיף 67(ג): **התאגיד מתנגד בתוקף לביטול האפשרות לגבות דמי שימוש בגין שימושים מסחריים בארכיון התאגיד.** כמקובל בארץ ובעולם, ארכיונים (לרבות ארכיונים של גופי שידור ציבוריים) גובים דמי שימוש בגין שימוש מסחרי בחומרי ארכיון.

מניעת אפשרות זו מהתאגיד תעמיד אותו במצב נחות מול גופי שידור, הפקה וארכיונים אחרים, והתאגיד עצמו יידרש לשלם עבור חומרי ארכיון הנרכשים על ידו מארכיונים אחרים, אך לא יוכל לגבות תמורה בגין שימושים של צדדים שלישיים בחומרי הארכיון שלו.

המודל יוצר פגיעה תחרותית, ולמעשה הופך את התאגיד לזרוע הארוכה של מתחריו. הוא יפיק, יעמול, ישמר ארכיון וכו', והמתחרים יקבלוהו בחינם.

יתרה מכך, ההסדר המוצע מעביר נכסים מהציבור אל בעלי הון ותאגידים למטרות רווח במובן זה שמהפְּטור מתשלום בגין רישיון לשימוש מסחרי ייהנו גופים מסחריים פרטיים ובעלי הון פרטיים. מנגד לא יוכל הציבור למקסם הכנסות בגין חומרי ארכיון, אשר הציבור השקיע רבות בהפקתם. יצוין כי, הדבר יפגע גם במפיקים, אשר כיום זכאים לחלק מההכנסות בגין מכירת זכויות שימוש בחומרי ארכיון.

ביטול האפשרות לגבות דמי שימוש בגין שימושים מסחריים בארכיון התאגיד יפגע בהכנסות התאגיד, יגרום נזק כספי לציבור בכלל ולשוק היצירה בפרט.

לתיקון סעיף 67(ד): דומה כי יש טעות ניסוח בסעיף זה, תוכנו לא ברור.

לתיקון סעיף 89א: התאגיד מתנגד לסעיף זה. הסעיף מעניק לשר סמכויות רחבות ביותר לקבלת מידע מהתאגיד, גם בנושאים שכלל אינם קשורים לפעילות התאגיד (שהרי רובו של החוק המוצע אינו עוסק בתאגיד). מתן סמכויות אלו לשר עלול לשמש פתח להתערבות בשידורי התאגיד, בתכניו ובהחלטותיו הניהוליות, וזאת בניגוד גמור למטרות חוק השידור הציבורי. נזכיר כי כיום, לפי חוק השידור הציבורי, על התאגיד להגיש לשר דו"ח שנתי – סעיף 13. סעיף זה מבטא את האיזון הראוי שבין החובה לשמור על עצמאות התאגיד ואי התערבות הממשלה בניהול התאגיד, ובין הצורך לנהוג בשקיפות. אנו סבורים, כי הוספת הוראה גורפת בדבר מסירת "כל מידע" לשר, תשבור את האיזון האמור, ועלולה לפגוע קשות בעצמאות התאגיד.

תוספת ראשונה: לא צורפה.

אנו שומרים על זכותנו להוסיף על ההערות לעיל, ככל שהדבר יידרש.

לרשותכם לכל הבהרה.

בברכה,

מרסיה צוגמן, עו"ד
היועצת המשפטית

העתק: מר גולן יוכפז, מנכ"ל התאגיד

14 דצמבר 2023

לכבוד
יועמ"ש משרד התקשורת
באמצעות אתר החקיקה הממשלתי
- מבלי לפגוע בזכויות -

הנדון: תזכיר חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (הוראת שעה - חרבות ברזל) (הרחבת שידור רדיו אזורי מחוץ לאזור הזיכיון הקיים), התשפ"ד – 2023

נכתב ע"י פרופ' עמית שכטר ועו"ד עדי שי

תקציר חוות הדעת

בתזכיר חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (הוראת שעה - חרבות ברזל) (הרחבת שידור רדיו אזורי מחוץ לאזור הזיכיון הקיים), התשפ"ד–2023 מוצע כי בעל זיכיון לשידורי רדיו אזורי המעוניין בכך יוכל להרחיב את שידוריו אל מחוץ לאזור הזיכיון. בדברי ההסבר נכתב כי מטרת ההסדר ליתן מענה בטחוני וחברתי במצב שבו יידרש הציבור לשהות במקלטים לפרקי זמן ארוכים, שכן "ייתכן שלציבור זה לא תהיה יכולת לקבל התרעות של פיקוד העורף..., ובכלל זה היעדר יכולת לקלוט שידורים של חלק מהתחנות... ". להלן בקצרה הבעייתיות העולה מההסדר המוצע:

1. **ההסדר המוצע משולל בסיס עובדתי:**

א) לא הונחה תשתית עובדתית המעידה על קיומו של צורך בטחוני או אחר עליהם יוכל ההסדר המוצע ליתן מענה.

ב) בהיבט הטכנולוגי מדובר בהסדר שבמקרה הטוב אינו ישים, ובמקרה הרע ייצר כאוס במפת הרדיו, זאת בשל דילוג על הליכי ההקצאה הקבועים בפקודת הטלגרף האלחוטי והעלויות הגבוהות הנלוות ליישומו.

ג) ההסדר מנוגד לצרכי חירום ועלול לסכן חיים. מרבית הסכנות הן אזוריות, והפיכת התחנות למעין ארציות לא רק שלא תתרום, אלא אף תפגע ביכולתן של תחנות אזוריות להתריע על סכנות אלה.

2. **ההסדר אינו חוקתי ופוגע באופן לא מידתי בחו"י חופש העיסוק ובחו"י כבוד האדם וחירותו:**

א) הרחבת רישיון השידור האזורי לארצי כמוצע שקולה להענקת זיכיון חדש לשידורי רדיו ללא הליך באופן הפוגע בתחרות, בחובה להזדמנות שווה ובחופש העיסוק.

ב) ההסדר לא מידתי ועלול לייצר כאוס טכנולוגי. ההסדר המוצע אינו עומד במבחני פסקת ההגבלה שבחוק יסוד חופש העיסוק: 1. אין קשר רציונלי בין האמצעי, כלומר בין מתן האפשרות לתחנות הרדיו, לבין המטרה – מתן מענה לצורך בטחוני או חברתי, אשר כלל לא בוסס. 2. הפגיעה במי שאינו יכול להתמודד על רישיון שידור כאמור היא פגיעה קשה ולא מידתית. 3. במבחן התועלת, לא רק שלא הוכחה תועלת מההסדר המוצע, אלא ההפך הוא הנכון – הסדר כזה מייצר כאמור כאוס טכנולוגי במפת התדרים, ויתרה מכך, הוא עלול לגרום נזק משמעותי מאחר והוא מביא להזנחת המיקוד האזורי. באירועי חירום כגון ירי רקטות, חדירה לישובים, שריפות או התהפכות משאית, פוגע ההסדר המוצע בתפקידה וביכולתה של תחנה אזורית לשדר התרעות ממוקדות אזורית.

3. ההסדר המוצע הוא שחיתות ציבורית – משמעו מתן טובות הנאה לבעלי הזיכיון של הרדיו האזורי וצעד נוסף בהשתלטות השלטון על הרשות הרביעית:

א) מטרת ההסדר נלמדת מנהניו – בעלי זיכיונות השידור לרדיו אזורי, שיוכלו לשדר בפריסה ארצית ולהרחיב את קהל מאזיניהם והשפעתם, וכן השר, שהוא, כמו ממשלתו, יחזקו אחיזתם בגופי השידור ובהפצת תכנים הנוחים להם.

ב) מבין הגדרות המונח שחיתות ישנה אחת המתארת כלשונה את ההסדר – 'פוליטיקאים המעניקים חוזים לנותני חסותם'. שחיתות במובנה העמוק ביותר, הנעשית 'מעל השולחן' ונטולת בושה היא קלפטוקרטיה – והיא שלפנינו, הצעות חקיקה במסגרתן עושה השלטון בנכסי ציבור כבשלו.

ג) עמדתנו שההסדר המוצע הינו צד נוסף במסע הביזה של נכסי ציבור ודינו להיגנז, שאחרת מחירה של השחיתות ידוע: פגיעה בדמוקרטיה, והחרפת אי השוויון והפילוג החברתי.

4. לסיכום, עמדת מכון זולת היא כי מדובר בהסדר נטול בסיס עובדתי, שאינו חוקתי, הפוגע בחו"י חופש העיסוק ובחו"י כבוד האדם, אשר שמהווה צעד נוסף במסע הביזה של נכסי ציבור הנמשך ביתר שאת גם עת מלאו השמים עשן קרבות ותהומות של כאב פעורים בלב החברה הישראלית.

חוות הדעת המלאה

בהמשך לתזכיר חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (הוראת שעה – חרבות ברזל) (הרחבת שידור רדיו אזורי מחוץ לאזור הזיכיון הקיים), התשפ"ד – 2023 שפורסם להערות הציבור ביום 30.11.23 (להלן: "התזכיר") - להלן נייר עמדה בנושא מטעם מכון זולת לשוויון וזכויות אדם:

העדר בסיס עובדתי

1. בהתאם לתזכיר, מוצע כי בעל זיכיון לשידורי רדיו אזורי המעוניין בכך יוכל להרחיב את שידוריו אל מחוץ לאזור הזיכיון ועד להיקף קליטה בכל הארץ למשך תקופת הוראת השעה ו/או שנה, המוקדם מביניהם.
2. בדברי ההסבר נכתב כי מטרת ההסדר ליתן מענה בטחוני וחברתי במצב שבו יידרש הציבור לשהות במקלטים לפרקי זמן ארוכים שכן "ייתכן שלציבור זה לא תהיה יכולת לקבל התרעות של פיקוד העורף באמצעות מרבית הפלטפורמות.., ובכלל זה היעדר יכולת לקלוט שידורים של חלק מהתחנות האזוריות והארציות באזורם".
3. כל היבטי ההסדר מעידים על הניתוק שבינו לבין המציאות העובדתית ולדברי ההסבר. ראשית, מבחינה טכנולוגית מתעוררת בעיה מהותית - לבעלי תחנות הרדיו הוקצו תדרי רדיו אזוריים. על מנת לאפשר להם לעבור לשדר ברשת ארצית, יש צורך בהקצאת תדרים ארציים. בכך, ההצעה "מדלגת" על הליך ההקצאה, מה שהופך אותה ללא ישימה. שנית, בהתעלמה מההיבטים הטכנולוגיים, עולה חשש מהותי שמא במסגרת ההטבות המתוכננות המדינה תרכוש משדרים ותקצה תדרים יקרי ערך לבעלי הרישיונות הקיימים ללא תשלום, מה שמהווה הטבה שערורייתית שאין לה כל הצדקה במציאות. שלישית, משרד התקשורת מציע הסדר שטעמיו כביכול ביטחוניים, אך יישומו כפוף לשיקול דעתם של גופים מסחריים, אשר ברצותם יינתן שירות החירום, וברצותם - לא. הכפפת ההליך לשיקול דעת בעלי הזיכיון רק מעידה שאין ביכולתו וגם לא בכוונתו של משרד התקשורת ליתן מענה לצורך חירום. עמדתנו היא שההסדר משולל בסיס עובדתי, נוגד מוסכמת יסוד, מנוגד להסדרה קיימת בתחומי התדרים ומהווה הטבה שערורייתית בכסות הלחימה וללא כל הצדקה לבעלי הרישיונות. נוסיף ונפרט להלן.
4. בהיבט הטכנולוגי בולטת רשלנותו של ההסדר המוצע ביתר שאת –

ראשית, הטענה לפיה הרחבת אזורי השידור תיתן מענה כלשהו לצורך בעת מלחמה חסרה תשתית עובדתית כלשהי. משרד התקשורת לא הציג מחקר שטח, מסמך טכני, מפת כיסוי תדרים או דו"ח תלונות אזרחים שיש בהם כדי להעיד על מוקדים שאינם חשופים להתרעות או שיש חשש שינותקו, ואף לא מסמך השפעות רגולציה. גם לא הוצג פירוט כלשהו לסמוך עליו את הטענה לפיה במצב של קריסת תדרים – אינטרנט, טלוויזיה ורדיו – יוכל ליתן מענה דווקא הזכיין האזורי שתפוצת שידוריו הורחבה.

שנית, בהעדר תשתית עובדתית לקיומו של צורך בטחוני, ממלאות את מקומה הסתירות: מחד, מוצע הסדר המתיימר לתת מענה לחוסר באמצעי שידור, ומאידך מפורטים בדברי ההסבר שלל אמצעי התרעה המופעלים על ידי הגורם המוסמך שאינו משרד התקשורת אלא פיקוד העורף ונותנים מענה בכל מקום וזמן ובאופנים שונים: במרחב הציבורי, במחשב הביתי, בסלולר וברדיו (בלמעלה מ-15 תדרי "גל שקט"), דבר המעיד על העדרו של צורך ביצירת אמצעי התרעה נוספים.

שלישית, שינוי מפת תדרי הרדיו בהקשר הטכנולוגי הוא מתכון לכאוס - לא ניתן ברגע מסוים בהליך בזק להרחיב את עוצמת השידורים, וגם לא לעשות הסדר זמני של שידורי רדיו. מדובר ברכישת משדרים בעלי עוצמות מסוימות והליכים מורכבים של תיאום בין תדרים שונים, בהתאם לפקודת הטלגרף האלחוטי [נוסח חדש], תשל"ב–1972. מהלכים אלה מורכבים, עלותם גבוהה ולא ניתן לעשותם בחופזה, מה שהופך את ההצעה במקרה הטוב ללא ישימה כך שתיגנז טרם השלמת הליכי החקיקה, ובמקרה הרע מתכון בטוח לכאוס טכנולוגי ושיבוש במערך השידורים הקיים.

רביעית, ההסדר המוצע פוגע בתפקידן של תחנות אזוריות בשעת חירום ומחירו סיכון חיים - יש צורך ברדיו אזורי כי מרבית הסכנות הן סכנות אזוריות. בין אם מדובר באיום בטחוני כגון ירי רקטות וטילים או ניסיון חדירה ובין אם מדובר בסכנות אחרות כגון שיטפונות, שריפות או התהפכות רכבות או משאיות עם חומרים מסוכנים, יישום ההסדר יפגע דווקא בתפקיד החירום של תחנות רדיו אזוריות, כי אזורים שלמים לא יוכלו לקבל התרעות ממוקדות אזורית.

5. **המסקנה המתבקשת היא שההסדר המוצע הוא שלב נוסף ברפורמה שמקדם שר התקשורת - חיזוק השפעתם של גופי שידור שתכניהם מחמיאים לסדר יומה של השררה והרס הרשות הרביעית.**

אי חוקיותו של ההסדר המוצע – הפגיעה בזכות לחופש העיסוק ובזכות לכבוד האדם

6. **ההסדר המוצע, לפיו יורחבו שידורי זכיין הרדיו האזורי שיבקש זאת אל מחוץ לאזור הזיכיון ועד כדי כלל רחבי הארץ, משמעו הענקת זיכיונות לשידור רדיו ארצי ללא עריכת מכרז ו/או כל הליך אחר שמטרתו להבטיח חלוקה שוויונית של משאב ציבורי מוגבל. בכך פוגע ההסדר בתחרות, בחובה להזדמנות שווה ובחופש העיסוק.**
7. מעמדה של הזכות לחופש העיסוק הוא מעמד-על נורמטיבי חוקתי. בבג"ץ 99/1030 ח"כ אורון נ' יו"ר הכנסת בעמ' 658 נאמר:

> "עיקר בסיסי בזכות חופש עיסוק המוגנת בחוק יסוד: חופש העיסוק הוא חופש התחרות. פגיעה בחופש התחרות על ידי התערבות בו בדרך של הענקת טובות הנאה לאחד המתחרים והעדפתו על אחרים, יש בה פגיעה בחופש העיסוק". ובהמשך נאמר: **"אכן, בריח התיכון של חופש העיסוק הוא עקרון השוויון בין מתחרים, התערבות שלטונית המעניקה לאחד את שאינו מוענק לאחר או המצרה את צעדיו של אחד באופן שאינו מוטל על מתחרהו, מתערבת בתחרות חופשית באופן הפוגע בחופש העיסוק".**

8. בהתאם להוראות חוקי היסוד, אם הוראת חוק פוגעת בזכות יסוד, תהא הוראת החוק תקפה רק אם היא עונה על דרישות פסקת ההגבלה שבסעיף 4 לחו"י חופש העיסוק ובסעיף 8 לחו"י כבוד האדם וחירותו.
9. תנאי ראשון הוא שתכליתו של ההסדר המוצע ראויה. בדברי ההסבר מדובר על שתי תכליות שתושגנה באמצעות "הפיזור הרחב של המשדרים": האחת - שידור ההתרעות של פיקוד העורף וקליטתן, והשנייה – "לאפשר לציבור שחפץ בכך..., להמשיך ולהאזין על פי אורחות חייו והעדפותיו, לתחנה המועדפת עליו, בה יוכל לקבל התרעות פיקוד העורף".
10. עמדתנו היא שגם אם התכלית שהוצהרה ראויה, הרי האמצעים להגשמתה – הרחבת זיכיונות רדיו אזורי והפיכת הזכיין למשדר ארצי אם רצונו בכך - אינם מידתיים.
11. מבחני המשנה לעניין המידתיות הם מבחן ההתאמה הרציונלית בין האמצעי למטרה, מבחן האמצעי שפגיעתו פחותה ומבחן התועלת לעומת הנזק. נאמר כבר כעת - שלושתם יחד וכל אחד מהם לחוד מצדיקים את פסילת ההסדר המוצע:

א) מבחן ההתאמה בין האמצעי למטרה - אין קשר רציונלי או מתאם כלשהו בין הרחבת אזורי הזיכיון לבין הטעם הבטחוני של הפצת התרעות בטחון וגם לא לערך של קיום שידורים בהתאמה לאורחות חיים של ציבור כזה או אחר:

I) הטעם הבטחוני - פורט לעיל העדר בסיס עובדתי לטענה לפיה הרחבת אזורי השידור של בעלי הזיכיון לשידור רדיו אזורי תיתן מענה כלשהו לצורך ביטחוני. שלל אמצעים של פיקוד העורף לא רק שמעיד על העדר צורך כזה, אלא שההסדר המוצע אף עשוי לפגוע במערך ההתרעות האזוריות הקיים, עד כדי סיכון חיים.

II) התאמה לאורחות חיים - בהקמתן יועדו תחנת רדיו אזורי "לתרום לחיים הקהילתיים ולחזק את הזיקה לאזור" (דברי ההסבר להצ"ח שידורי תחנות רדיו אזוריות, התשנ"ב – 1992, במבוא ובסע' 33-34). בניגוד לדברי ההסבר של ההסדר המוצע, עם הפיכתן לתחנות ארציות הן תחדלנה להיות מותאמות לאזור שידורים מסוים. ציבור המאזינים שלהן ישתנה, הזיקה הגיאוגרפית והפרופיל התוכני והמסחרי ישתנו.

ב) מבחן משנה שני הוא מבחן האמצעי שפגיעתו פחותה - עמדתנו היא שגם אילו הוכח שמדובר בתכלית ראויה ושהאמצעים שנבחרו להגשמתה אכן מתאימים, הרי שאלו מטרות שניתן היה להשיג באמצעים אחרים שפגיעתם בחופש התחרות ובחובה ליתן הזדמנות שווה מכח חו"י כבוד האדם וחירותו פחותה. העובדה שההסדר אינו מאפשר לגורם חדש כלשהו להתמודד על זיכיון לשידור רדיו ארצי באופן גורף, גם אם הוא מוגבל בזמן, מבלי שהוצגה תשתית כלשהי לצורך בחקיקת בזק, מהווה פגיעה קשה שאינה מידתית. כלומר, שאינה עומדת בתנאי פסקת ההגבלה.

ג) מבחן משנה שלישי בשאלת המידתיות הוא מבחן התועלת לעומת הנזק. הגם שלעמדתנו מדובר בהסדר פסול שלא צלח את מבחני המידתיות שתוארו לעיל, הבעייתיות שלו מתגלה

גם בבואנו לבחון את התועלת שתצמח ממנו בהשוואה להיקף הפגיעה בזכות החוקתית. הנזק שנגרם למתחרים פוטנציאלים הוא רב, שכן כניסתם לתחום נחסמת. לעומת זאת, התועלת לציבור מוטלת בספק. **כפי שתואר לעיל, כלל לא הוכח צורך בטחוני או חברתי שההסדר ייתן לו מענה. ההפך הוא הנכון. להבדיל מתהליכי אסדרה בעבר, לא הובאו בחשבון בהליך זה היצע התדרים, פרופיל ההקצאה היעיל ומפת תנועת גלי השידור והסדרתה בספקטרום האלקטרו-מגנטי במטרה להבטיח שימוש מיטבי במשאב ציבורי. במצב כזה, ישנו חשש משמעותי שישובשו שידורים קיימים, אשר ברובם משמשים להתרעות בטחון ולהצלת חיים ו/או כשידור העונה על צורך חברתי אחר.**

12. לסיכום, הפיכת הזיכיונות מאזוריים לארציים שקולה להקצאת זיכיונות חדשים, שכן תוצאתה היא מתן אפשרות לשדר באזורים חדשים, שטרם שודרו על ידי אותו שחקן. הקצאה כאמור, ללא מכרז או הליך אחר שמבטיח חלוקה שוויונית, מהווה הענקת טובות הנאה לאחר הפוגעת בחופש העיסוק ובזכות למתן הזדמנות שווה מכח חו"י כבוד האדם וחירותו. בהעדר קשר רציונלי ו/או מתאם בין התכלית האמורה להסדר המוצע, אין מדובר אלא בהסדר שאינו עומד בתנאי פסקת ההגבלה.

ההסדר המוצע משמעו מתן טובות הנאה לבעלי הזיכיון של הרדיו האזורי וצעד נוסף בהשתלטות השלטון על הרשות הרביעית

13. מטרת ההסדר ברורה אם רק נתחקה אחר הנהנים מפירותיו: עם הרחבת תחום הקליטה הגיאוגרפי של השידורים, יהפוך בעל הזיכיון האזורי למשדר בתפוצה ארצית או כמעט ארצית. כך יגדל היקף החשיפה שלו, וכפועל יוצא יגדלו ההכנסות והיקף ההשפעה של התחנה ושל בעליה.
14. הרחבת הזיכיון שקולה להענקת זיכיון חדש. לא בכדי מודר הגוף המאסדר הנוכחי, מועצת הרשות השנייה, ממעורבות בהסדר החדש והועבר לדרגת "יועץ", כך בסעיף 109א(ב) בתזכיר. הדרתו משמעה שנדחקו מההליך השיקולים הציבוריים, לרבות היבטים של תחרות, השפעות רגולציה, איכות השידורים, שקיפות, בעלויות צולבות והיבטים טכניים. כך, חלקים-חלקים, מקדם שר התקשורת רפורמה שכולה פוליטיזציה וריסוק מעמדה של הרשות הרביעית.
15. קלפטוקרטיה היא מצב שבו שחיתות שלטונית היא עמוקה עד כדי כך שנזנחת גם העמדת הפנים של יושרה. והנה כאן, בתזכיר מטעם משרד התקשורת, במסגרת חקיקה ממשלתית, נעשה שינוי במפת הרדיו בישראל בחקיקת בזק נטולת בסיס עובדתי. מדובר בכאוס אסדרתי, שבהינתן 64 אצבעות בעדו, תהא הרשות השופטת קו ההגנה האחרון להגן על הציבור מפני שריו.
16. שחיתות-על מוגדרת על ידי ארגון השקיפות העולמי כניצול לרעה של כוח שלטוני לתועלתו האישית של הנאמן, ושמחיריה בין השאר פגיעה בדמוקרטיה והחרפת אי השוויון והפילוג החברתי. מבין הגדרות המונח שחיתות ישנה אחת המתארת כלשונה את ההסדר - "פוליטיקאים המעניקים חוזים לנותני חסותם". ובענייננו, השלטון ובעלי הזיכיון חברו יחדיו לעשות בנכסי ציבור כבשלהם,

הראשונים לשם חיזוק אחיזתם בתקשורת והאחרונים לשם הגדלת תועלות כלכליות. הסדר נוסף במסע הביזה של כספי ציבור.

17. לסיכום. כפי שפורט לעיל, בין התכלית המוצהרת להסדר המוצע אין דבר וחצי דבר, ומוטב כי התזכיר לא היה נכתב. עמדת מכון זולת היא שמדובר בהסדר הפוגע בחו"י חופש העיסוק ובח"י כבוד האדם וחירותו, שאינו עומד בתנאי פסקת ההגבלה ושאינו אלא מחטף בזק של נכסי ציבור בכסות הלחימה ובניצול כותרת "החירום" לטובת יקירי השלטון, דיירי הקבע במסדרונותיו - בעלי זיכיונות הרדיו האזורי. זהו הסדר נוסף במסע הביזה שנמשך ביתר שאת עת מלאו השמים עשן קרבות ותהומות של כאב פעורים בלב החברה הישראלית.

18. מכון זולת יוכל להרחיב על ההנמקות שמביא נייר זה ולסייע ביצירת מתווה אסדרתי שייטיב לענות על צרכי השעה, ובד בבד יהווה חלק אינטגרלי ממפת שידורים רחבה אשר לנגד עיניה טובת הציבור בישראל.

19. אין באמור ו/או בשאינו אמור כדי למצות טענותינו בעניין זה.

נספח י״ד

פגיעה בתאגיד השידור הציבורי הישראלי

טענות שגויות ומוטיבציות מוטעות

תקציר

עם מינויו של שר התקשורת הנוכחי, ד"ר שלמה קרעי, שבו ועלו התבטאויותיו לפיהן "הציבור לא צריך לממן ערוץ מסוים", ולכן "לא צריך להיות שידור ציבורי".[1] בנוסף לכך הוא השמיע טענות שונות ביחס לתאגיד השידור הציבורי ואמר שיש לסגור אותו וכי "שידור ציבורי זה דבר פסול".[2] גם את תזכיר חוק התקשורת (שידורים)[3] שפרסם משרד התקשורת ב-24.7.23 יש להבין על רקע הצהרות אלה. תזכיר החוק מציע לערוך שינויים מהותיים בשוק התקשורת בישראל ועוסק הן בגופי התקשורת המסחריים והן בגופי התקשורת הציבוריים.

הצהרת הכוונות של הממשלה ה-37 בנושא השידור הציבורי, כפי שהיא באה ליד ביטוי בהתבטאויות השר ובתזכיר החוק, מזמנת דיון מעמיק בתפקידו של השידור הציבורי בחברה הדמוקרטית ומשמעותו בהקשרים של תחרות, פלורליזם ומגוון, ביקורת, עצמאות פוליטית וכלכלית וחדשנות טכנולוגית. לאור חשיבותו במדינות דמוקרטיות וקיומו ארוך השנים בישראל, מסמך זה מטעם מכון זולת לשוויון וזכויות אדם יתמקד בשידור הציבורי ויבקש לנתח את תפישתו הכוללת של משרד התקשורת ביחס לתפקיד השידור הציבורי.

ניתוח זה יתבסס על זיהויין של טעויות בסיסיות בהצעות שונות של משרד התקשורת לסגירת ו/או הגבלת פעילות תאגיד השידור הציבורי הישראלי "כאן" (להלן, "תאגיד השידור") כפי שהוצגו בחודשים האחרונים. בהתייחס לחמש טענות מרכזיות שעלו מהצעותיו של המשרד ושל השר בראשו, מראה המסמך כי הן עומדות בסתירה לידע מחקרי-אמפירי על מקומו של השידור הציבורי בשוק התקשורת בכלל, ועל תפקוד השידור הציבורי בישראל בפרט.

המסמך מתייחס בהרחבה להיבטים הבאים:

טענה שגויה 1: סגירת התאגיד תייצר תחרות מסחרית בשוק התקשורת ותביא איתה מגוון וריבוי קולות

אחת הטענות המרכזיות, אם כי מוטעות, של משרד התקשורת היא כי סגירת תאגיד השידור הציבורי, או החלשתו על ידי העברת חלק מתקציבו לגופי הפקה אחרים, תגביר את התחרות בין כלי התקשורת המסחריים ותוביל לפתיחה וגיוון של שוק התקשורת מתוך שוויוניות בין כלי התקשורת.

[1] רפאלה גויכמן, קרעי הגיש הצעת חוק להפרטת התאגיד: "לא צריך להיות שידור ציבורי" **הארץ** (6.12.22).
[2] מערכת ICE, קרעי מכריז מלחמה נגד התאגיד: "אין גיוון, זה נכשל", ICE (9.1.23).
[3] תזכיר חוק התקשורת (שידורים), התשפ"ג-2023, **אתר החקיקה הממשלתי** (24.7.23).

בפועל, מחקרים מראים כי צמצום המימון והחופש של כלי תקשורת ציבוריים משמעו פגיעה בפלורליזם בשוק הדעות הנשמעות בחברה. בניגוד לשידור הציבורי, כלי תקשורת מסחריים מחוייבים לתעדף את האינטרסים הכלכליים של הבעלים והמפרסמים. בהתאם לכך, בשידור הציבורי קיים תוכן מגוון יותר, מאוזן יותר ושערורייתי פחות המצייד את ציבור צופיו במידע מהימן יותר.

טענה שגויה 2: בתאגיד השידור הישראלי אין ייצוג של קולות מגוונים ולכן יש להקים ועדה שתגדיר ותפקח על המגוון בתוכן ובעובדים

משרד התקשורת טוען כי השידור הציבורי בישראל לא משקף ולא פונה לקהלים מגוונים באוכלוסייה. מגוון (diversity) בתכנים ובכוח העבודה הוא אחד מערכי הליבה של השידור הציבורי בכלל (כפי שמגדיר ארגון השידור האירופי ה-EBU) ושל השידור הציבורי הישראלי בפרט. ערך זה הוגדר בחוק רשות השידור המקורי במפורש כערך לו מחויב השידור הציבורי, ומקודם הלכה למעשה בחוק השידור הציבורי החדש, הן בייצוג והן בהעסקה. האפשרות להציג על המסכים, להעסיק ולשרת אנשים ונשים מקבוצות שונות, ובמקביל ליצור תוכן שמיועד לקבוצות מגוונות בציבור עבור צופים שהמפרסמים בערוצים המסחריים לא חפצים ביקרם, היא אחת המטרות והחוזקות של השידור הציבורי בישראל.

טענה שגויה 3: יש צורך בהגברת רגולציה (ופוליטיזציה) של השידור הציבורי

שר התקשורת קורא להקמת ועדה שתגדיר קריטריונים למיון עובדים וסינון תכנים בתאגיד השידור, שלטענתו לא מוסדר בצורה מספקת. ועדה כזו היא בבחינת מתן יד חופשית לפוליטיקאים למנות את מקורביהם ועושי דברם. לשון החוק מגדירה במפורש כי "לא ימונה לחבר המועצה ולא יכהן בה מי שיש לו זיקה אישית או עסקית לשר משרי הממשלה, מי שעוסק בפעילות פוליטית או בפעילות מפלגתית או מי שעסק בפעילות פוליטית או בפעילות מפלגתית בחמש השנים שקדמו למועד הצגת המועמדות; לעניין זה, לא יראו השתתפות בהפגנה או בכינוס בעל אופי פוליטי, או הבעת עמדה פומבית בעניינים פוליטיים, כשלעצמן, כפעילות פוליטית" (סעיף 10 לחוק).[4] מטרת המחוקק הייתה יצירת חיץ בין השידור הציבורי לבין הפוליטיקאים ועושי דברם. לפיכך, הקמת ועדות שיגדירו קריטריונים לפיהם יפעל תאגיד השידור משמעה עיקור תפקיד מועצת התאגיד כפי שהוא מוגדר בחוק, מהלך שיעניק את הכוח לקביעת תכנים והעסקה בתאגיד השידור בידי הפוליטיקאים, בניגוד לכוונת המחוקק ולאינטרס הציבורי.

טענה שגויה 4: חלוקה מחודשת של אפיקי השידור הקיימים בישראל תיטיב עם שוק התקשורת

כחלק מתוכניתו מלאת הסתירות של משרד התקשורת, הכריז השר קרעי על פתיחת תדרי שידור הרדיו הארצי לתחרות עבור תחנות מסחריות-פרטיות נוספות. הפקעת תדרים זו משמעה סגירה של תחנות המשדרות בתדרים ארציים במסגרת השידור הציבורי. בהתבטאויות אחרות בנושא זה שר התקשורת טען, ללא ביסוס או הסבר נרחב, כי ניתן להפחית את כמות התדרים המשויכים לתחנת שידור ארצית

[4] חוק השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד-2014.

ובכך לפתוח תחנות נוספות מבלי לפגוע בקיימות. המסרים הסותרים הממשיכים לצאת ממשרד התקשורת בנושא זה משאירים הן את הדיון הטכני והן את הדיון התוכני מעורפל ולא ברור. לשון החוק העוסק בתחנות הרדיו המופעלות על ידי תאגיד השידור (תיקון מס' 8 תשע"ח-2018) מעגן את הפעלתן של תחנות רדיו בשפה זרה ורדיו מורשת עבור האוכלוסייה החרדית. האמירות היוצאות ממשרד התקשורת באשר לשינוי פריסת אפיקי השידור הציבוריים והפקעתם האפשרית עבור שידור מסחרי מעמיד את התחנות שאינן מעוגנות בלשון חוק זו בסכנת סגירה, פיטורי עובדים ומחיקת תוכן תרבותי-מקומי הפונה למגוון אוכלוסיות בחברה הישראלית לאורך כל ימות השבוע ושעות היום.

דיונים בשינוי מדיניות באשר לשידורי הרדיו בישראל עשויים להיות נקודת מפנה באימוץ טכנולוגיות תקשורת מתקדמות בשוק התקשורת הישראלי. דווקא בישראל, בה חלק ניכר מתדרי הרדיו תפוסים על ידי גורמים צבאיים וביטחוניים, חשוב אף יותר הפיתוח הטכנולוגי בהקשר זה. פעולת אימוץ רדיו דיגיטלי בישראל (בניגוד להמשך חלוקת התדרים המעטים הקיימים בפריסה ארצית) תהווה צעד חשוב ומשמעותי בפתיחת שוק התקשורת לשחקנים מסחריים נוספים, כפי שמעוניין שר התקשורת, לצד שימור פעילות הרדיו הציבורי הפונה לאוכלוסיות מגוונות בחברה הישראלית.

טענה שגויה 5: יש לצמצם ולהצמיד את מקורותיו התקציביים של השידור הציבורי להחלטות תקצוב הממשלה

שר התקשורת קורא לפגיעה אפשרית במימון ותקצוב שידורי הרדיו והטלוויזיה הציבוריים בישראל. במסגרת הצהרותיו המפוזרות, טען השר קרעי כי אחד מצעדי משרד התקשורת בטווח המיידי יהיה איסור מכירת פרסומות וחסויות בשידורי הרדיו הציבורי, ובטווח הארוך הגבלת המימון הממשלתי של השידור הציבורי כולו.

באשר לתלות השידור הציבורי בפוליטיקה הישראלית, דברי הפתיחה לחוק תאגיד השידור הציבורי מדגישים כי אופן המימון של שידורי התאגיד הוא תנאי הכרחי לעצמאותו, וכן שעצמאות זו חיונית למילוי שליחותו הציבורית בשימור הדמוקרטיה. צעדיו המוצעים של השר קרעי עומדים באופן ישיר נגד הצורך המהותי לשמר את מקורותיו התקציביים הבלתי תלויים של השידור הציבורי בישראל, ולהפריד ביתר שאת בין תקציב המדינה, מימון תאגיד השידור וקביעת תכניו דרך ועדות תקציביות.

בהתייחס לחמש נקודות אלו, את הצעדים שמציע השר קרעי באופן רשמי ושאינו רשמי יש להבין על רקע מהלכים שונים להחלשת כוחם של גופי ביקורת עצמאיים כמו אמצעי התקשורת בישראל בשנים האחרונות. שימוש אחראי בכספי הציבור פירושו שמירה על שידור ציבורי חזק ועצמאי, ולא פוליטיזציה שלו על ידי הכפפתו לוועדות תוכן והעסקה בעלות אוריינטציה שלטונית. שידור ציבורי חזק משרת את האינטרס הציבורי ולא את האינטרסים של גורמים פוליטיים או מסחריים, ועליו להמשיך ולקדם חדשנות טכנולוגית, אמות מידה עיתונאיות גבוהות וייצוג מגוון והולם בתוכן ובהעסקה.

מבוא

שידור ציבורי הוא פרקטיקה תקשורתית הכורכת בתוכה גם תפיסת עולם חברתית. תפיסה זו רואה בשידורי התקשורת משאב ציבורי, אשר חלוקתו אמונה, בין היתר, גם על שימור גישה חופשית עבור הציבור לתוכן, מידע ובידור איכותי ואמין. קיימים מודלים מגוונים לשידורים אלו, אך בכללותם ניתן לומר כי השידור הציבורי (בניגוד לשידור המסחרי ובניגוד לשידור הממלכתי) ממומן על ידי הציבור ומופק עבור הציבור. בעוד שבעבר מספרם המוגבל של תדרי ואפיקי השידור החופשיים במדיה הצריך קבלת זיכיון שידור מטעם המדינה, כיום פיתוחים דיגיטליים מאפשרים שידור וצרכנות מדיה במספר גדול יותר של פלטפורמות.[5]

נתון זה מעמיד בסימן שאלה את נחיצותו של השידור הציבורי כיום. ביקורת נרחבת נשענת על רכיבי החדשנות הטכנולוגית כדרך להטיל ספק בחשיבותו של מפעל השידור הציבורי מסביב לעולם, שכן מידע ותוכן אינם נדירים ו/או מוגבלים כפי שהיו בעבר, ונמסרים היום על ידי גופים פרטיים בצורה לכאורה מקיפה ונגישה באופן יחסי.[6] עם זאת, טיעון מסוג זה מתעלם מהביקורות באשר לאופיין של פלטפורמות מדיה דיגיטליות ומקוונות המשדרות בשוק תקשורת היברידי. השטחת שאלת הצורך בשידור ציבורי להיבטים טכנולוגיים בלבד מתעלמת מהעובדה כי עם פתיחת פלטפורמות שידור והפצת מידע בסביבות מקוונות, התערערה אמינותו של המידע המופץ, איכותו מוטלת בספק וטיבו הופך מוקצן, מרודד ופוגעני מבעבר.[7]

מתוך כך, עולה ומתחדדת גם כיום מטרתו העיקרית של השידור הציבורי: להוות מוסד ציבורי משמעותי, נטול פניות, האמון על שימור לכידות ואינטגרציה חברתית ובלימת הידרדרות ערכית, ולהציע חלופה נגישה, איכותית וביקורתית לשידור המסחרי והממלכתי, תוך פנייה לצרכיהן של קבוצות מגוונות באוכלוסייה.[8] כיום גם ברוב מדינות אירופה פועלים גופי שידור ציבורי משמעותיים ומרכזיים, והמוכר מכולם הוא ה- BBC הבריטי. על אף העובדה שתאגיד השידור "כאן" פועל שנים ספורות בלבד, הוא נחשב כגוף תקשורת ציבורי איכותי ועדכני עם ביסוס דיגיטלי מרשים.

שורשיו של תאגיד השידור "כאן" נעוצים ברשות השידור. בספרם "המתווכים", הציעו דן כספי ויחיאל לימור[9] כי מאז הקמתה, אימצה רשות השידור את אתוס השידור הציבורי האירופי ואת ה-BBC כמודל, ובתוכו ערך המגוון, שנוסח כמטרה לייצג את כל חלקי החברה הישראלית. עם כניסת ערוצי הטלוויזיה

O'Neill, B. O, A future for public service television: Content and platforms in a digital world. A report on the future of public service television in the UK in the 21st Century *Appendix three: Public service broadcasting, public value, and public goods. In D. Puttnam* pp. 171-174 (2016)

[6] Mazzoli, E. M Online content governance: Towards a framework for analysis for prominence and discoverability, *Journal of Digital Media & Policy, 11*(3), 301-319 (2020)

[7] Lotan, G., Israel, Gaza, war & data: Social networks and the Art of personalizing propaganda *Huffington Post* (7.8.2014).; Pariser, E, The filter bubble: What the Internet is hiding from you. *Penguin UK* (2011); Stroud, N. J.. Polarization and partisan selective exposure. *Journal of communication, 60*(3), 556-576.(2010); Zelenkauskaite, A. & Niezgoda, B. 'Stop Kremlin trolls:' Ideological trolling as calling out, rebuttal, and reactions on online news portal commenting. *First Monday, 22*(5)(2017)

[8] Gardner, S., Public broadcasting: Its past and its future, *Knight Foundation* (2017)

[9] דן כספי ויחיאל לימור, **המתווכים : אמצעי התקשורת בישראל 1948-1990**, הוצאת עם עובד (1992).

המסחריים לישראל (בתחילת שנות ה-90), לצד שחיתות, ניהול חלש ולחצים פוליטיים עזים שהפחיתו את הלגיטימציה בקרב הציבור הישראלי),[10] איבדה רשות השידור בהדרגה את מרבית הצופים בערוציה.[11] בשנת 2014 העבירה ממשלת ישראל חוק שידור ציבורי חדש, שהכריז על סגירת רשות השידור והקמת תאגיד תקשורת ציבורי חדש. ועדת לנדס, שהמליצה על שינויים אלו, הגדירה איכות ומתן נראות למגוון רחב של דעות ותרבויות מקומיות כיעדיו העיקריים של תאגיד השידור הציבורי הישראלי החדש.[12]

תאגיד התקשורת הציבורי הישראלי החדש "כאן" הוקם בפועל בשנת 2015, על רקע לחצים פוליטיים ומאבק עז על לגיטימציה.[13] תאגיד השידור מפיץ את תכניו (הפקות המקור והפקות חוץ) הן בתוכניות קבועות בלוח המשדרים, והן בדיגיטל כהסכתים, סדרות רשת ותוכן אינטרנטי ייעודי קצר. התאגיד נחשב לאחד מגופי התקשורת הציבורית העולמיים בעלי השימוש הנרחב ביותר בדיגיטל ובערוצי מדיה מהדור הקודם (שלושה ערוצי טלוויזיה ושמונה תחנות רדיו), זאת לצד נוכחות נרחבת באינטרנט עם אתר רשמי, פלטפורמות רשתות חברתיות (כגון פייסבוק, טוויטר, יוטיוב, ספוטיפיי ואינסטגרם), ואפליקציות לרכב ולנייד.[14] הקמתן ועיצובן של פלטפורמות אלו הפכו לדיון ציבורי, כאשר כוחות פוליטיים סותרים ביקשו לעצב את הגוף הסטטוטורי החדש שיוטבע בדמותם. מחלוקת מרכזית בדיונים אלה נגעה לגיוון באנשי ההפקה ובתוכן, ובאוריינטציות חברתיות, פוליטיות ותרבותיות.[15] דיונים מתמשכים אלה חוזרים ועולים כיום, עם הצהרותיו של שר התקשורת הנוכחי, ודורשים הבנה מעמיקה על ההקשרים השונים העולים מדבריו.

טענות שר התקשורת באשר לפעילות השידור הציבורי בישראל

טענה שגויה 1: סגירת התאגיד תייצר תחרות מסחרית בשוק התקשורת ותביא איתה מגוון וריבוי קולות

אחת הטענות המרכזיות, אם כי מוטעות, של משרד התקשורת היא כי סגירת תאגיד השידור, או החלשתו על ידי העברת חלק מתקציבו לגופי הפקה אחרים, תגביר את התחרות בין כלי התקשורת המסחריים ותוביל לפתיחה וגיוון של שוק התקשורת מתוך תחרות ושוויוניות בין כלי התקשורת. לדידם של נציגי המשרד, נוכחות התאגיד בשוק התקשורת מונעת תחרות הוגנת ופלורליזם בשל היותו שחקן "חזק" שלא נדרש לעמוד בכללי המשחק של השוק החופשי ולא כפוף לשיקולי רייטינג באופן זהה לערוצים מסחריים בישראל.[16]

---

[10] דן כספי, **סליחה תקלה - דעיכתה של רשות השידור**, הוצאת צבעונים (2006).
[11] Caspi, D., On media and politics: Between enlightened authority and social responsibility. *Israel Affairs*, 11(1), 23-38 (2005)
[12] **דין וחשבון הוועדה לבחינת המתווה לשידור הציבורי העתידי בישראל**, ועדת לנדס (2014).
[13] Klein-Shagrir, O. Digital first! Reinventing Israeli PSB and manufacturing legitimacy online, *VIEW Journal of European Television History and Culture, 8*(16), 74-87 (2019)
[14] Dorot, R., Media influence matrix: Israel. *CEU Center for Media, Data and Society* (2020)
[15] Klein-Shagrir, O. Digital first! Reinventing Israeli PSB and manufacturing legitimacy online, *VIEW Journal of European Television History and Culture, 8*(16), 74-87 (2019)
[16] עמית סגל, שר התקשורת קרעי: "נקצץ מאות מיליונים מתקציב התאגיד", **N12** (15.01.2023).

בפועל, נמצא במחקרים כי ערוצי תקשורת ציבוריים בדמוקרטיות נוטים להיות חופשיים יותר מהטיות כלכליות ופוליטיות לעומת כלי התקשורת בבעלות פרטית ומייצרים שוק דעות מגוון יותר. מדדים המצביעים על שוק תקשורת מגוון ופלורליסטי שיש בו מימון ונוכחות משמעותית של שידור ציבורי, נמצאו שוב ושוב כקשורים למדדים של חוזקה ויציבותה של הדמוקרטיה בה פועל אותו שוק. כך, עצם קיומם של ערוצי שידור ציבורי מהווה התמודדות הכרחית עם הכשלים המובנים בתקשורת המסחרית מכוונת הרווח והרייטינג, והם מבטיחים נגישות, עצמאות והימנעות מאפליה. מחקרים מראים כי פגיעה בשידור הציבורי משמעה צמצום הפלורליזם בשוק התקשורת, פגיעה ביכולת האזרחית להשתתפות ולדיאלוג ופגיעה בחוסנו של המשטר.

ארגון התקשורת האירופי (EBU) הציג בשנת 2021 מחקר אמפירי[17] המראה כי קיים קשר הדוק בין גובה מימון השידור הציבורי לבין איכות הדמוקרטיה במדינה. המחקר הסתמך על ארבעה מדדי דמוקרטיה וצריכת תקשורת מקיפים, ובחן 180 מדינות מסביב לעולם. המחקר מצא כי צמצום המימון לכלי תקשורת ציבוריים לא מייצר שוק תקשורת רחב ופלורליסטי יותר, אלא להיפך. צמצום המימון והחופש של כלי תקשורת ציבוריים משמעו פגיעה בפלורליזם בשוק הדעות הנשמעות בחברה. כאמור, בניגוד לשידור הציבורי, כלי תקשורת מסחריים מחויבים לתעדף את האינטרסים הכלכליים של הבעלים והמפרסמים, ולא את האינטרס הציבורי. בהתאם לכך, עליה בכמות השחקנים הפרטיים-מסחריים בשוק התקשורת לא מובילה לפלורליזם גבוה יותר. במקרה זה הכמות אינה מייצגת גיוון ופתיחות בשוק התקשורת. מחקרה של גארדנר[18] מוסיף לאמירה זו ומראה כי בשידורי חדשות ציבוריים קיים תוכן מגוון יותר, מאוזן יותר ושערורייתי פחות, המצייד את ציבור צופיו במידע מהימן יותר. צופי חדשות הערוצים הציבוריים נוטים לצאת להצביע יותר מצופי השידורים המסחריים, ומחזיקים בידע מבוסס יותר על ענייני מדיניות פנים וחוץ.

נתון זה אף עומד כאישוש אמפירי לטעות הבסיסית באיומיו של השר קרעי לצמצום התקציב עד לכדי סגירת חטיבת החדשות של תאגיד השידור כצעד ליצירת ריבוי קולות בשוק החדשות המקומי.[19] בהקשר זה מחקרים מראים כי בשוק תקשורת בו פועלים ארגוני שידור ציבורי יציבים, ריבוי הקולות הופך לסטנדרט משמעותי אשר מחלחל מהעבודה העיתונאית-חדשותית בערוצי המדיה הציבוריים אל העבודה העיתונאית בערוצי המדיה המסחריים. עבודה עיתונאית אתית, ביקורתית ומשמעותית בערוצי המדיה הציבוריים מיטיבה עם סטנדרט מקצועי גבוה.[20]

---

[17] EBU, Democracy and Public Service Media, *Media Intelligence Service report* (2021)

[18] Gardner, S., Public broadcasting: Its past and its future, *Knight Foundation* (2017)

[19] שוקי טאוסינג, "אנחנו לא עובדים אצל בעלי הכוח או ההון", **העין השביעית** (31.01.2023); רן בוקר, קרעי: "אקצץ מיליונים מהתאגיד; מנכ"ל כאן בתגובה: "פירוש הדבר – סגירה"", Ynet (14.01.2023); איתן גליקמן, השר קרעי קרא לסגור את התאגיד, וספג קריאות מהקהל: "אין דמוקרטיה בלי שידור ציבורי", Ynet (09.01.2023).

[20] Thomass, B., Fidalgo, J., Grönvall, J., Karadimitriou, A., & Nord, L., Public service media: Exploring the influence of strong public service media on democracy (2022);. J. Trappel, T. Tomaz, Success and failure in news media performance: Comparative analysis in the media for democracy monitor, *University of Gothenburg*. p. 211–230 (2021)

זאת ועוד, לצד מחקרים עולמיים בנושא, מסתמן כי גם במקרה הישראלי היו אלה דווקא נציגי הליכוד שהדגישו את נחיצותו של תאגיד השידור כגורם מאזן ומגוון בשוק התקשורת הישראלי. במסגרת דיוני הכנסת באשר לפתיחת תאגיד השידור, בישיבה שהתקיימה בנושא ביום 19.3.2014, טען גלעד ארדן, שר התקשורת דאז, בישיבת ועדת הכלכלה בנושא מסקנות ועדת לנדס: "במדינה עם כלכלה קטנה וריכוזית כמו שלנו, כאשר כלי התקשורת הפרטיים נשלטים על ידי... בעלי אינטרסים כלכליים-מסחריים; ואנחנו חברה רב-תרבותית, ויש כשלי שוק לשידור הפרטי-מסחרי, שבדרך כלל לא מחפש לשקף דווקא את המיעוטים או הציבורים החלשים; אז במדינה כזאת יש חשיבות אפילו הרבה יותר גדולה לכך שיהיה שידור ציבורי חזק, רלוונטי, משפיע, שבאמת משקף את כל חלקי החברה הישראלית".[21]

לכך הוסיף השר ארדן בישיבה שהתקיימה ביום 26.5.2014: "מדינת ישראל זקוקה לשידור ציבורי, אני מאמין בחשיבותו ובנחיצותו של השידור הציבורי... שידור שנותן ביטוי לרבדים השונים בחברה הישראלית ומשקף אותם, את כולם; שידור שנותן מענה לכשלי השוק של הערוצים המסחריים, שמונחים אך ורק משיקולי רייטינג."[22]

במצב כזה, סגירת התאגיד בכלל, או הגבלת פעולתו באופן חלקי, מהוות בפועל הגברת שליטה בשידור הציבורי ולא יצירת תחרות מסחרית גדולה יותר ו/או פלורליזם ממשי בשוק התקשורת.

טענה שגויה 2: בתאגיד השידור הישראלי אין ייצוג של קולות מגוונים ולכן יש להקים ועדה שתגדיר ותפקח על המגוון בתוכן ובעובדים

טענה שגויה נוספת של שר התקשורת היא כי אין בתאגיד השידור ייצוג של קולות מגוונים בתכנים ואין גיוון בכוח העבודה. על בסיס טענה שגויה זו הצהיר השר קרעי כי יפעל להקמת ועדה שתקבע קריטריונים למגוון,[23] ותהווה הלכה למעשה ועדת קבלה לעובדים על פי דעותיהם ועמדותיהם.

הטענות כי תאגיד השידור מוטה פוליטית נשמעו כבר בתהליך הקמתו, אפילו לפני שהתחיל לשדר. הפוליטיקאים מימין טענו שאין בו מגוון קולות ושהעובדים מייצגים בעמדותיהם רק את הצד השמאלי-קיצוני של המפה הפוליטית, וכחלק מקמפיין פוליטי מאורגן נטען כי עובדי התאגיד מזדהים עם ארגון "שוברים שתיקה". בתגובה העלה תאגיד השידור סרטוני וידאו הומוריסטיים שהראו את מגוון הזהויות של עובדיו ועובדותיו: חילוניים ודתיים, אשכנזים ומזרחים, תושבי הפריפריה והמרכז.[24]

כאמור, מגוון (diversity) בתכנים ובכוח העבודה הוא אחד מערכי הליבה של השידור הציבורי בכלל, ושל השידור הציבורי הישראלי בפרט מאז הקמתו. ערך זה הוגדר במפורש כמחויבות של גוף השידור הציבורי בחוק רשות השידור המקורי וגם בחוק השידור הציבורי החדש: "התוכן שיספק תאגיד השידור

[21] דיון ועדת הכלכלה, מסקנות ועדת לנדס - דיווח השר הממונה על ביצוע חוק רשות השידור, (19.03.2014).
[22] הכנסת ה-19, ישיבת מליאה 138, (26.05.2014).
[23] דנה ויס, "אנחנו ממקדים את האנרגיה שלנו בנושא הרפורמה", N12 (26.03.2023).
[24] Klein-Shagrir, O. Digital first! Reinventing Israeli PSB and manufacturing legitimacy online, *VIEW Journal of European Television History and Culture, 8*(16), 74-87 (2019)

הציבורי יהיה עצמאי, יופנה לכלל אזרחי מדינת ישראל ותושביה, ישקף ויתעד את היותה של מדינת ישראל מדינה יהודית ודמוקרטית, את ערכיה ואת מורשת ישראל, וייתן ביטוי הוגן, שוויוני ומאוזן למגוון ההשקפות והדעות הרווחות בציבור בישראל".[25]

שידור ציבורי נחשב לאחד מגורמי המפתח בדמוקרטיה מפני שהוא מספק לאזרחים ואזרחיות גישה חופשית ונרחבת למידע לא מוטה, אמין ומגוון. בדמוקרטיות בהן קיים שידור ציבורי חזק, לאזרחים ולאזרחיות מקבוצות שונות יש יותר מקום בשיח הציבורי. מחקרם של איינגר ועמיתים משנת 2010, מחקרו של סטרומבק משנת[26] ומחקרים נוספים, מראים כי כלי תקשורת ציבוריים חופשיים וממומנים היטב, מאפשרים נגישות גבוהה יותר ומגוונת יותר לתכנים חדשותיים (Hard-Core News). אזרחים הזוכים לנגישות זו הם אזרחים מיודעים יותר וכאלה שלוקחים חלק פעיל יותר במרחב הציבורי-הפוליטי. יותר מכך, המחקר מראה כי במדינות בהן השידור הציבורי יציב וחופשי אזרחים נוטים להיחשף למגוון קולות גדול יותר, וכן לסמוך יותר זה על זה גם במצב של אי הסכמה פוליטית. מחקרים אמפיריים בתחום, כמו מחקרם של קסטרו-הררו, סקובסגרד וניר משנת 2018 ומחקרם של תומאס ועמיתיה משנת 2022,[27] הראו כי שידור ציבורי מאפשר ריבוי קולות פוליטיים במדינות דמוקרטיות ללא תלות באופי המפלגה המובילה, כאשר נתון זה עומד בקשר חזק עם חשיפתם של אזרחים לקולות מהצד הפוליטי ההופכי להם. מערכת יחסים זו לא תלויה במידת העניין הפוליטי של האזרח או האזרחית, ומצביעה על כך שבמדינות עם מערכת תקשורת ציבורית יציבה וחזקה, הן אזרחים בעלי עניין ניכר בפוליטיקה והן אזרחים בעלי עניין נמוך בפוליטיקה אכן נחשפים למגוון קולות גדול יותר ונוטים לסמוך זה על זה במידה ניכרת יותר.

בדבריו המקוטעים, אשר נמסרו במסגרת ראיונות שונים,[28] שר התקשורת הציע שני פתרונות שנועדו להגביר, לשיטתו, את הגיוון בתקשורת הישראלית בכלל ובתאגיד השידור בפרט. הפתרון האחד מציע לפתוח את שוק השידור לכמה שיותר גופי שידור ולכמה שיותר ערוצים, והפתרון השני מציע למנות וועדה מטעמו של השר שתפקח על יישום המגוון בתאגיד השידור הציבורי. שני הפתרונות המוצעים שגויים.

ראשית, פתיחת שוק התקשורת לכמה שיותר ערוצים מסחריים עשויה אולי להגביר את התחרות בין הערוצים השונים על עוגת הפרסום המתדלדלת, אולם ניסיון העבר מוכיח שתחרות בין גופי תקשורת

---

[25] חוק השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד-2014.

[26] Iyengar, S., Curran, J., Lund, A. B., Salovaara-Moring, I., Hahn, K. S., & Coen, S. Cross-national versus individual-level differences in political information: A media systems perspective. *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, *20*(3), 291-309 (2010); Strömbäck, J. Does public service TV and the intensity of the political information environment matter? *Journalism Studies*, *18*(11), 1415-1432 (2017)

[27] Castro-Herrero, L., Nir, L., & Skovsgaard, M. Bridging gaps in cross-cutting media exposure: The role of public service broadcasting. *Political Communication*, *35*(4), 542-565 (2018); Thomass, B., Fidalgo, J., Grönvall, J., Karadimitriou, A., & Nord, L., Public service media: Exploring the influence of strong public service media on democracy (2022);. J. Trappel, T. Tomaz, Success and failure in news media performance: Comparative analysis in the media for democracy monitor, *University of Gothenburg*. p. 211–230 (2021)

[28] דנה ויס, "אנחנו ממקדים את האנרגיה שלנו בנושא הרפורמה", N12 (26.03.2023); עמית סגל, שר התקשורת קרעי: "נקצץ מאות מיליונים מתקציה התאגיד", N12 (15.01.2023).

מסחריים מביאה לפנייה למכנה המשותף הרחב ביותר, ולכן הנמוך ביותר, כדי למשוך קהל רב עבור המפרסמים וכן לפנייה לקבוצות באוכלוסייה המועדפות על המפרסמים. שידורים כאלה מתעלמים ממיעוטים ומקבוצות פריפריאליות הנחשבות לבעלות כוח כלכלי פחות. עידוד ערוצי תקשורת מסחריים נוספים על חשבון ערוצים ציבוריים משמעו שהגיוון בשוק תקשורת רק יפחת ולא יעלה.

שנית, הפתרון לפיו וועדה במינוי של שר התקשורת תגדיר את הקריטריונים למגוון אף הוא שגוי, שכן הענקת הסמכות למיון עובדים וסינון תכנים בתאגיד השידור לוועדה כזו היא בבחינת מתן יד חופשית לפוליטיקאים למנות את מקורביהם ועושי דברם. שר התקשורת טוען שמטרתו היא יצירת מגוון ומתן במה לקולות מגוונים בחברה הישראלית, אך קשה להתייחס ברצינות לטענה כי דווקא הפוליטיקאים הם שיעודדו מגוון קולות בתקשורת בהתחשב בהתבטאויות קודמות המגיעות מחברי הקואליציה, לפיהן יש "לשלוט בתאגיד" או לסגור את כל הערוצים המסחריים בטלוויזיה.

מחקר אמפירי שערכו כותבות מסמך זה, בו ניתחו את כלל הפרוטוקולים של הדיונים הפרלמנטריים בוועדות ובמליאת הכנסת אשר עסקו בסגירת רשות השידור ופתיחת תאגיד השידור ופועלו במשך עשור, מראה כי האופן בו מגדירים הפוליטיקאים את המושגים של מגוון וריבוי הוא צר ומוטה פוליטית. לדידם, "מתן ביטוי לקולות שונים" פירושו הכנסה לכוח האדם בתאגיד השידור של אנשים מהקבוצה הפוליטית שלהם עצמם ו/או ייצוג דעותיהם בתכנים. עמדות אלה חוזרות ומושמעות גם בתקשורת מפיהם של פוליטיקאים בימין המבקרים את תאגיד השידור שאינו מייצג את 64 המנדטים של הקואליציה. בהקשר זה כדאי לזכור כי ההגדרה של גיוון וריבוי קולות במדיה היא רחבה ומורכבת הרבה יותר ומתייחסת למוצא אתני, מרכז ופריפריה, מגדר, אמונה דתית, נטייה מינית, שפה, תרבות ועוד (ולא רק למנדטים בכנסת או שיוך מפלגתי.[29]

מקובל בעולם כי הייחודיות של גופי שידור ציבורי על פני גופי תקשורת מסחריים היא בגיוון שהם מציעים בתכנים שהם מפיקים. תחרות בין גופי תקשורת מסחריים לא תשיג גיוון כזה. האפשרות להציג על המסכים, להעסיק ולשרת אנשים ונשים מקבוצות שונות, ובמקביל ליצור תוכן שמיועד לקבוצות מגוונות בציבור, היא אחת המטרות והחוזקות של השידור הציבורי בישראל. כמו כן, הקמת וועדה בשליטת משרד התקשורת שתפקח על יישום הגיוון בתאגיד השידור משמעותה פוליטיזציה אגרסיבית של תאגיד השידור, שאמור להיות עצמאי מהתערבות פוליטית (על הסכנות והנזקים של פוליטיזציה של השידור הציבורי ראו בסעיף הבא).

[29] EBU Media Intelligence Service, Gender equality and public service media, *The European Broadcasting Union* 2021a, (25.02.2022) ; EBU Media Intelligence Service, Diversity and public service media. The European Broadcasting Union 2021b

טענה שגויה 3: יש צורך בהגברת רגולציה (ופוליטיזציה) של השידור הציבורי

שר התקשורת הזכיר בכמה הזדמנויות בעבר, ובתזכיר חוק התקשורת לאחרונה, את הצורך בפיקוח חיצוני נוסף על תאגיד השידור ועל התקציב שלו מכיוון ש"מדובר בכסף ציבורי".[30] כמו כן, הוא טוען כי יש צורך בקביעת קריטריונים למגוון בתכנים ובעובדים על ידי "צוות מקצועי" חיצוני לתאגיד השידור. עצם הפיקוח החיצוני על תאגיד השידור, פיקוח שנתון בידיהם של הפוליטיקאים, מהווה פגיעה אנושה בעצמאותו ולמעשה פוליטיזציה של התקציב, כוח העבודה והתכנים שלו.

יש לזכור שתאגיד השידור הוקם על חורבותיה של רשות השידור הוותיקה שכורסמה מבפנים על ידי פוליטיזציה עד שקרסה ונסגרה. פרופ' דן כספי ז"ל, חוקר תקשורת ששירת כחבר בוועדה המנהלת של רשות השידור הישנה כתב כך בהקדמה לספרו "סליחה תקלה - דעיכתה של רשות השידור": "הגורם העיקרי לדעיכתה הוא הפוליטיזציה. השידורים אמורים להתנהל בפיקוח ציבורי, אך לדרג הפוליטי יש מעמד של מפקח-על והוא מפעיל את המערכת הנורמטיבית הדואלית של התערבות במסווה של פיקוח ציבורי".[31] ההצעות החדשות-ישנות של משרד התקשורת להקמת וועדות חיצוניות לפיקוח על התאגיד נדמות כשידור חוזר להתערבות הפוליטית במסווה של פיקוח ציבורי שהביאה לפוליטיזציה של רשות השידור, ובסופו של דבר לסגירתה.

תאגיד השידור הישראלי עוצב והוקם כך שיהיה עצמאי ככל הניתן מהתערבות ופיקוח פוליטיים. במהלך הדיונים בוועדות הכנסת על הקמת תאגיד השידור הישראלי, חברי הכנסת מהליכוד הם שהכירו בחשיבות של עצמאות השידור הציבורי. כך, בישיבה שהתקיימה בנושא ביום 19.3.2014, חבר הכנסת ראובן ריבלין עמד על ההבדל המהותי בין שידור ממלכתי לבין שידור ציבורי: "אני רוצה לומר בצורה מפורשת וחד משמעית כאיש של תנועה ליברלית של חירות מיסודו של הארגון הצבאי הלאומי, שנשמת אפה של דמוקרטיה היא השידור הציבורי. השידור הציבורי, לא השידור הדוקטרינרי. השידור הציבורי, לא השידור הממלכתי, משום שהממלכה באה לידי ביטוי ביכולת של ממשלה ושל קואליציה לעשות מה שהם רוצים... כבוד השר, אתה כמוני יודע ששידור ממלכתי בא מהממלכה. הממלכה באה לידי ביטוי ברוב שיש בכנסת. הרוב שיש בכנסת הוא קואליציוני. ברוך השם, במדינת ישראל השלטון מתחלף מפעם לפעם... אסור לנו לשגות באשליות. שידור ציבורי הוא לא שידור ממלכתי. הממלכה משתנית מפעם לפעם. אסור לנו בשום אופן לעשות זאת".[32]

חברי כנסת נוספים, וכך גם אנשי המקצוע שהיו מעורבים בניסוח חוק השידור הציבורי החדש, היו משוכנעים בצורך להבטיח את עצמאותו של תאגיד השידור מהשפעה פוליטית, ולכן החוק מגדיר את הקמתה של מועצת התאגיד שתפקידה "לקבוע את מדיניות תאגיד השידור הישראלי ובכלל זה את מדיניות השידורים הכוללת, לשם מילוי תפקידי תאגיד השידור הישראלי כאמור בסעיף 7 ובהתאם לתקציבו המאושר".[33] אמנם חברי המועצה נבחרים על ידי שר התקשורת, אך החוק מגדיר במפורש כי

[30] תזכיר חוק התקשורת (שידורים), התשפ"ג-2023, **אתר החקיקה הממשלתי** (24.7.23).
[31] דן כספי, **סליחה תקלה - דעיכתה של רשות השידור**, הוצאת צבעונים (2006).
[32] דיון ועדת הכספים, מסקנות ועדת לנדס - דיווח השר הממונה על ביצוע חוק רשות השידור, (19.03.2014).
[33] חוק השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד-2014.

"לא ימונה לחבר המועצה ולא יכהן בה מי שיש לו זיקה אישית או עסקית לשר משרי הממשלה, מי שעוסק בפעילות פוליטית או בפעילות מפלגתית או מי שעסק בפעילות פוליטית או בפעילות מפלגתית בחמש השנים שקדמו למועד הצגת המועמדות; לעניין זה, לא יראו השתתפות בהפגנה או בכינוס בעל אופי פוליטי, או הבעת עמדה פומבית בעניינים פוליטיים, כשלעצמן, כפעילות פוליטית" (סעיף 10 לחוק).[34] מטרת המחוקק הייתה, ללא כל ספק, שמירה על עצמאות תאגיד השידור ויצירת חיץ בינו לבין הפוליטיקאים ועושי דברם. לכן, כפי שמוצע עכשיו, הקמת ועדות שיגדירו קריטריונים לפיהם יפעל תאגיד השידור תעקר מתוכן את תפקיד המועצה כפי שהוא מוגדר בחוק ותפקיד את הכוח בידי הפוליטיקאים, בניגוד לכוונת המחוקק ולאינטרס הציבורי.

שימוש אחראי בכספי הציבור, פירושו שמירה על שידור ציבורי חזק ועצמאי ולא פוליטיזציה שלו על ידי הכפפתו לוועדות עם אוריינטציה שלטונית. שידור ציבורי חזק משרת את האינטרס הציבורי ולא את האינטרסים של גורמים פוליטיים או מסחריים.

טענה שגויה 4: חלוקה מחודשת של אפיקי השידור הקיימים בישראל תיטיב עם שוק התקשורת

כחלק מתוכניתו מלאת הסתירות של משרד התקשורת, הכריז השר קרעי על פתיחת תדרי שידור הרדיו הארצי לתחרות עבור תחנות מסחריות-פרטיות נוספות.[35] מבלי להיכנס לדיון טכני מפורט, בשל שידור בתדרי FM ו-AM המיושנים והצפופים במיוחד בפריסתם, טווח השידורים הארציים מאפשר שידור מצומצם מאוד. בהזדמנויות שונות שר התקשורת הצהיר כי פתיחת תדרי הרדיו הקיימים לשחקנים מסחריים חדשים בשוק הארצי משמעה הפקעת שלושה תדרים קיימים מתאגיד השידור. למעשה, בנושא זה שר התקשורת טען, ללא ביסוס או הסבר נרחב, כי ניתן להפחית את כמות התדרים המשויכים לתחנת שידור ארצית ובכך לפתוח תחנות נוספות מבלי לפגוע בקיימות. המסרים הסותרים הממשיכים לצאת ממשרד התקשורת בנושא זה משאירים הן את הדיון הטכני והן את הדיון התוכני מעורפל ולא ברור. תזכיר החוק שהתפרסם משאיר את הסוגייה פתוחה ומציע לדון בשאלה זו בהמשך הדרך, ללא מתן הסבר או קווים מנחים לפעולה שעתידה לפגוע בתדרי הרדיו של השידור הציבורי בישראל.[36]

לשון החוק העוסק בתחנות הרדיו המופעלות על ידי התאגיד (תיקון מס' 8 תשע"ח-2018)[37] מעגן את הפעלתן של תחנות רדיו בשפה זרה ורדיו מורשת עבור האוכלוסייה החרדית. האמירות הסותרות היוצאות ממשרד התקשורת באשר לשינוי בפריסת אפיקי השידור הציבוריים והפקעתם האפשרית עבור שידור מסחרי מעמיד את התחנות שאינן מעוגנות בלשון חוק זו בסכנת סגירה, פיטורי עובדים ומחיקת תוכן תרבותי-מקומי הפונה למגוון אוכלוסיות בחברה הישראלית לאורך כל ימות השבוע ושעות היום. הכרזות כאלה מדגימות רוח ניהולית מאיימת המהווה מחסום לפריחה של שידור ציבורי נטול פניות המשרת את הציבור, ולא את הלך הרוח של משרד התקשורת.

[34] חוק השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד-2014.
[35] שוקי טאוסינג, נחשף עוד טפח מתוכנית קרעי, **העין השביעית** (13.02.2023).
[36] האגודה הישראלית לתקשורת, הסתייגויות להצעת חוק התקשורת (שידורים), התשפ"ג-2023 (14.08.2023).
[37] חוק השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד-2014.

עם זאת, דיונים בשינוי מדיניות באשר לשידורי הרדיו בישראל עשויים להיות נקודת מפנה באימוץ טכנולוגיות תקשורת מתקדמות בשוק התקשורת הישראלי. בדוח שכתב עבור ארגון קהלת ד"ר יצחק קליין הוא מציע כי "עם התפשטות האינטרנט וטכנולוגיות שידור נוספות, אפשר לקיים ערוצי שידור ללא הגבלה ולפי מודלים כלכליים מגוונים. שוק השידור האודיו-ויזואלי העסקי הפך לשוק משוכלל, עם ספקים רבים וללא הגבלה טכנולוגית משמעותית לריבוים".[38]

בהתאם לכך עולה השאלה - מדוע נדרשת חלוקה מחודשת של אפיקי שידורי הרדיו הארצי הישראלי? כאמור, עם התפשטות האינטרנט וטכנולוגיות שידור נוספות, בפני ישראל עומדת האפשרות לאימוץ שידורי רדיו דיגיטליים.

טענה שגויה 5: יש לצמצם ולהצמיד את מקורותיו התקציביים של השידור הציבורי להחלטות תקצוב הממשלה

רפורמת אפיקי הרדיו אותה מציע השר קרעי מצטרפת לפגיעה אפשרית במימון ותקצוב שידורי הרדיו והטלוויזיה הציבוריים בישראל. במסגרת הצהרותיו, טען השר קרעי כי אחד מצעדי משרד התקשורת בטווח המיידי יהיה איסור מכירת פרסומות וחסויות בשידור הציבורי.[39] הצהרות אלו אינן מועלות בוואקום, ומצטרפות לצעדים קודמים מצידו של השר קרעי, אשר אך לפני שנה הגיש הצעת חוק להפרטת תאגיד השידור הציבורי ומכירתו לגוף מסחרי פרטי. על פי ההצעה, אם לא יימצא קונה פרטי, תאגיד השידור יפסיק את שידוריו וייסגר בתוך שנתיים. בכך מייצר שר התקשורת אווירת איום בלתי פוסקת על פועלו של תאגיד השידור, עובדיו וצרכניו.

כיום, נתח הכנסותיו של תאגיד השידור מחסויות ופרסומות בערוציו השונים נאמד בעשרות מיליוני שקלים. פגיעה בהכנסותיו של תאגיד השידור מחסויות ופרסומות משמעה יצירת תלות מימון גבוהה יותר מסך תקציב התאגיד בסכומים המועברים על ידי המדינה. בכך, מסכן משרד התקשורת את עצמאותו של השידור הציבורי, תוך התעלמות בוטה מלשון החוק. עיגון עצמאותו של תאגיד השידור בלשון החוק אינה מקרית, ומטרתו (כפי שהוצגה לעיל) היא שמירה על עצמאות היצירה וההפקה, וניתוק שיקולי התוכן משיקולי מימון צרים, מפלגתיים ושלטוניים.

שר התקשורת אף הצהיר כי בכוונתו להפעיל קרן לתמיכה בהפקות ישראליות.[40] הקרן תנוהל ותתוקצב על ידי אחד ממשרדי הממשלה ותקבע קריטריונים למימון תוכן בעל זיקה פוליטית-מפלגתית למאיישי התפקיד. רדיפה תוכנית ותקציבית מסוג זה משמעה הכפפה נוספת של שידורי התאגיד לפוליטיזציה מפלגתית.

---

[38] יצחק קליין, הצעת מדיניות: מודל חדש לסבסוד הפקות מקור ישראליות לשידור באפיקי שידור אודיו-ויזואליים, **פורום קהלת** (2023).
[39] עומר כביר ושלמה טייטלבאום, התוכנית החדשה של קרעי לפגיעה בתאגיד: איסור על פרסומות וחסויות והפרטת תדרי הרדיו, **כלכליסט** (13.02.2023); שוקי טאוסינג, נחשף עוד טפח מתוכנית קרעי, **העין השביעית** (13.02.2023).
[40] איתמר ב"ז, תוכנית קרעי ופורום קהלת לחיסול השידור הציבורי נחשפת, **העין השביעית** (30.01.2023).

תקציבו של השידור הציבורי (תיקון מס' 2 תשע"ה-2015 ותיקון מס' 4 תשע"ו-2016)[41] מורכב באופן הבא:

א. תקציב משרד התחבורה המועבר מתוך תשלומי אגרת הרישוי (הסכום אינו נכלל בתקציב המדינה ומעוגן בחוק כסכום קבוע ונפרד שמשמעו הפרדת תקצוב המדיה הציבוריים מקבלת החלטות מפלגתית-פוליטית).
ב. הכנסות מתשדירי פרסומת, הודעות וחסויות.
ג. הכנסות משימוש מסחרי בחומר ארכיוני כהגדרתו בחוק הארכיונים, התשט"ו-1955.
ד. הכנסות ממוצרים שפותחו במיזמי מחקר ופיתוח בתחומים טכנולוגיים בהם התאגיד פועל שמומנו ע"י התאגיד כמפורט בסעיף 83 לחוק.
ה. הכנסות נוספות (מכירה והשכרת ציוד למשל).

פגיעה בנתח הפרסום של תאגיד השידור שתופעל, על פי שר התקשורת, לצד העברת התקציב השנתי לשליטתה המלאה של המדינה, משמעם יצירת תלות פוליטית שאינה רצויה בממשלה. השר קרעי, בדבריו השונים, טען כי "גריעת כספי הפרסום, תביא להעברת תקציבים אלו לכלי תקשורת פרטיים, להגדלתם ולטיפוח העיתונות, חופש הביטוי ומגוון הדעות, ולחתירה לשוק חופשי ותחרותי. כנגד גריעת תקציב זה, יצומצמו הוצאות פעילות הרדיו בתאגיד לטוב השוק הפרטי... יתרה מכך, מהלך כזה למעשה יגדיל את הכנסות המדינה, שכן תחנות רדיו מסחריות משלמות מיסי לאוצר המדינה בגין הכנסות פרסום".[42] בכך מגדיל קרעי את התלות בין ערוצי השידור הציבוריים בהחלטות הממשלה. כפי שהוצג במסמך זה, תלות מסוג זה הייתה אחד הגורמים שהביא לסגירתה של רשות השידור, וחקיקת חוק תקציב השידור הציבורי הנוכחי הייתה דרך להפריד בין הממשלה לבין מימון התאגיד ויצירת קשר חיובי בין כספי הציבור והתכנים אותם הוא מקבל. זאת ועוד, השר קרעי מבקש לבסס מצב בו תאלץ הממשלה לאתר (אם לא לייצר יש מאין) מקור תקציבי בגובה מאות מיליוני שקלים בתוך תקציב המדינה, סכומים שלא קיימים כרגע במסגרת זו.

באשר לתלות השידור הציבורי בפוליטיקה הישראלית, דברי הפתיחה לחוק תאגיד השידור הציבורי מדגישים כי אופן המימון של שידורי התאגיד, כפי שמובא בלשון החוק, הוא תנאי הכרחי לעצמאותו, וכן שעצמאות זו חיונית למילוי שליחותו הציבורית בשימור הדמוקרטיה. בהתאם לכך, בישיבה שהתקיימה בנושא ביום 29.6.15 השר אופיר אקוניס ממפלגת הליכוד הציג בעבר עמדה נחרצת בנושא: "אני חושב שאין מצב שתהיה מדינה דמוקרטית בעולם כולו, וישראל היא מדינה דמוקרטית ונאורה, שלא יהיה בה שידור ציבורי. אנחנו צריכים את השידור המסחרי, אנחנו צריכים עוד גיוון בשידור המסחרי... אבל לצדו של השידור המסחרי אנחנו חייבים שידור ציבורי. אני אומר לכם שהשידור הזה

[41] חוק השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד-2014.
[42] מכתב רשמי של השר קרעי לשר האוצר סמוטריץ', חוות דעת יועמ"ש משרד האוצר בעניין פתיחת שוק הרדיו לתחרות ושינויים בתקציב תאגיד השידור (14.02.2023)

גם צריך להיות חזק. אדוני היושב-ראש, הוא צריך להיות בלתי תלוי. הוא צריך להיות עצמאי וזאת המטרה שלנו."[43]

אמירה חשובה זו מדגישה את הצורך המהותי להמשיך ולשמר את מקורותיו התקציביים הבלתי תלויים של השידור הציבורי בישראל, ולהפריד ביתר שאת בין תקציב המדינה, מימון תאגיד השידור וקביעת תכניו דרך ועדות תקציביות.

כתיבה:

ד"ר איה ידלין, מרצה בכירה בבית הספר לתקשורת אוניברסיטת בר-אילן

ד"ר אורנית קליין שגריר, מרצה בכירה בחוג לפוליטיקה ותקשורת במכללה האקדמית הדסה

[43] דיון ועדת הכלכלה, רשות השידור – המשך דיון (26.06.2015).